

Sri S. SIVAPPA.—No Sir, it is a fact that the students were denied the hall-tickets. Probably the Director of Collegiate Education might have gone there and asked those people to give the tickets.

Sri S. R. KANTHI.—Sir, the Director reached the place today morning and the P.U.C. examination started yesterday. No student has been refused the hall-ticket.

Mr. SPEAKER.—I am asking the Hon'ble Member this question so that this may not happen again. May I know one or two cases where in it has been refused and where students were not able to sit for the examination?

Sri S. SIVAPPA.—Not one or two cases Sir; there are hundreds. Before the examinations started, they were refused. Probably, it might have been given later; I have no information about that. But the point is, the psychological effect face to the examination was not there because admission tickets were not in their hands in time.

Sri S. R. KANTHI.—Sir, there are 16 colleges and in none of the colleges it has happened. The complaint appeared in the papers that something of that sort had happened. That is why I asked the Director of Collegiate Education to rush and find out the fact. When he went there, he found that everything was O'Kay. Well in time they were given tickets.

Sri S. SIVAPPA.—That may be there. The latest position may be correct.

Mr. SPEAKER.—He must not rush to the House like that.

BUDGET ESTIMATES FOR 1963-64—DEMAND FOR GRANTS.

(Debate continued.)

†ಶ್ರೀ ಎಂ. ಸಿ. ಬಸಪ್ಪ (ಚಾಮರಾಜನಗರ).—ಮಾನ್ಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷರೇ ಈ ದಿನ ಸಭೆಯ ಮುಂದೆ ಮಂಡಿಸಿರತಕ್ಕ 11, 12 ಮತ್ತು 13 ಈ ಮೂರು ವಿಷಯಾಂಶಗಳಿಗೆ ಬೇಡಿರತಕ್ಕ 5 ಕೋಟಿ 87 ಲಕ್ಷದ 41 ಸಾವಿರದ 500 ರೂಗಳನ್ನು ನಾನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಅನುಮೋದಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಈ ಬೇಡಿಕೆಗಳನ್ನು ಅನುಮೋದಿಸುವ ಈ ವೇಳೆಯಲ್ಲಿ ಸರ್ಕಾರದವರು ಇಷ್ಟು ಹಣವನ್ನು ಖರ್ಚುಮಾಡುವ ವೇಳೆಯಲ್ಲಿ ಜನರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಕಡೆಗೆ ಈಗ ಕೊಡುತ್ತಿರುವುದಕ್ಕಿಂತ ಇನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿನ ನಿಗವನ್ನು ಕೊಡುವುದಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶವಿದೆಯೇ, ಅಥವಾ ಆ ಬಗ್ಗೆ ನಾವು ಕೊಡತಕ್ಕ ಸಲಹೆಗಳನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸಲು ಅವಕಾಶವಿರುತ್ತದೆಯೇ ಎಂಬ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ನಾನೀಗ ಒಂದೆರಡು ಸಲಹೆಗಳನ್ನು ಕೊಡಬೇಕೆಂದು ಅಪೇಕ್ಷಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಮೊದಲನೆಯದಾಗಿ ಅಡ್ಮಿನಿಸ್ಟ್ರೇಷನ್ ಅಫ್ ಜಸ್ಟೀಸ್ ಅಂದರೆ ನ್ಯಾಯಾಲಯಗಳ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಈ ಸಭೆಯ ಮುಂದೆ ಹಾಗೂ ಅನೇಕ ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಚರ್ಚೆಗೆ ಅವಕಾಶಮಾಡಿ ಕೊಟ್ಟಿರುವಂಥ ಒಂದು ವಿಷಯ ಏನೆಂದರೆ ಅದು ಪ್ರತಿಯೊಂದು ತಾಲ್ಲೂಕ್ ಹೆಡ್ ಕ್ವಾರ್ಟರ್ಸ್ ಗಳಲ್ಲೂ ಈ ನ್ಯಾಯಾಲಯಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪನೆ ಮಾಡಬೇಕೆಂಬುದೇ ಆಗಿದೆ. ಈ ವಿಚಾರ ಈ ಸಭೆಯಲ್ಲೂ ಕೂಡ ಅನೇಕಾವರ್ತಿ ಚರ್ಚೆಯಾಗಿದೆ. ನನಗೆ ಗೊತ್ತಿರುವವರೆಗೆ ಈ ಮಾನ್ಯ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಸದಸ್ಯರಾಗಿದ್ದವರು ಈಗ ಹಾಲಿ ಮೇಲ್ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಸದಸ್ಯರಾಗಿರತಕ್ಕವರು ಒಂದು ದಿವಸ ಹೀಗೆ ಮಾತನಾಡುತ್ತ ನನ್ನ ಕೈಲಿ ಹೇಳಿದರು. 1926ನೆಯ ಇಸವಿಯಲ್ಲಿ ಅವರು ಚಾಮರಾಜನಗರ ತಾಲ್ಲೂಕಿಗೆ ಉನ್ನತ ದರ್ಜೆಯ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಭೇಟಿಯತ್ತಿದ್ದ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಆ ಪ್ರದೇಶದ ಜನರಲ್ಲಿ

(ಶ್ರೀ ಎಂ. ಸಿ. ಬಸಪ್ಪ)

ಆ ತಾಲ್ಲೂಕಿಗೆ ಸರ್ಕಾರದವರು ಒಂದು ಕೋರ್ಟನ್ನು ಒದಗಿಸಿಕೊಡಬೇಕೆಂದು ಕೇಳಿಕೊಂಡಿದ್ದರಂತೆ. ಅದೇ ವಿಚಾರವನ್ನು ನಾವು ಇಬ್ಬಯೂನಹ ಪದೇ ಪದೇ ಚರ್ಚೆ ಮಾಡುತ್ತಲೇ ಇದ್ದೇವೆ. ಆದರೆ ಆ ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಇಬ್ಬಯವರೆಗೂ ಕೋರ್ಟು ದೊರೆತಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಕೋರ್ಟನ್ನು ಕೇಳುವವರು 2 ಮುಖ್ಯ ಕಾರಣಗಳನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಅಲ್ಲಿಗೆ ಒಂದು ಕೋರ್ಟನ್ನು ಕೊಡತಕ್ಕ ಅಥವಾ ಇರತಕ್ಕ ಕೋರ್ಟಿನ ಕೇಸುಗಳನ್ನು ಎರಡು ನ್ಯಾಯಾಲಯಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ಹಂಚತಕ್ಕ ಸಲಹೆಗಳನ್ನು ಪರಿಶೀಲನೆ ಮಾಡುವುದರಲ್ಲಿ ಸರ್ಕಾರದವರಿಗಿರತಕ್ಕ ತೊಂದರೆಯಾದರೂ ಏನಿದೆ? ಅವರೇಕೆ ಪರಿಶೀಲನೆ ಮಾಡಬಾರದು? ಈ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಉದಾಹರಣೆ ಕೊಡಬಹುದಾದರೆ :— ಈ ದಿವಸ ನಂಜನಗೂಡಿನಲ್ಲಿ ಎರಡು ಕೋರ್ಟುಗಳಿವೆ. ಒಂದು ಮುನಿಸಿಪಲ್ ಕೋರ್ಟು, ಇನ್ನೊಂದು ಪಸ್ಟ್‌ಕಾಸ್ ಮ್ಯಾಜಿಸ್ಟ್ರೇಟರ ಕೋರ್ಟು. ಈ ಕೋರ್ಟಿನ ಸರಹದ್ದಿಗೆ ನಾಲ್ಕು ತಾಲ್ಲೂಕುಗಳನ್ನು ಸೇರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಈಗ ನಂಜನಗೂಡಿನಲ್ಲಿರುವ ಎರಡು ಕೋರ್ಟುಗಳ ಪೈಕಿ ಒಂದನ್ನು ಚಾಮರಾಜನಗರಕ್ಕೆ ವರ್ಗಾಯಿಸಿ ಅಲ್ಲಿ ಒಂದು ಮುನಿಸಿಪಲ್ ಮ್ಯಾಜಿಸ್ಟ್ರೇಟರ ಕೋರ್ಟನ್ನು ಯಳಂದೂರು ಮತ್ತು ಚಾಮರಾಜನಗರ ಈ ಎರಡು ತಾಲ್ಲೂಕುಗಳಿಗೂ ಸೇರಿಸಿ ಆ ಎರಡು ತಾಲ್ಲೂಕುಗಳ ಜನರಿಗೆ ಅನುಕೂಲವಾಗುವ ಹಾಗೆ ಒಂದು ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡಿಕೊಡಿ ಎಂತ ಸರ್ಕಾರದವರ ಮುಂದೆ ನಾವು ಅನೇಕಾವರ್ತಿ ಈ ಬೇಡಿಕೆಯನ್ನು ಇಡುತ್ತಿದ್ದೇವೆ, ಪದೆ ಪದೇ ಒತ್ತಾಯ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಲೂ ಇದ್ದೇವೆ. ಈ ದಿವಸ ನಾವು ಅಂಕಿ ಅಂಶಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಯಾವ್ಯಾವ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಕೇಸುಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ ಎಷ್ಟೆಷ್ಟಿವೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸುವುದಾದರೆ—ನಂಜನಗೂಡು ಮತ್ತು ಗುಂಡ್ಲುಪೇಟೆ ತಾಲ್ಲೂಕುಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಕೇಸುಗಳ ಸಂಖ್ಯೆಯೆಷ್ಟು. ಚಾಮರಾಜನಗರ ಮತ್ತು ಯಳಂದೂರು ತಾಲ್ಲೂಕುಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಕೇಸುಗಳ ಸಂಖ್ಯೆಯೆಷ್ಟು ಎಂಬುದನ್ನು ನೋಡುವುದಾದರೆ 1961-62ರಲ್ಲಿ ಅದು ಈ ರೀತಿ ಇರುತ್ತೆ : ಮುನಿಸಿಪಲ್ ಕೋರ್ಟಿನ ಒರಿಜನರ್ ಸೆಡ್ಡಿನಲ್ಲಿ—ನಂಜನಗೂಡು-ಗುಂಡ್ಲುಪೇಟೆ ತಾಲ್ಲೂಕುಗಳಿಂದ ದಾಖಲಾಗಿರತಕ್ಕ ಕೇಸಿನ ಸಂಖ್ಯೆ 896 ಇದ್ದರೆ ಚಾಮರಾಜನಗರ-ಯಳಂದೂರು ತಾಲ್ಲೂಕುಗಳಿಂದ ದಾಖಲಾಗಿರುವ ಕೇಸಿನ ಸಂಖ್ಯೆ 721 ಇರುತ್ತೆ. ಎಗ್ರಿ ಕೂಪರ್ ಸೆಡ್ಡಿನಲ್ಲಿ ನಂಜನಗೂಡು-ಗುಂಡ್ಲುಪೇಟೆ ತಾಲ್ಲೂಕುಗಳಿಂದ ದಾಖಲಾಗಿರುವ ಕೇಸುಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ 990, ಚಾಮರಾಜನಗರ ಮತ್ತು ಯಳಂದೂರು ತಾಲ್ಲೂಕುಗಳಿಂದ ದಾಖಲಾಗಿರತಕ್ಕ ಕೇಸುಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ 910 ಇರುತ್ತೆ ಎಂಬುದಾಗಿ ತಿಳಿದುಬಂದಿದೆ.

Small causes ತೆಗೆದುಕೊಂಡರೆ ನಂಜನಗೂಡು ಗುಂಡ್ಲುಪೇಟೆ ತಾಲ್ಲೂಕುಗಳಲ್ಲಿ 150 ಕೇಸುಗಳು. ಚಾಮರಾಜನಗರ-ಗುಂಡ್ಲುಪೇಟೆ ತಾಲ್ಲೂಕುಗಳಲ್ಲಿ 280 ಕೇಸುಗಳು. ಈ ಅಂಕಿ ಅಂಶಗಳೆಲ್ಲ ಇದ್ದರೂ ಕೂಡ ಸರ್ಕಾರದವರು ಏನು ಹೇಳುತ್ತಾರೆಂದರೆ, ಹೈಕೋರ್ಟಿನವರು ತಮ್ಮ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ಬಿಚಿತವಾಗಿ ಕೊಟ್ಟರೆ ಹೊಸವಾಗಿ ಕೋರ್ಟ್ ಕೊಡತಕ್ಕ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಸರ್ಕಾರದಲ್ಲಿ ಅಡ್ಡಿಯಿಲ್ಲ, ಕೊಡುವುದಕ್ಕೆ ತಯಾರಾಗಿ ದ್ದೇವೆ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಹೈಕೋರ್ಟಿನವರ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಅನುಕೂಲವಾಗಿದ್ದರೂ ಕೂಡ ಈ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಏತಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಕೊಟ್ಟಿಲ್ಲವೆನ್ನುವುದು ನನಗೆ ಅರ್ಥವಾಗದೆ ಇದೆ. ಶ್ರೀ ಟಿ. ಎ. ಮಲ್ಲಪ್ಪ ಕಮಿಷನರ ರಿಪೋರ್ಟನ್ನು ನೋಡುವುದಾದರೆ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ 13 ಕೋರ್ಟುಗಳ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಇದೆ. ಕುಣಿಗಲ್, ಚಾಮರಾಜನಗರ ಇನ್ನೂ ಮುಂತಾದ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ಕೋರ್ಟುಗಳನ್ನು ಮಾಡಬೇಕಾದ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಇದೆ, ಮಾಡಬೇಕು ಎಂದು ಬಿಚಿತವಾಗಿ ಅವರ ರಿಪೋರ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಅದನ್ನಾದರೂ ಕೂಡ ಹೈಕೋರ್ಟಿನವರು ಮನ್ನಣೆಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಇಲ್ಲಿ ಕೋರ್ಟ್ ತೆರೆಯಲು ಅವಕಾಶವಿದೆ, ಇಲ್ಲಿಗೆ ಕೋರ್ಟ್ ಕೊಡಿ ಎಂದು ಹೇಳಬಹುದಾಗಿದೆ. ಅದನ್ನೂ ಕೂಡ ಮಾಡಿಲ್ಲ.

ಕೆಲವು ಕಡೆ ಒಂದು ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಜನರ civil jurisdictionಗೆ ಒಂದು ಕೋರ್ಟಿಗೆ ಹೋಗಬೇಕು, criminal jurisdictionಗೆ ಇನ್ನೊಂದು ಕೋರ್ಟಿಗೆ ಹೋಗಬೇಕು. ಇದರ ಬಗ್ಗೆ ಒಂದೆರಡು ಉದಾಹರಣೆಗಳನ್ನು ಸರ್ಕಾರದ ಗಮನಕ್ಕೆ ತರುತ್ತೇನೆ. ನಂಜನಗೂಡು ತಾಲ್ಲೂಕು ಚಿಕ್ಕಯ್ಯನ ಧತ್ತ ಕೋಬಳಿಯ ಜನ civil litigationಗೆ ಮೈಸೂರು ಅಡಿಪನರ್ ಮುನಿಸಿಪಲ್ ಮ್ಯಾಜಿಸ್ಟ್ರೇಟ್ ಕೋರ್ಟಿಗೆ ಹೋಗಬೇಕು, criminal complaints ಇದ್ದರೆ ನಂಜನಗೂಡು ಕೋರ್ಟಿಗೆ ಹೋಗಬೇಕು. ಅದೇ ರೀತಿ ಟಿ. ನರಸೀಪುರ ತಾಲ್ಲೂಕು, ಬನ್ನೂರು ಹೋಬಳಿಯ ಜನ civil litigationಗೆ ಶ್ರೀರಂಗಪಟ್ಟಣ ಕೋರ್ಟಿಗೂ, criminal complaints ಇದ್ದರೆ Additional Munsiff Magistrate's Court, Mysoreಗೂ ಹೋಗಬೇಕಾಗಿದೆ. ಈ ರೀತಿ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಹೀಗಿದ್ದರೂ ಇದಕ್ಕೆ ಸರ್ಕಾರದವರೂ ಮತ್ತು ಹೈಕೋರ್ಟಿನವರೂ ಹೇಳುವುದಾದರೂ ಒಂದೇ ವಾದ, ಕೋರ್ಟುಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಒಂದೇ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ

ಕ್ಯೋರ್ಟಿಕುಸಬೇಕು ಎಂದು ಮೂರು, ನಾಲ್ಕು ಕೋರ್ಟುಗಳು ಒಂದೇ ಕಡೆ ಏತಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಇರಬೇಕು, ಇಲ್ಲದೆ ಹೋದರೆ ಏನಾಗುತ್ತದೆ ಎಂದರೆ ಅವರು ಹೇಳುವುದನ್ನು ಕೇಳಿದ್ದೇನೆ; Efficiency of Bar ಹೊರಟು ಹೋಗುತ್ತದೆ ಎಂದು Justice ಕೊಡುವಾಗ ಕೋರ್ಟುಗಳಿರುವ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಅದನ್ನು maintain ಮಾಡತಕ್ಕದ್ದು ಬಹಳ ಅವಶ್ಯಕವಿದೆ. ಜೊತೆಗೆ ಒಂದು ಕೋರ್ಟು ಪ್ರಾರಂಭ ಮಾಡಬೇಕು ಎಂದರೆ ಸರಿಯಾದ ಲೈಬ್ರರಿ ಕೊಡಬೇಕು, equipment ಕೊಡಬೇಕು ಅದನ್ನೆಲ್ಲ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಹೋಗದೆ, ಕೋರ್ಟುಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರ ಏನು ರಣ್ಣೆ ಮಾಡಿದರೆ ಕಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಆ ಪಾದದಲ್ಲಿ ಅರ್ಥವಿದೆ ಎಂದು ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳುವುದಾದರೂ ಜನಗಳಿಗೆ ಆಗತಕ್ಕ ತೊಂದರೆ ಏನು ಎಂಬುದನ್ನು ಗಮನಿಸಬೇಕು. Efficiency ಬೇಕು, ನ್ಯಾಯ ದೊರಕಿಸಿಕೊಡಬೇಕು ಸರಿಯಾದ ಬಾರ್ ಇರಬೇಕು ಎಂದು ಹೇಳುವುದಾದರೂ, ಒಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿ ತನ್ನ ಹಕ್ಕನ್ನು ಸಾಧನೆಮಾಡಿಕೊಳ್ಳತಕ್ಕ ಶಕ್ತಿ ಇದ್ದರೂ ಅವನಿಗೆ ಇಲ್ಲವಾದ ತೊಂದರೆಯನ್ನು ಕೊಡುವುದಲ್ಲದೆ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯನ್ನೂ ಜಾಸ್ತಿ ಮಾಡಿದರೆ ಎಷ್ಟುಮಟ್ಟಿಗೆ ನಿರ್ವಹಿಸಬಲ್ಲ? ಅದುದರಿಂದ ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ಕೋರ್ಟುಗಳನ್ನು ಕೊಡಬಹುದಾದ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಸರ್ಕಾರ ಏಕೆ ಯೋಚನೆಮಾಡಬಾರದೆನ್ನುವ ಅಂಶವನ್ನು ನಾನು ಸರ್ಕಾರದ ಗಮನಕ್ಕೆ ತರುತ್ತೇನೆ.

ಬಳ್ಳಾರಿ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಎಂಟು ತಾಲ್ಲೂಕುಗಳಿವೆ, ಎಂಟು ಕೋರ್ಟುಗಳಿವೆ. Munsiff-Magistrate ಎಂದು ಅಧಿಕಾರಿಗಳನ್ನು ನಾಮಕರಣ ಮಾಡಿದ್ದರೂ ಕೂಡ ಅವರಿಗೆ ಬರೀ magistrate powers ಮಾತ್ರ ಕೊಟ್ಟು, ಸಿವಿಲ್ ಕೇಸುಗಳನ್ನು ಎರಡು ಮೂರು ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿರುವ ಮುನಿಸಿಫ್ ಕೋರ್ಟುಗಳಿಗೆ ಕೊಟ್ಟಿರುತ್ತಾರೆ. ಆಯಾ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ನ್ಯಾಯವನ್ನು ದೊರಕಿಸಿಕೊಡಬಹುದಾದ ಅವಕಾಶವಿದ್ದರೂ ಅದನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಡುವುದಕ್ಕಾಗಿದ್ದು ಎಂದು ನಾವು ಊಹೆ ಮಾಡಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಬಳ್ಳಾರಿ ಹಾಗೂ ಮಂಗಳೂರು ಮತ್ತು ಇತರ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿರುವ Munsiff-Magistrates ಅಧಿಕಾರವನ್ನು upgrade ಮಾಡಿ ಅವರಿಗೆ ಈ ಕೆಲಸವನ್ನು ವಹಿಸಬೇಕೆನ್ನುವ ಸೂಚನೆಯನ್ನು ಬಡ್ವಿಟ್‌ನಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಈ ರೀತಿಯ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿದೆ ಎಂದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆಯೋ ಅಂಥ ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಅದಷ್ಟು ಬೇಗ Munsiff Magistrate Court ಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪನೆಮಾಡಬೇಕೆಂದು ನ್ಯಾಯಾಂಗ ಮಂತ್ರಿಗಳನ್ನು ಕೇಳುತ್ತೇನೆ.

ನ್ಯಾಯಾಂಗದಲ್ಲಿ ಕೂಡ criminal cases ಬೇರೆ deal ಮಾಡಬೇಕು, civil cases deal ಮಾಡುವವರು ಬೇರೆ ಇರಬೇಕು. ಆಗ ಸರಿಯಾದ ನ್ಯಾಯ ದೊರೆಯಬಹುದು. ಒಬ್ಬ Munsiff Magistrate ಅವನಿಗೆ ಈ ಎರಡನ್ನು ವಹಿಸಿದರೆ ನ್ಯಾಯ ಸರಿಯಾಗಿ ದೊರಕುವುದಿಲ್ಲವೆನ್ನುವ ಪಾದವಿತ್ತು. ನಮ್ಮ ದೇಶದ ಕೋರ್ಟುಗಳು ಮತ್ತು ಅವುಗಳ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯನ್ನು ನೋಡುವುದಾದರೆ Munsiff Magistrate Courts ಬಹಳ ಇವೆ. ಅದರಲ್ಲಿ ಅಂಥ ಅನ್ಯಾಯ ಅದಹಾಗೆ ಕಾಣುವುದಿಲ್ಲ; ನ್ಯಾಯ ಸಮರ್ಥನೆಯನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡುಬಂದಿದ್ದಾರೆ. ಅವಶ್ಯಕತೆಯಿರುವ ಎಲ್ಲ ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಈಗ ಇರುವ Magistrate Court ಗಳನ್ನು upgrade ಮಾಡಿ ಅವರಿಗೆ civil jurisdiction ಕೊಡಿ. Munsiff Magistrate ಕೋರ್ಟುಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದರೆ ಪ್ರತಿ ತಾಲ್ಲೂಕಿನಲ್ಲಿಯೂ ಜನಗಳಿಗಿರತಕ್ಕ ತೊಂದರೆಯನ್ನು ತಾವು ತಪ್ಪಿಸಿದ ಹಾಗೆ ಆಗುತ್ತದೆ, ಹತ್ತಿರದಲ್ಲಿ ನ್ಯಾಯವನ್ನು ದೊರಕಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಾಗ ಆಗುತ್ತದೆ. ಈ ಸಲಹೆಯನ್ನು ನಮ್ಮ ನ್ಯಾಯಾಂಗ ಮಂತ್ರಿಗಳು ಪರಿಶೀಲನೆ ಮಾಡಬೇಕೆನ್ನುವ ವಿಚಾರವನ್ನು ಅವರ ಗಮನಕ್ಕೆ ತರುತ್ತೇನೆ.

ಕೋರ್ಟುಗಳು ಜಾಸ್ತಿ ಅದರೆ ಲಿಟಿಗೇಷನ್ ಜಾಸ್ತಿ ಆಗುತ್ತದೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಹಾಗಾದರೆ ಕೋರ್ಟುಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಮುಚ್ಚಿದರೆ ಲಿಟಿಗೇಷನ್ ನಿಲ್ಲುತ್ತದೆಯೇ ಎಂದು ಪ್ರಶ್ನೆ ಕೇಳಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಇರುವ ಕೋರ್ಟುಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಮುಚ್ಚಿ ಲಿಟಿಗೇಷನ್ ಇಲ್ಲ, ಶಕ್ತಿವಂತನಾಗಿರುವವನು ಹೇಳಿದ್ದೇ ನ್ಯಾಯ, ಮಾಡಿದ್ದೇ ನ್ಯಾಯ ಎಂದು ಯಾರು ಶಕ್ತಿವಂತರಾಗಿರುತ್ತಾರೆಯೋ ಯಾರು ನಾಲ್ಕು ಜನರನ್ನು ಒಪ್ಪಿಸುವ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಪಡೆದಿರುತ್ತಾನೆಯೋ ಅವನಿಗೆ ನಿನ್ನದೇ ನ್ಯಾಯ ಎಂದು ಸಿಲ್ ಕೊಡತಕ್ಕದ್ದನ್ನು ಜಾಸ್ತಿ ಕೊಡುವುದು ಉತ್ತಮವೆಂದು ನಡೆಸ್ಯರು ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಪಡುವುದಾದರೆ ಹಾಗೆಯೇ ಕೂಡಿ. ಕೋರ್ಟುಗಳನ್ನು ಜಾಸ್ತಿಮಾಡುವುದಕ್ಕೂ ಲಿಟಿಗೇಷನ್ ಜಾಸ್ತಿ ಆಗುವುದಕ್ಕೂ ಯಾವ ಸಂಬಂಧವೂ ಇಲ್ಲ. ಕೋರ್ಟುಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ ಕಡಿಮೆ ಇದ್ದರೂ ಲಿಟಿಗೇಷನ್ ಇದ್ದೇ ಇರುತ್ತದೆ. ಹತ್ತಿರದಲ್ಲಿ ನ್ಯಾಯವನ್ನು ದೊರಕಿಸಿಕೊಡುತ್ತ ಕಷ್ಟವನ್ನು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಇಲ್ಲಿಲ್ಲದ ತೊಂದರೆಯನ್ನು, ಬೇಡ ಎಂದು ಬೇಸರಕ್ಕೆ ಬರುವಂತೆ ಮಾಡಿ, ಲಿಟಿಗೇಷನ್ ಕಡಿಮೆಯಾಯಿತು ಎಂದು ತಪ್ಪಿ, ಸಮಾಧಾನಪಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುವ ನೀತಿ ಸರಿಯಾದುದಲ್ಲ. ಅವಕಾಶಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟು, ಜನಗಳಲ್ಲಿ ತಿಳುವಳಿಕೆಯನ್ನುಂಟುಮಾಡಿ ಲಿಟಿಗೇಷನ್ ಕಡಮೆ ಮಾಡುವುದು

(ಶ್ರೀ ಎಂ. ಸಿ. ಬಸಪ್ಪ)

ಒಳ್ಳೆಯದು. ಕೋರ್ಟ್‌ಗಳನ್ನು ಎಲ್ಲಾ ಕಡೆಗೂ ಕೊಡುವ ವಿಷಯವನ್ನು ಯೋಚನೆಮಾಡಬೇಕು ಎಂದು ನ್ಯಾಯಾಂಗ ಮಂತ್ರಿಗಳಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಬೇಡಿಕೆಯನ್ನು ಇದ್ದು ತಿದ್ದಲೇ ಸ್ವಾಮಿ.

ಪೊಲೀಸ್ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಒಂದೆರಡು ಮಾತನ್ನು ಹೇಳುವುದಕ್ಕೆ ಅಪೇಕ್ಷಿಸುತ್ತೇನೆ. ಸಂಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಪೊಲೀಸ್ ಅಧಿಕಾರಿಗಳ ಮಟ್ಟ ಯಾವ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿರಬೇಕು ಎಂದು ಅಪೇಕ್ಷೆ ಪಟ್ಟಿದ್ದೇವೆಯೋ ಆ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿಲ್ಲವೆಂದು ಅನೇಕ ಸದಸ್ಯರು ಹೇಳಿದುದನ್ನು ನಾವು ಕೇಳಿದ್ದೇವೆ. ನನ್ನ ಅಭಿಪ್ರಾಯವಾದರೂ ಕೂಡ ಬಹುಶಃ ಹೇಳತಕ್ಕದ್ದೆಲ್ಲ ನುಳ್ಳು ಅಲ್ಲದೆ ಇದ್ದರೂ ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಯಾವ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಅವರಲ್ಲಿ ಇರಬೇಕು ಎಂದು ನಾವೆಲ್ಲ ಮಾಡಿದ್ದೇವೆಯೋ ಅಥವಾ ಕಾನೂನು ಅಪೇಕ್ಷೆಪಟ್ಟದೆಯೋ ಆ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಅವರು ಇಲ್ಲವೆಂದರೆ ತಪ್ಪಾಗಲಾರದು. ಸಾಧ್ಯವಾದಷ್ಟೂ ಕೂಡ ಸರ್ಕಾರದವರು ಆ ಅಧಿಕಾರಿಗಳ morale ಜಾಸ್ತಿ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಪ್ರಯತ್ನಪಡಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಪಾನನಿರೋಧವು ಜಾರಿಗೆ ಬಂದಮೇಲೆ ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಕೂಡ ಅವರನ್ನು ತಪ್ಪು ದಾರಿಗೆ ಎಳೆದ ಹಾಗೆ ಆಗಿದೆ. ಎಷ್ಟು ಬಿಗಿಯಾಗಿ ಕಾನೂನನ್ನು ನಡೆಸಬೇಕು ಮತ್ತು ಈ ಪಾನ ನಿರೋಧದಿಂದ ಸಮಾಜಕ್ಕೆ ತೊಂದರೆ ಉಂಟಾಗುವುದನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಬೇಕು ಎಂದು ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ಕೊಟ್ಟರೆ, ಅಷ್ಟೂ ಕೂಡ ಕಳ್ಳಭಟ್ಟಿ ಸಾರಾಯಿ ಮಾಡುವುದರ ಜೊತೆಗೆ ಪೊಲೀಸಿನವರೇ ಸೇರಿ ಕೊಂಡಿರುತ್ತಾರೆ ಎಂದು ಬಂದಿರತಕ್ಕ ಅಪಪಾದಗಳನ್ನು ಕೇಳಿದ್ದೇವೆ, ನಿರರ್ಶನಗಳನ್ನು ಕೂಡ ತಿಳಿದುಕೊಂಡಿದ್ದೇವೆ. ಇದೆಲ್ಲಕ್ಕೂ ಕೂಡ ಪೊಲೀಸ್ ಇಲಾಖೆಗೆ ನಾವು ರಿಕ್ಯೂಟ್ ಮಾಡತಕ್ಕ officers ಮತ್ತು ಅಧಿಕಾರಿಗಳ ಮನಸ್ಸಿನಮೇಲೆ ಪರಿಣಾಮವಾಗತಕ್ಕ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಬದಲಾವಣೆಗಳಾಗಬೇಕಾದುದು ಅಗತ್ಯವೆಂದು ನನಗನ್ನಿಸುತ್ತದೆ. ಹಿಂದೆ ಬ್ರಿಟಿಷರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಏನು ಜಬರ್ದಸ್ತು ಇತ್ತೋ ಅದೇ ಇವೊತ್ತು ಪೊಲೀಸ್ ಇಲಾಖೆಯಲ್ಲದೆ ಎಂದರೆ ತಪ್ಪಾಗಲಾರದು. ಶ್ರೀಮಾನ್ ಟಿ. ಮಾದಯ್ಯಗೌಡರು ಹಾಲೆಂಡ್‌ಗೆ ಹೋಗಿದ್ದಾಗ ಅಲ್ಲಿಯ ಪೊಲೀಸಿನವರ ವರ್ತನೆ ಹೇಗಿರುತ್ತದೆಂಬುದನ್ನು ನೋಡಿಕೊಂಡುಬಂದು ನಮಗೆಲ್ಲ ತಿಳಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಯಾರಾದರೂ ಅಪರಿಚಿತರು (strangers) ಬಂದರೆ, ಅವರ ಕಷ್ಟ ನುಖ ವಿಚಾರಿಸಬೇಕಾದರೆ, 'Can I help you' 'Can I be of any help' ಎಂದು ಕೇಳತಕ್ಕ ಸೌಜನ್ಯವಿದೆ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಆದರೆ ನಮ್ಮ ಪೊಲೀಸ್ ಅಧಿಕಾರಿಗಳ ವರ್ತನೆ ಹೇಗಿದೆ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ನಾವು ಆರೋಪಿಸಬೇಕಾಗಿ ಗಿದೆ. ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಕಳೆದ ತಿಂಗಳು 19ನೆಯ ತಾರೀಖು ಗೃಹ ಮಂತ್ರಿಗಳ ಕೋಣೆಯಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಒಂದು ಸಣ್ಣ ನಿರರ್ಶನದ ವಿಚಾರ ನಾನು ಇಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದರೆ ಬಹುಶಃ ತಪ್ಪಾಗಲಾರದು. ನಾನು ಕಳೆದ ಜನವರಿ 30ನೆಯ ತಾರೀಖು ಬೆಂಗಳೂರಿಗೆ ಬಂದಿದ್ದಾಗ ಗೃಹ ಮಂತ್ರಿಗಳಿಗೆ ಒಂದು ಬೇಡಿಕೆಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದೆ. ಚಾಮರಾಜನಗರ ತಾಲ್ಲೂಕಿನಲ್ಲಿ ಎರಡು ಪೊಲೀಸ್ ರೇಂಜ್ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಒಂದು urban range ಮತ್ತು ರೂರಲ್ range. ಈ urban range ಗೆ ಕೆಲಸ ಕಡಮೆ ಇದ್ದುಹಾಗೆ ಇದೆ, rural range ಗೆ 200 ಹಳ್ಳಿಗಳಿದ್ದು, ಒಂದು ಕಡೆಯಿಂದ ಮತ್ತು ಕಡೆಗೆ 40 ಮೈಲಿ ದೂರ ಆಗುತ್ತದೆ. ಅದುದರಿಂದ ಆ ಎರಡು ರೇಂಜ್‌ಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ಒಂದು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದೆ ಆಗ.

Sri R. M. PATIL (Minister for Home).—Sir, the matter is under consideration.

Mr. SPEAKER.—What transpired in the chamber of the Home Minister had better be not referred to here.

Sri M. C. BASAPPA.—Thank you Sir.—

ಮಾನ್ಯ ಗೃಹ ಮಂತ್ರಿಗಳು I. G. P. ಯವರನ್ನು ಕರೆಸಿದರು. ನಾನು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋದ ತಕ್ಷಣ, ಸನಿವೇಶ ಏಕೆ ಬಂತು ಎಂದರೆ ನಾನು representation ಕೊಟ್ಟಾಗ.....

Sri R. M. PATIL.—I think it is not necessary to refer to it. It is a matter of exchange as regards information.

Mr. SPEAKER.—The parliamentary convention is that as far as possible conversations held in the Chambers of Ministers or in the lounges should not be referred to in the open House, unless the Member thinks it absolutely necessary to refer to it.

ಶ್ರೀ ಎಂ. ಸಿ. ಬಸಪ್ಪ.—ಅಡ್ಮಿನಿಸ್ಟ್ರೇಷನ್ ವಿಚಾರವಾಗಿ ಮಾನ್ಯ ಮಂತ್ರಿಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳುತ್ತಿರುವುದು, ಈ ದೇಶದಲ್ಲಿರುವ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ತಮ್ಮ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಯಾವ ರೀತಿ ತಾವು ಕಾನೂನಿನ ಪಾಲನೆಯಲ್ಲಿ ನಿರ್ವಹಿಸಬೇಕು ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಅವರ ಗಮನಕ್ಕೆ ತರುತ್ತಿದ್ದೇನೆ ಇವರುಗಳು ಕಾನೂನನ್ನು ಮರೆತು ಬಹಳ ಜಬರ್ದಸ್ತಿನಿಂದ ಕೆಲಸಮಾಡುತ್ತಿರುವುದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವೇನು ?

SRI R. M. PATIL.—It is not correct, Sir. If my friend yields.....

MR. SPEAKER.—I do not want two Members on the floor of the House to bring in or refer to private matters and try to contradict each other. I won't allow further discussion on that point.

ಶ್ರೀ ಎಂ. ಸಿ. ಬಕಪ್ಪ.—ನಾನು ಈ ವಿಚಾರವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಮಾನ್ಯ ಮಂತ್ರಿಗಳ ಗಮನವನ್ನು ಬೇರೆ ಕೆಲವು ವಿಚಾರಗಳಿಗೆ ಸೆಳೆದರಾಗಲೀ ತಮ್ಮ ಇಲಾಖೆಯಲ್ಲಿರುವ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಕಾನೂನು ಪಾಲನೆಮಾಡುವುದರಲ್ಲಿ ರೋಷ ಬಂದಾಗ ಬಹುಶಃ ಅದನ್ನು ಸರಿಯಾದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ತಡೆಗಟ್ಟಿ, ಸರಿ ಪಡಿಸದೇ ಇದ್ದರೆ Demoralisation ಗೆ ಕಾರಣವಾಗುತ್ತದೆ. ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಅವರ ಕರ್ತವ್ಯವನ್ನು ಮರೆತು ಬೇರೆ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಹೋಗುವ ಸಂದರ್ಭಗಳು ಬಂದಾಗ ಅದನ್ನು ತಾವು ಮನಸ್ಸಿಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಯಾವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಅವರು ಕಾನೂನನ್ನು ಪರಿಪಾಲನೆ ಮಾಡಬೇಕು ಅನ್ನುವುದನ್ನು ಅವರ ಗಮನಕ್ಕೆ ತಂದು ರೋಷವಿಲ್ಲದಂತೆ ಮಾಡುವುದು ಅವಶ್ಯಕವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ದೇಶದಲ್ಲಿರುವ ಮುಖ್ಯವಾದ ಕಾನೂನಿನ ನಡವಳಿಕೆಗಳನ್ನನುಸರಿಸದೇ ಹೋದರೆ, ಅಡ್ಡಿನಿಶ್ಚೇಷವನ್ನು ಬಹಳ loose ಆಗುತ್ತದೆ. Law and order ನ್ನು ಮೆಂಟೇನ್ ಮಾಡುವುದನ್ನು ಮರೆತು ಜಬರ್ದಸ್ತಿನಿಂದ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ನಡೆಸಿಕೊಂಡು ಬಂದಹಾಗೆ ಆಗುತ್ತದೆ. ದೇಶದಲ್ಲಿರುವ ಪೊಲೀಸರು ಇಲಾಖೆಯಲ್ಲಿ ಮೇಲ್ದರಗಳಾದ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೆ ಬಹು ಹೆಚ್ಚಿನ ಜವಾಬ್ದಾರಿಗಳಿರುತ್ತವೆ. ಅಲ್ಲದೇ ಈಚೆಗೆ ಈ ಜವಾಬ್ದಾರಿಗಳೂ ಇನ್ನೂ ಜಾಸ್ತಿಯಾಗುತ್ತ ಬರುತ್ತದೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಈಗ ಹೋಂ ಗಾರ್ಡ್‌ಗಳನ್ನು ಆಗಸ್ಟ್‌ನಲ್ಲಿ ಮಾಡಬೇಕು. ಸಿವಿಲ್ ಡಿಫೆನ್ಸ್ ಫೋರ್ಸ್‌ನ್ನು ಆಗಸ್ಟ್‌ನಲ್ಲಿ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಅದರಿಂದ ಈ ಇಲಾಖೆಯಲ್ಲಿನ Morale keep up ಮಾಡಬೇಕಾಗಿದೆ. ಈ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಈಗ ತಮ್ಮ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯನ್ನು ಸಿವಿಲ್ ಡಿಫೆನ್ಸ್‌ನ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವುದರ ಜೊತೆಗೆ ಜನಗಳ ಹಕ್ಕುಬಾಧ್ಯತೆಗಳ ರಕ್ಷಣೆಗಳ ಕಡೆಗೂ ತಮ್ಮ ಗಮನವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಕೊಡಬೇಕೆನ್ನುವುದನ್ನು ರಿತಿತುಕೊಂಡು ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಅವಶ್ಯಕ. ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಮಂತ್ರಿಗಳು ತಮ್ಮ ಇಲಾಖಾಧಿಕಾರಿಗಳು ಅವರ ಜವಾಬ್ದಾರಿಗಳು ಯಾವ ರೋಷದೊಳಪೂ ಇಲ್ಲದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಮಾಡಬೇಕು. ಪೊಲೀಸರು ಇಲಾಖೆಯಿಂದ ಜನತೆಗೆ ಒಂದು ಸೌಕರ್ಯವಾಗಬೇಕಾದರೆ ಹಿಂದಿನ ಕಾರ್ಡ್‌ದಂತೆ ಜಬರ್ದಸ್ತಿನ ಮನೋಭಾವ ದೂರವಾಗ ತಕ್ಕದ್ದು ಅಗತ್ಯ. ಆ ಬಗ್ಗೆ ಒಂದು ಧೃಢವಾದ ನೀತಿಯನ್ನು ಹಾಕುವುದಕ್ಕೆ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡುತ್ತಾರೆಯೆ ಅಲ್ಲವೆಂದು ಅಶ್ವಿನಿಯೇ. ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಯಾವಾಗಲೂ ಸರಿಯಾದ ಘಟಕವನ್ನು ಪಡೆದು ನಿಷ್ಕೆಯಿಂದ ಕೂಡಿಕೊಂಡು ಕೆಲಸ ಮಾಡುವುದಾಗತ್ಯ ಎಂದು ಹೇಳಿ ಈ ನನ್ನ ಎರಡು ಮಾತುಗಳನ್ನು ಮುಗಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಶ್ರೀ ಜಿ. ವಿ. ಗೌಡ (ಪಾಳ್ಯ).—ಮಾನ್ಯ ಸಭಾಪತಿಗಳೇ, ನಮ್ಮ ಮುಂದೆ ಇರತಕ್ಕ ಬೇಡಿಕೆಗಳ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಮಾನ್ಯ ವಿಚಾರಗಳು ಈಗಾಗಲೇ ಕೆಲವು ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಪ್ರಸ್ತಾಪ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ವರ್ಷ ವರ್ಷ ಈ ಬೇಡಿಕೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಚರ್ಚೆ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಏರುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ನಾವು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದೇವೆ. Administration of Justice ಗಾಗಿ 61-62ನೇ ಸಾಲಿನಂತೆ ಈ ವರ್ಷ ಸುಮಾರು 13,40,000 ರೂಪಾಯಿಗಳಷ್ಟು ಹೆಚ್ಚು ಖರ್ಚಾಗುತ್ತದೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಅದೇ ರೀತಿ ಜೈಲುಗಳಿಗಾಗಿ ಸುಮಾರು 2,12,000 ರೂ. ಗಳಷ್ಟು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಖರ್ಚಾಗುತ್ತದೆ ಎಂದು ತಿಳಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಪೊಲೀಸರ ಸಂಖ್ಯೆ 58,28,000 ರೂ.ಗಳು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಈ ವರ್ಷ ಖರ್ಚಾಗುತ್ತದೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಇಷ್ಟು ಖರ್ಚನ್ನು ಮಾಡಲಕ್ಕೆ ಈ ಸಭೆ ಸಂಪೂರ್ಣ ಅನುಮತಿಯನ್ನು ಕೊಡುತ್ತದೆ. ಯಾವ ಒಂದು ಉದ್ದೇಶಕ್ಕಾಗಿ ಒಪ್ಪಿಗೆಯನ್ನೀಯುತ್ತೇವೋ ಆ ಉದ್ದೇಶದಂತೆ ಸಾಕಾದಷ್ಟು ನಮ್ಮ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿರುವ ಜನತೆಗೆ ಕಾರ್ಯಸಾಧನೆಯಾಗದೆ ಹೋಗುತ್ತದೆ. ಯಾವ ಒಂದು ತತ್ವವನ್ನು ಮತ್ತು ಧೋರಣೆಯನ್ನು ಅನುಸರಿಸಬೇಕೆಂದು ಮಾಡಿದ್ದಾರೋ ಅದರಂತೆ ನಡೆಸಿಲ್ಲ ಎಂದು ಹೇಳುವುದಾದರೆ, ಇದರಿಂದ ಒಂದು ನೈತಿಕ ಹೊಣೆಯನ್ನೂ ಸಾಧಿಸುವಂತಾಗಲಿಲ್ಲ. ಇದಕ್ಕಾಗಿ ಲಕ್ಷಾಂತರ ರೂಪಾಯಿಗಳನ್ನು ಖರ್ಚು ಮಾಡಲು ಒಪ್ಪಿಗೆ ಕೊಡಲಕ್ಕೆ ಸಂತೋಷ ಪಡಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ ಎಂದು ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ತಿಳಿಸ ಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ.

ಸ್ಯಾಮೀ, ಶ್ರೀಮಾನ್ ಬಕಪ್ಪನವರು ಮಾತನಾಡುತ್ತ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ತಾಲ್ಲೂಕುಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಕೋರ್ಟ್ ಆಗಬೇಕೆನ್ನುವುದರ ಅರ್ಥ ಮುನ್ನೀಫ್ ವ್ಯಾಜಿಸ್ಟ್ರೀಟು ಕೋರ್ಟ್ ಆಗುವುದೆಂದು ಎಂದು ಅರ್ಥ ಬರುವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಮಾತನಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ಚಾವುರಾಜನಗರಕ್ಕೆ ಕೋರ್ಟ್ ಬೇಡಿಕೆಯ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಇದ್ದರೆ ಅಲ್ಲಿ ಒಂದು ಕೋರ್ಟ್ ಮಾಡಬಹುದು. ಹೀಗೆ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ತಾಲ್ಲೂಕು ನಲ್ಲಿಯೂ ಮುನ್ನೀಫ್ ವ್ಯಾಜಿಸ್ಟ್ರೀಟುಗಳ ಕೋರ್ಟ್ ಅವಶ್ಯಕವೇ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಯೋಚನೆ ಮಾಡಬೇಕು. ನನ್ನ ಡಿವಿಷನ್‌ನಲ್ಲಿ ಇರತಕ್ಕ ಕೋರ್ಟ್‌ಗಳಲ್ಲಿ ಸರಿಯಾದ ಕೆಲಸ ಹಂಚಿಕೆ ಮಾಡುವ

(ಶ್ರೀ ಬಿ. ಎ. ಗೌಡ)

ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಇಲ್ಲ. ಕೆಲವು ಕೋರ್ಟುಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ಕೆಲಸವಿದೆ. ಕೆಲವು ಕೋರ್ಟುಗಳಲ್ಲಿ ಕಡಿಮೆ ಕೆಲಸ ಇದೆ. ಈ ಕೋರ್ಟುಗಳ ಪುನರ್ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡಬೇಕು. 1-11-1956 ರಿಂದ ವಿಶಾಲವಾದ ಮೈಸೂರು ರಾಜ್ಯ ಬರುವುದಕ್ಕೆ ಮೊದಲೇ ಈ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಇಷ್ಟು ವರ್ಷಗಳಾದರೂ ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಮುಖ್ಯವಾದ ಕಾನೂನುಗಳ ಏಕರೂಪತೆಯಾಗಲಿಲ್ಲ. ಕೆಲವು ಕೋರ್ಟುಗಳು ಸರಿಯಾಗಿ ಹಂಚಿಕೆಯಾಗಲಿಲ್ಲ. ಮೂರು ಲಕ್ಷ ಜನಸಂಖ್ಯೆಯುಳ್ಳ ಕಡೆ ಒಂದು ಕೋರ್ಟು ಇರುತ್ತದೆ. ಕೆಲವು ಕಡೆ 50,000 ಜನ ಸಂಖ್ಯೆ ಇದ್ದರೂ ಅಲ್ಲಿಗೂ ಒಂದು ಕೋರ್ಟು ಇರುತ್ತದೆ. ಇದರಿಂದ ಕೆಲವು ಕಡೆ ಒತ್ತಡ ಜಾಸ್ತಿಯಾಗುತ್ತದೆ, ಕೆಲವು ಕಡೆ ಒತ್ತಡ ಕಡಿಮೆ.

Mr. SPEAKER.—Is it not that the District Judge has powers to transfer the suits ?

Sri G. V. GOWDA.—The litigant has got to put in a representation and if the Judge is convinced, then only he will transfer. So, I feel that there is an imperative need for territorial re-distribution, Sir.

ಈ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಸರ್ಕಾರ ಏಕೆ ಮಾಡಲಿಲ್ಲ ಎನ್ನುವುದು ನನಗೆ ಅರ್ಥವಾಗುತ್ತಿಲ್ಲ. ಪೊಲೀಸರ ದಳವನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ರೀತಿ ಆಗಮಿಸಬೇಕು ಮಾಡಬೇಕು. ಕೆಲಸಮಾಡದೆ ಒಬ್ಬ ಪೊಲೀಸರ ಇನ್ಸ್‌ಪೆಕ್ಟರಿಗೆ ಏಕೆ, ಮೂರು ತಾಲ್ಲೂಕುಗಳಿಗೆ ಈ ಇರಾಖೆಯ ವ್ಯಾಪ್ತಿ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಪೊಲೀಸರ ಇನ್ಸ್‌ಪೆಕ್ಟರಿಗೆ ಯಾವ ಒಂದು ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಅಧಿಕಾರವ್ಯಾಪ್ತಿ ಇದ್ದರೂ ಅದೇ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿರುವ ಕೋರ್ಟಿಗೆ ಹೋಗಲು ಅವಕಾಶವಿರಬೇಕು. ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲದೆ ಏಕೆ ಮೂರು ಕೋರ್ಟುಗಳಿಗೆ ಹೋಗಬೇಕಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಉದಾಹರಣೆಯಾಗಿ ನಮ್ಮ ಕೊಳ್ಳೇಗಾಲದ ಪೊಲೀಸರ ಇನ್ಸ್‌ಪೆಕ್ಟರಿಗೆ ಕೊಳ್ಳೇಗಾಲ, ತೆರಕೋಂದ್ರ, ಟಿ. ನರಸೀಪುರ ಈ ಪ್ರದೇಶಗಳ ವ್ಯಾಪ್ತಿ ಇದೆ. ಇವರು ಒಂದು ಕಡೆ ನಂಜನಗೂಡು ಕೋರ್ಟಿಗೆ ಹೋಗಬೇಕು. ಕೊಳ್ಳೇಗಾಲದ ಕೋರ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಕೆಲಸಮಾಡಬೇಕು. ಮೈಸೂರು ಕೋರ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಕೆಲಸಮಾಡಬೇಕು. ಇಷ್ಟು ಮಟ್ಟಿಗೆ ಕೋರ್ಟುಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲಸಮಾಡಬೇಕಾದರೆ ನ್ಯಾಯವಾಗಿ ಯಾವ ಕೆಲಸವನ್ನೂ ಮಾಡುವುದಕ್ಕಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಈ ಪೊಲೀಸರ ಅಧಿಕಾರಗಳ ವ್ಯಾಪ್ತಿಗೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಪೂರ್ವಿಯಾಗಿ ಒಬ್ಬ ಮುನ್ಸಿಫ್ ಮ್ಯಾಜಿಸ್ಟ್ರೇಟರುಗಳ ವ್ಯಾಪ್ತಿಗೆ ಇರುವಂತೆ ಮಾಡಿದರೆ ಕೆಲಸ ಸಮರ್ಪಕವಾಗಿ ನಡೆಯುತ್ತದೆ. ಇವೇಂಥಿ ನ ದಿವಸ ಅದು ಆಗುತ್ತಿಲ್ಲ. ಅದಷ್ಟು ಬೇಗ ನಮ್ಮ ನ್ಯಾಯಾಂಗ ಮಂತ್ರಿಗಳು ಮನಸ್ಸಿಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು Territorial Re-distribution ಕೆಲಸಮಾಡಬೇಕು. ಆಯಾ ಪ್ರದೇಶದ ಜನಸಂಖ್ಯೆಗನುಗುಣವಾಗಿ ಒತ್ತಡ ಜಾಸ್ತಿ ಇರುವ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಪುನರ್ರಚನೆ ಮಾಡುವುದು ಅವಶ್ಯಕ. ಇದು ಆಗದಿದ್ದರೆ, ಜನಕ್ಕೆ ನ್ಯಾಯ ದೊರಕಿಸಿ ಕೊಡುವುದು ಕಷ್ಟ ಎಂದು ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಹೇಳಬೇಕಾಗಿದೆ. ನಮ್ಮ ಕೊಳ್ಳೇಗಾಲಕ್ಕೆ ಮಾಂಬಳ್ಳಿ ಏಳು ಮೈಲಿ ದೂರದಲ್ಲಿದೆ. ತಲಕಾಡು ಹತ್ತು ಮೈಲಿ ದೂರದಲ್ಲಿದೆ. ಮೈಸೂರಿನ ಕೋರ್ಟಿಗೆ ಹೋಗಬೇಕೆಂದರೆ, ನಲವತ್ತು, ನಲವತ್ತೈದು ಮೈಲಿ ದೂರ ಹೋಗಿ ಈ ಪೊಲೀಸರ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಕೋರ್ಟುಗಳಿಗೆ ಹೋಗಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಿಂದ ಜನಕ್ಕೂ ಬಹಳ ಕಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ. ಇದನ್ನು ಸರ್ಕಾರ ಯೋಚನೆಮಾಡಿ ಪ್ರಜೆಗಳಿಗೆ ಅನುಕೂಲವಾಗುವಂತೆ ಪುನರ್ರಚನೆ ಮಾಡಿ ಇದನ್ನು ಸೂಕ್ತವಾದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ವಿಶಾಲ ಮೈಸೂರಿನ ಎಲ್ಲಾ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಇಲ್ಲಿ ಒತ್ತಿ ಒತ್ತಿ ಹೇಳಬೇಕಾಗಿದೆ. ಸಣ್ಣ ಪುಟ್ಟ ವಿಷಯಗಳಿಗೂ ಪ್ರಾತಸ್ಸ ಕೊಡದೆ ಇದ್ದಲ್ಲಿ ಏಕರೂಪತೆಯನ್ನು ಸರ್ಕಾರ ಪ್ರಯತ್ನಮಾಡಬೇಕು ಇರುವುದು ಬಹಳ ಶೋಚನೀಯವಾದ ವಿಚಾರ. ಅನೇಕ ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ಕಾನೂನುಗಳನ್ನೂ ಸಮನ್ವಯಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಇದಕ್ಕೆ ರಾ. ವಿಚಾರಣಾ ಮಂಡಳಿ ಸಹಾಯಮಾಡಿದ್ದಾರೆ, ರಾ. ಕೋರ್ಟುಗಳಿರತಕ್ಕ ವಿವಿಧ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಕಾನೂನುಗಳ ಏಕ ರೂಪತೆಯಾಗಬೇಕು ಇರುವುದು ನಮಗೆ ಬಹಳ ಕಷ್ಟವಾಗಿದೆ. ನನಗೆ ತಿಳಿದಿರುವಂತೆ ಕಾನೂನಿನಲ್ಲಿ ಸುಸ್ತರ ಹೊಂದಾಣಿಕೆ ಇಲ್ಲ. ಇಲ್ಲಿ ಒಂದು ರೀತಿ ಇದೆ. ಹೈದರಾಬಾದಿನಲ್ಲಿ ಒಂದು ರೀತಿಯ ಕಾನೂನು ಎನ್ನುವ ಅನುಮಾನ ಬರುತ್ತದೆ. ಇದನ್ನೆಲ್ಲ ಸಮನ್ವಯಮಾಡಿ ಏಕರೂಪ ತೆಗೆ ತರಲು ಹೆಚ್ಚಿನ ಬರ್ಚೇನೂ ಆಗುವುದಿಲ್ಲ. ಕಾಳೀ ನದಿ ಯೋಜನೆಯಂತಹದೊಡ್ಡ ಪ್ರಾಜೆಕ್ಟನ್ನು ಮಾಡಲು ಎಷ್ಟೋ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಬಗೆಹರಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಅಂತಹ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನೇನೂ ಬಗೆ ಹರಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನವಿಲ್ಲ. ಇದರೂ ಮಾಡದೆ ಒಂದು ಅಂತ್ಯ ತೀತಿಯಲ್ಲಿರುವಂತೆ ಏಕೆ ಯೋಚಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೋ ನನಗೆ ಅರ್ಥವಾಗುತ್ತಿಲ್ಲ.

ಪಬ್ಲಿಕ್ ಪ್ರಾಸಿಕ್ಯೂಟರ್‌ಗಳ ಕೆಲಸವನ್ನು ಮಾಡುವಾಗ ಕೆಲವು ಕಡೆ ಪೋಲೀಸ್ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಇನ್ನೂ ಕೆಲವು ಕಡೆ A. P. P. ಗಳು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಇದನ್ನೂ ಕೂಡ ಯೂನಿ ಫಾರಂ ಆಗಿ ಮಾಡಬೇಕು. ಹೀಗೆ ಮಾಡಿದರೆ ಜನತೆಗೆ ಸರಿಯಾದ ನ್ಯಾಯ, ಸಮಾಧಾನಗಳು ದೊರಕಲು ಅವಕಾಶವಿರುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ಈ ಇದನ್ನು ಸಾಧಿಸಲಕ್ಕೆ ಆಗಿಲ್ಲ ಎಂದು ನಾನು ಪ್ರಶ್ನೆ ಮಾಡಬೇಕಾಗಿದೆ. ಪೋಲೀಸ್ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ತನಿಖೆಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ತನಿಖೆಮಾಡುವ ಬಗ್ಗೆ ಅವರಿಗೆ ತರಬೇತಿಯಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಫಾಲ್ಟ್ ಇನ್ ವೆನ್ಯುಗೇಷನ್ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಅನೇಕ ಕ್ಲೆಸು ಗಳಲ್ಲಿ ಅಪರಾಧಿಗಳು ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಆ ತಪ್ಪುತನಿಖೆಯ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಬದುಗಡೆ ಆಗುತ್ತಿವೆ. ಆದುದರಿಂದ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೆ ತರಬೇತಿ ಕೊಡುವುದು ಅವಶ್ಯಕ. ಇದಕ್ಕೆ ಸರಕಾರ ಹೆಚ್ಚು ಗಮನ ಕೊಡಬೇಕು ಎಂದು ಶೋಡನೀಯ. ಪೋಲೀಸ್‌ನು ಪ್ರಾಸಿಕ್ಯೂಟರ್ ಮಾಡುವ ಒಂದು ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಿರುವುದರಿಂದ ಕೋ ಆರ್ಡಿನೇಷನ್ ಇಲ್ಲದೆ ಏನೊಂದು ಕೆಲಸಮಾಡಲು ಅವಕಾಶವಾಗಿಲ್ಲ. ಮದ್ರಾಸ್ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಬೇರೆ ಕಡೆ ಇರುವ ಹಾಗೆ ಅದೇ ರೀತಿಯಾಗಿ ಅನಿಸ್ಟೆಂಟ್-ಪಬ್ಲಿಕ್ ಪ್ರಾಸಿಕ್ಯೂಟರ್ ನೇಮಕ ಮತ್ತು ಬೇರೆ ಕಡೆ ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ. ಈ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ತನಿಖೆಮಾಡತಕ್ಕಂಥ ಪೋಲೀಸ್ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೆ ತರಬೇತಿ ಕೊಡುವುದು ಬಹಳ ಅವಶ್ಯಕ. ಈ ಕೆಲಸ ವನ್ನು ಸಮನ್ವಯಮಾಡುವುದು ಸಾಧ್ಯವಿದೆ ಎಂದು ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ತಿಳಿಸುತ್ತೇನೆ.

2-30 P.M.

ಇನ್ನು ಅಧಿಕಾರಿಗಳ ನೇಮಕಮಾಡುವಾಗ ಅನುಭವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ, ಯೋಗ್ಯತೆ-ಇವುಗಳಿಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಬೆರೆ ಕೊಡಬೇಕಾದುದು ಅತ್ಯಗತ್ಯ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ. ಜಿಲ್ಲಾಧಿಕಾರಿಗಳಿಂದ ಪಟ್ಟಿ ತರಿಸಿ ಈ ನೇಮಕ ಮಾಡಲಾಗುವುದು. ಪ್ರಭಾವಕ್ಕೆ ಒಳಗಾಗಿ ನೇಮಕ ಮಾಡಬಾರದು. ಯೋಗ್ಯ ಜನರನ್ನು ನೇಮಕ ಮಾಡಿದರೆ ಜನರಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವಾಸವುಂಟಾಗುತ್ತದೆ. ದಕ್ಷರೂ, ಮೇಧಾವಿ ಗಳೂ ಅವರನ್ನು ಮುನ್ಸಿಫ್ ಮ್ಯಾಜಿಸ್ಟ್ರೇಟ್ ಆಗಿ ನೇಮಕ ಮಾಡಬೇಕು. ಇವರಿಗೆ ತರಬೇತಿ ಕೊಡಲಕ್ಕೆ ಬೇಕು. ಅಂದರೆ ಕೆಲಸ ಸರಿಯಾಗಿ ಆಗುತ್ತದೆ. ಮದ್ರಾಸ್, ಆಂಧ್ರ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ನೇರವಾಗಿ ನೇಮಕ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ. ಮೊದಲು ಆರು ತಿಂಗಳು ತರಬೇತಿ ಕೊಟ್ಟು ಅಮೆಲರ್ 4-6 ವರ್ಷ ಮುನ್ಸಿಫ್ ಎಂದು ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಅನುಭವ ಪಡೆದ ಮೇಲೆ ಮೇಲಿನ ಸ್ಥಾನ ಕೊಡುತ್ತಾರೆ ಅದೇ ರೀತಿ ಇಲ್ಲಿಯೂ ತರಬೇತಿ ಕೊಡುವ ಒಂದು ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡುವುದು ಅಗತ್ಯ.

ಇನ್ನು ನ್ಯಾಯಾಧೀಶರ ನೇಮಕ ಮಾಡುವುದರಲ್ಲಿ ಜಾತೀಯತೆಯನ್ನು ದೂರ ಇರಬೇಕು. ಇದಕ್ಕೆ ಗಟ್ಟಿ ಮನಸ್ಸು ಮಾಡಬೇಕು. ದಕ್ಷ ಮತ್ತು ಯೋಗ್ಯರಾದವರಿಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರಾಶಸ್ತ್ಯವಿರ ಬೇಕು. ಜಾತೀಯತೆ ಇದರಲ್ಲಿ ಬರಕೂಡದು ನಿಸ್ಸಂಹತೆ, ಪ್ರಾಮಾಣಿಕತೆ, ದಕ್ಷತೆ, ಅರ್ಹತೆ, ಮೆರಿಟ್ ಇವುಗಳನ್ನು ನೋಡಬೇಕು. ಜಾತೀಯತೆ ನೋಡಬಾರದು ಈ ರೀತಿ ಮಾಡಿದರೆ ಜನರ ಹಿತ ಸಾಧನೆ. ಯಾಗುವುದಿಲ್ಲವೆ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಹೇಯಕೃತ್ಯ ಮಾಡಿದವರಿಗೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಶಿಕ್ಷೆ ದೊರೆಯಲು ಅನುಕೂಲವಾ ಗುತ್ತದೆ. ಈ ಅಂಶ ಗಮನಿಸಿದರೆ ನಿಮ್ಮ ನೀತಿ ವಿಫಲಗೊಂಡಿದೆ ಎಂದು ಹೇಳಬಹುದು.

ಜಿಲ್ಲಾ ನ್ಯಾಯಾಧೀಶರ ನೇಮಕ ಮಾಡುವಾಗ 45 ವರ್ಷ ವಯೋಮಿತ ಮತ್ತು 7 ವರ್ಷಕ್ಕೆ ಕಡಿಮೆ ಅನುಭವ ಇರಕೂಡದು ಎಂದು. ಜಿಲ್ಲಾ ನ್ಯಾಯಾಧೀಶರ ನೇಮಕ ಬಗ್ಗೆ ಅರ್ಜಿಗಳನ್ನು ಕರೆ ದಿದ್ದರು. 100 ಅರ್ಜಿಗಳು ಬಂದಿದ್ದವು. ಅದರಲ್ಲಿ 30 ಜನರಿಗೆ ಅಪ್ಪೇಲ್ ಇಂಟರ್‌ವ್ಯೂಗೆ ಕರೆ ಬಂದಿವೆ. ಬಾಕಿಯವರನ್ನು ಏಕೆ ಬಿಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ ? ಅರ್ಹತೆ ಇರತಕ್ಕಂಥ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಇಂಟರ್‌ವ್ಯೂಗೆ ಕರೆ ಕೊಡಬೇ ಕಾಗಿತ್ತು. ರೂಲ್ಸ್ ಪ್ರಕಾರ 45 ವರ್ಷ ವಯಸ್ಸು ಮತ್ತು 7 ವರ್ಷ ಅನುಭವ ಇರುವವರಿಗೆಲ್ಲ ಅರ್ಹತೆ ಯಿದ್ದರೆ ಇಂಟರ್‌ವ್ಯೂಕ್ಕೆ ಕರೆ ಕೊಡಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಅಂಥವರಲ್ಲಿ ಅರ್ಹತೆ ಇದ್ದವರನ್ನು ನೇಮಕ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬಹುದಾಗಿತ್ತು. ಆದರೆ ಈ ರೀತಿ ನೇಮಕ ಮಾಡುವುದು ಸರಿಯಲ್ಲ. ಈ ನೇಮಕದ ಬಗ್ಗೆ ಈ ರೀತಿ ಏಕೆ ಹೀಗೆ ಮಾಡಿದ್ದಾರೋ ಅರ್ಥವಾಗುವುದಿಲ್ಲ.

ಶ್ರೀ ಎಂ. ವಿ. ರಾಮರಾವ್ (ನ್ಯಾಯ ಶಾಖೆಯ ಮಂತ್ರಿಗಳು).—ಇಂಟರ್‌ವ್ಯೂ ಕರೆ ಸರಕಾರ ಕೊಟ್ಟಿಲ್ಲ.

ಶ್ರೀ ಜಿ. ವಿ. ಗೌಡ.—ಹೈಕೋರ್ಟ್ ಕರೆದಿದ್ದಾರೆ. ನನಗೆ ಗೊತ್ತಿದೆ. ಯಾರು ಮಾಡಿದರೂ ಆದು ತಪ್ಪು ಆಗುತ್ತದೆ. ಯಾವ ರೀತಿ ನೀತಿ ಅನುಸರಿಸಿದ್ದಾರೆ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಸರಕಾರದ ಗಮನಕ್ಕೆ ತಂದಿದ್ದೇನೆ.

ಒಂದು ವರ್ಷದೊಳಗೆ ಅದಷ್ಟು ಬೇಗ ಕೋರ್ಟುಗಳ ಟೆರಿಟೋರಿಯಲ್ ರೀಡಿಸ್ಟ್ರಿಕ್ಯೂಷನ್ ಮಾಡುತ್ತಾರೆಂದು ನಿರೀಕ್ಷೆ ಮಾಡಿದ್ದೆ. ಮೊದಲು ಇದನ್ನು ಮಾಡುವುದು ಅವಶ್ಯಕವಾಗಿದೆ. ರೂಲ್ಸ್‌ಗಳಲ್ಲಿ ಏಕರೂಪತೆ ಸಾಧಿಸುವುದು ಬಹಳ ಅಗತ್ಯ. ಅದಷ್ಟು ಜಾಗೃತ ಈ ಕೆಲಸ ಮಾಡಬೇಕು ಎಂದು ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ನೋಡಿಸುತ್ತೇನೆ.

(ಶ್ರೀ ಬಿ. ಎ. ಗೌಡ)

ಇನ್ನು ಜೈಲುಗಳಿಗೆ ಹೇಳುವ ಬಹಳ ಇವೆ. ಬೆಂಗಳೂರು ಸೆಂಟ್ರಲ್ ಜೈಲು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಾ ಇದೆ. ಅದರ ಇದ್ದು ಸಾಲದು. ಇದೇ ರೀತಿ ಎಲ್ಲ ಜೈಲುಗಳು ಕೆಲಸ ಮಾಡಬೇಕು. ಜೈಲುಗಳು ಸುಧಾರಣಾ ಕೇಂದ್ರಗಳಾಗಬೇಕು; ಜೈಲಿನಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷೆ ಅನುಭವಿಸಿ ಹೊರಗೆ ಬರುವ ಅಪರಾಧಿಯ ಮನಸ್ಸು ಪರಿವರ್ತನೆಯಾಗಬೇಕು. ಇದನ್ನು ಪದೇ ಪದೇ ನಾವು ಹೇಳುತ್ತರೇ ಬಂದಿದ್ದೇವೆ. ಸರಕಾರಕ್ಕೆ ಇದು ಗೊತ್ತಿದೆ. ಅಂಥವರನ್ನು ಒಳ್ಳೆ ನಾಗರಿಕರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುವ ದೃಷ್ಟಿ ಇರಬೇಕು. ಯಾವದೋ ಸನ್ನಿವೇಶಕ್ಕೊಳಗಾಗಿ ಉದ್ವೇಗದಿಂದ ಹೇಯ ಕೃತ್ಯ ಮಾಡಿ ಶಿಕ್ಷೆ ಹೊಂದಿದವನ ಮನಸ್ಸು ಪರಿವರ್ತನೆಯಾಗುವಹಾಗಿ, ಸುಧಾರಣೆಯಾಗುವ ಹಾಗೆ ಜೈಲಿನಲ್ಲಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡಬೇಕಾದುದು ಅಗತ್ಯ. ಶಿಕ್ಷೆ ಹೊಂದಿದವನಿಗೆ ಕಷ್ಟ ಕೊಡಬೇಕು ಎಂಬ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನೋಡಬಾರದು. ಅದು ಸರಿಯಲ್ಲ. ಯಾಕೆಂದರೆ ಆ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನೋಡುವುದಾದರೆ ಅದರಿಂದ ಕಷ್ಟದ್ದು ಆಗುತ್ತದೆ.

ಈ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಸಬ್-ಜೈಲುಗಳ ಸ್ಥಿತಿ ಚೆನ್ನಾಗಿಲ್ಲ. ಈ ದಿವಸ ಅವುಗಳು ಅಗಲವಾಗಿಲ್ಲ, ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಬೆಳಕಿಲ್ಲ. ಶಿಕ್ಷೆಗೆ ಒಳಪಟ್ಟವರು, undertrial ಗಳು, ಸರ್ಕಾರದ ವಶಕ್ಕೆ ಬಂದಮೇಲೆ, ಸಂರಕ್ಷಣೆಯನ್ನು ಸರಿಯಾದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಕೊಡಬೇಕು. ಅಗಲವಾದ, ಬೆಳಕಿರುವ ಕೋಣೆಗಳನ್ನು ಅವರಿಗೆ ಅತ್ಯಗತ್ಯವಾಗಿ ಒದಗಿಸಬೇಕು. ಬ್ರಿಟಿಷ್ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಅವರಿಗೆ ಬೇಕಾದಂಥ ಸಬ್ ಜೈಲುಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಬಿಟ್ಟರು ಅದನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗುವುದು ಸರಿಯಲ್ಲ. ಅದಷ್ಟು ಮಟ್ಟಿಗೆ ಇನ್-ಮೇಟುಗಳ ಆರೋಗ್ಯಕ್ಕೆ ಧಕ್ಕೆಯಾದರೂ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ನಡೆಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗಬೇಕು.

ಇನ್ನೊಂದು ಮಾತು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ. ನೀವು ಎಷ್ಟೇ ಬರ್ಚು ಮಾಡಿದರೂ, ಸಪಲವಾಗುವ ಕಡೆಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಗಮನ ಕೊಡಬೇಕು. ಅದು ಪರಿಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗುವಂತೆ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಪೊಲೀಸ್ ದಳದ ಆದಳಿತವಾಗಲಿ, ಜೈಲಿನ ಆದಳಿತದರ್ಜಾಗಲಿ, ನ್ಯಾಯಪರಿಪಾಲನೆ ಆದಳಿತವಾಗಲಿ ಪ್ರಾಮಾಣಿಕತೆಯಿಂದ ನಡೆಯಬೇಕು. ಪೊಲೀಸ್ ದಳದ ವಿಚಾರ ಎಷ್ಟೋ ನಡನೈರು ಬಹುವಾಗಿ ಐದಾರು ವರ್ಷಗಳಿಂದ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಅದರ ವಿಚಾರ ಎಷ್ಟು ಹೇಳಿದರೂ ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ಇಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಳಿ ನನ್ನ ಭಾಷಣವನ್ನು ಮುಗಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಶ್ರೀ ಎಸ್. ಪಿ. ಫಾಯೆಡ್ (ಅಂಕೋಲ).—ಮಾನ್ಯ ಸಭಾಪತಿಗಳೇ, ಈ ಸಭೆಯ ಮುಂದಿರುವ ನ್ಯಾಯಾಂಗ, ಬಂದಿಖಾನೆಗಳು ಮತ್ತು ಪೊಲೀಸು ಇಲಾಖೆಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ 11, 12, 13ನೇ ಡಿಮಾಂಡುಗಳನ್ನು ನಾನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಸ್ವಾಗತಿಸುತ್ತೇನೆ. ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ನಾನು ಸರ್ಕಾರದ ಮುಂದೆ ಕೆಲವು ವಿಷಯಗಳನ್ನು ತರಬೇಕೆಂದು ಇಚ್ಛಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಸ್ಯಾಮಿ, ನನ್ನ ಮತದಾರ ಕ್ಷೇತ್ರವಾದ ಅಂಕೋಲದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಮೇಜಿಸ್ಟ್ರೇಟ್ ಕೋರ್ಟ್ ಇಲ್ಲವೆಂದರೆ ಬಹಳ ಆಶ್ಚರ್ಯವಾಗಬಹುದು. ಅದೇ ಹಳೆಯಾಲದಲ್ಲಿ ಮೇಜಿಸ್ಟ್ರೇಟ್ ಕೋರ್ಟ್ ಇತ್ತು. ಅದಕ್ಕೇ ಅಂಕೋಲ ಮತದಾರ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಇಂಥ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲಿಯ ಜನರಿಗೆ ನ್ಯಾಯವನ್ನು ದೊರಕಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ ಯಾವ ತರಹದ ಕಷ್ಟವಾಗಿದೆ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಸರ್ಕಾರದವರು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಏಕೆಂದರೆ ಪ್ರತಿ ಜಿಲ್ಲೆಗೂ ನ್ಯಾಯಾಲಯಗಳು ಇರುತ್ತವೆ. ಅದೇ ರೀತಿ ಪ್ರತಿ ತಾಲ್ಲೂಕಿಗೂ ಬೇಕು ಎಂದು ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಹೇಳಲಿಚ್ಛಿಸುತ್ತೇನೆ. ಅದು ಆಗದೆ ಹೋದರೆ ಎರಡು ತಾಲ್ಲೂಕುಗಳಿಗೆ ಒಂದಾದರೂಬೇಕು. ಇದರಿಂದ ಜನತೆಗೆ ಉತ್ತಮ ನ್ಯಾಯವನ್ನು ಪಡೆಯಲಿಕ್ಕೆ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಇದರಿಂದಾಗಿ ನನ್ನ ಕ್ಷೇತ್ರವಾದ ಅಂಕೋಲಕ್ಕೆ ಮತ್ತು ಯರ್ರಾಪುರಕ್ಕೆ, ಎರಡು ಕಡೆಗೂ ನ್ಯಾಯಾಲಯಗಳ ಜೇಡಕ್ಕೆ, ಬಹಳ ಉಂಟು. ಇದನ್ನು ಸರ್ಕಾರದವರು ಪರಿಶೀಲಿಸಿ, ವಿಚಾರ ಮಾಡಿ, ಸೂಕ್ತವಾದ ಒಂದು ನಿರ್ಣಯವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ಇಚ್ಛಿಸುತ್ತೇನೆ.

ನ್ಯಾಯಾಲಯಗಳಲ್ಲಿರುವ ಸೌಕರ್ಯವನ್ನು ನನ್ನ ಮತದಾರ ಕ್ಷೇತ್ರವಾದ ಹಳೆಯಾಲದಲ್ಲಿ ಒಮ್ಮೆ ನೋಡಿಬರುವ ಪ್ರಸಂಗ ಬಂದಿತು. ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋದ ಕಕ್ಷಿದಾರರಿಗೆ, ವೇಟಿಂಗಿಗೆ ಸೌಕರ್ಯ ಎಲ್ಲ, ಬಹಳ congested ಆಗಿದೆ. ಇಂಥ ನ್ಯಾಯಾಲಯಗಳಲ್ಲಿ ವಿಶಾಲವಾದ ಜಾಗವಿರಬೇಕು, ಅವಾಗ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋದವರಿಗೆ ಇರಲು ಸ್ಥಳ ಸಿಗುತ್ತದೆ. ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋದ ಕಕ್ಷಿದಾರರು ಹೊರಗಡೆ ಜಗಲ ಮೇಲೆ ಕಾಲಕಳೆಯಬೇಕಾಗಿದೆ; ಇದರಿಂದ ಅವರಿಗೆ ಬಹಳ ತೊಂದರೆಯಾಗಿದೆ. ನ್ಯಾಯಾಲಯಗಳಿಗೆ ಹೋಗುವಂಥ ಕಕ್ಷಿದಾರರಿಗೆ ವಿಶಾಲವಾದ waiting room ಅವಶ್ಯಕ.

ಇನ್ನು ಪೊಲೀಸು ಇಲಾಖೆ ವಿಚಾರ ಹೇಳಬೇಕಾದರೆ, ನನಗೆ ಒಂದು ಗಾಡೆ ಜ್ವಾಪಕಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತದೆ. ಅದೇನೆಂದರೆ ಬೇಲಿಯೇ ಎದ್ದು ಹೊಲ ಮೇಯಿತು ಎಂದು. ಅಂದರೆ ಹೊಲವನ್ನು

ರಕ್ಷಣೆ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಬೇಲಿಯನ್ನು ಹಾಕಿದರೆ, ಅದೇ ಎದ್ದು ಹೊಲ ಮೇದರೆ ಹೇಗೋ, ಹಾಗೆ ಪೋಲೀಸ್ ಡಿಪಾರ್ಟ್‌ಮೆಂಟ್ ಕೆಲಸ ಆಗಿಹೋಗಿದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಹಲವಾರು ಕಾರಣಗಳಿರುತ್ತವೆ. ಈ ಮಾನ್ಯ ಸಭೆಯ ಸದಸ್ಯರು ಅವುಗಳನ್ನು ಹೇಳಿರುತ್ತಾರೆ. ಪುನಃ ಪುನಃ ಅವುಗಳನ್ನು ಪುನರುಚ್ಚಾರ ಮಾಡಲಕ್ಕೆ ಇಚ್ಛಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಪೋಲೀಸ್ ಇಲಾಖೆಯವರ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ನಿಷ್ಠೆ ಕಡಿಮೆಯಾಗಿದೆ. ಅದರಿಂದಾಗಿ, administration ಬಹಳ ಲೂಸ್ ಆಗಿದೆ. ದೇಶದ ಸಂರಕ್ಷಣೆ ಭಾರ ಹೊತ್ತಂಥ ಪೋಲೀಸ್ ಇಲಾಖೆಯ ಆದಳಿತ ಇನ್ನು ಮುಂದಾದರೂ ಸರಿಯಾಗಿ ನಡೆಯುವಂತೆ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ಮಾನ್ಯ ಗೃಹ ಮಂತ್ರಿಗಳನ್ನು ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ.

ಇನ್ನು ಜೈಲುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಒಂದು ಮಾತು. ಜೈಲುಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಸುಧಾರಣೆಗಳು ಅವಶ್ಯ. ಸೆಂಟ್ರಲ್ ಜೈಲಿನಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಸುಧಾರಣೆಗಳು ಆಗಿವೆ; ಅದರಂತೆಯೇ ಬಾಕಿ ಜೈಲುಗಳಲ್ಲಿ ಸಹ ಆಗಬೇಕಾದ್ದು ಅವಶ್ಯ. ಪೈದಿಗಳ ಮನಸ್ಸು ಪರಿವರ್ತನೆಯಾಗುವಂತೆಯೂ ತಕ್ಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಅವರು ಜೈಲಿನಿಂದ ಹೊರಗೆ ಬಂದಮೇಲೆ ತಮ್ಮ ಸಂಸಾರವನ್ನು ಸುಗಮವಾಗಿ ನಡೆಸಿಕೊಂಡು, ಜೀವನವನ್ನು ವಾರ್ಷಿಕವಿಡಿಸಿಕೊಂಡು ಸತ್‌ಪ್ರಜೆಯಾಗಿ ಬಾಳುವ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಾಗಬೇಕು. ಇಷ್ಟು ಹೇಳಲು ಅವಕಾಶ ಕೊಟ್ಟು ಅಧ್ಯಕ್ಷರನ್ನು ವಂದಿಸಿ ನನ್ನ ಭಾಷಣ ಮುಗಿಸುತ್ತೇನೆ.

†ಶ್ರೀ ಎನ್. ಗೋಪಾಲಗೌಡ (ತೀರ್ಥಹಳ್ಳಿ).—ಸ್ವಾಮಿ, ನ್ಯಾಯಾಂಗ ಹಾಗೂ ಗೃಹ ಖಾತೆ ಮಂತ್ರಿಗಳು ಈ ಸಭೆಯ ಮುಂದೆ ಮಂಡಿಸಿರುವ ನ್ಯಾಯಾಂಗ, ಬಂದಿಖಾನೆಗಳು ಮತ್ತು ಪೋಲೀಸು ಖಾತೆಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಹಾಗೆ ಬೇಡಿಕೆಗಳನ್ನು ವಿರೋಧಿಸುತ್ತ ಕೆಲವು ಮಾತುಗಳನ್ನು ಹೇಳಬೇಕೆಂದಿದ್ದೇನೆ.

ದುಷ್ಕ ಶಿಕ್ಷಣ, ಶಿಷ್ಟ ರಕ್ಷಣೆ ವೊದಲು ಸರ್ಕಾರದ ಕರ್ತವ್ಯವಾಗಿತ್ತು. ಈಗ ಅಷ್ಟು ಮಾತ್ರವಲ್ಲ. ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಸಾಮಾಜಿಕ ಹಾಗೂ ಆರ್ಥಿಕವಾದ ನ್ಯಾಯಗಳನ್ನು, ಸಮಾನತೆಯನ್ನು ಸರ್ಕಾರ ಒದಗಿಸಬೇಕಾದ ಕಾಲ ಬಂದಿದೆ. ಆದಾಗ್ಯೂ ನಮ್ಮ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಈ ಬಗ್ಗೆ ಪರಂಪರೆಯಾಗಿ ಬಂದಂಥ ದೃಷ್ಟಿಕೋನ ಇನ್ನಾದರೂ ಕಾಲಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಪರಿವರ್ತನೆಯಾಗಲಿ ಅನ್ನುವುದನ್ನು ನಾವು ಒತ್ತಾಯವಾಗಿ ಹೇಳಬೇಕಾಗಿದೆ.

ಮೊದಲನೆಯದಾಗಿ ಭಾಷೆ ಬಗ್ಗೆ ಹೇಳುವುದಾದರೆ, ಇನ್ನೂ ನಾವು ಯಾವ ಜನರ ವಿವಾದದ ಬಗ್ಗೆ, ನಾವು ಕೋರ್ಟುಗಳಲ್ಲಿ ವಿವಾದ ಮಾಡುತ್ತೇವೆ, ಚರ್ಚೆ ಮಾಡುತ್ತೇವೆ, ಆ ಜನರಿಗೆ ಏನೂ ತಿಳಿಯದೆ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ವ್ಯವಹಾರ ಮಾಡುತ್ತೇವೆ. ಒಬ್ಬನಿಗೆ ವಾರಣದೊಡನೆ ವಿಧಿಸುವುದಾದರೂ, ಅವನಿಗೆ ತಿಳಿಯದೆ ಇರುವ ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ವಿಧಿಸುತ್ತಾ ಇದ್ದೇವೆ. ಸಣ್ಣ ಮೇಜಿಸ್ಟ್ರೇಟ್ ಮುನ್‌ಸೀಫ್ ಕೋರ್ಟಿನಿಂದ ಹಿಡಿದು ಹೈಕೋರ್ಟ್ ತನಕ ಅರ್ಜಿದಾರರಿಗೆ ಅಥವಾ ನಾಯಬೇಡಿ ಯಾವ ಜನ ಬರುತ್ತಾರೆಯೋ ಅವರಿಗೆ, ತಿಳಿಯದೆ ಇರತಕ್ಕಂಥ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ನಾವು ಕೋರ್ಟಿನ ವ್ಯವಹಾರವನ್ನು ನಡೆಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತಾ ಇದ್ದೇವೆ. ಇದನ್ನು ಅದಷ್ಟು ಬೇಗ ಕೈಬಿಡಬೇಕು ಮತ್ತು ಜನರಿಗೆ ತಿಳಿಯತಕ್ಕಂಥ ಜನರ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಕೋರ್ಟುಗಳ ವ್ಯವಹಾರ ನಡೆಸುವಂತೆ ಸರ್ಕಾರದವರು ಕ್ರಮ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು ಅಂತ ಹೇಳಿ ನಾನು ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಒತ್ತಾಯ ಮಾಡಲು ಇಷ್ಟಪಡುತ್ತೇನೆ.

ನ್ಯಾಯ ಇವತ್ತು ಸಾಮಾನ್ಯ ಜನರಿಗೆ ಏನಾದರೂ ಕನ್ನಡಿಯ ಗಂಟಿನಂತೆ ಒಳಗಡೆ ಇದೆಯೆಂದು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ. ಇವತ್ತು ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಬಂದನಂತರ ಸ್ವಾಂಪು ಫೀಯನ್ನು ಒಂದೇ ಸಮನೆ ಸರ್ಕಾರ ವಿಸಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತಾ ಇದೆ. ಸರ್ಕಾರದವರಿಗೆ ಕೊಡಬೇಕಾದ ಕಾಗದದ ಒರ್ಬು ಹೆಚ್ಚಾಗುತ್ತಾ ಇದೆ, ಮತ್ತು ಎಲ್ಲ ರೀತಿಯ ಫೀಗಳೂ ಒಂದೇ ಸಮನೆ ಹೆಚ್ಚಾಗುತ್ತಾ ಇವೆ. ಸಾಮಾನ್ಯ ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ಈ ದೇಶದಲ್ಲಿ ನ್ಯಾಯ ಬಹಳ ಸಲ ದೊರೆಯುವುದಿಲ್ಲ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಅವನು ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡುವುದು ಅನೇಕ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಧ್ಯವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಈ ಸ್ಥಿತಿ ಹೋಗಬೇಕಾದರೆ ಅವನಿಗೆ ನ್ಯಾಯ ಸುಲಭವಾಗಿ ದೊರೆಯುವಂತೆ ಏರ್ಪಾಡಾಗಬೇಕು; ಇವತ್ತು ಇರತಕ್ಕಂಥ ಅನೇಕ ಅಡಚಣೆಗಳು ಹೋಗಬೇಕಾಗಿವೆ.

ಇನ್ನೊಂದು ಅನೇಕ ಸಲ ನೋಡುತ್ತೇವೆ. ಕೇಸುಗಳು ತೀರ್ಮಾನವಾಗುವುದರಲ್ಲಿ ಬಹಳ ವಿಳಂಬವಾಗುತ್ತದೆ. ಸಿವಿಲ್‌ನಲ್ಲಿ ಬಹುಶಃ ಹನ್ನೆರಡು ವರ್ಷಗಳ ತನಕ ನಡೆಯುತ್ತದೆ. ಇನ್ನು ಅನೇಕ ಕೇಸುಗಳು ಕೂಡ ವರ್ಷ, ಎರಡು ವರ್ಷ, ಮೂರು ವರ್ಷ, ನಾಲ್ಕು ವರ್ಷ ನಡೆಯುತ್ತಾ ಇರುತ್ತವೆ. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಒಂದು ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಕೇಸು ತೀರ್ಮಾನ ಮಾಡುತ್ತೇವೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ವಾಸ್ತವಿಕವಾಗಿ ಅದು ಎಲ್ಲಾ ಕೇಸುಗಳ ಸಂಬಂಧದಲ್ಲಿ ಆಗುತ್ತಾ ಇಲ್ಲ.

ಒಂದು ಶುಭ ಸೂಚನೆ ಏನೆಂದರೆ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಬಂದನಂತರ ಅನೇಕರು ತಮ್ಮ ಹಕ್ಕುಬಾಧ್ಯತೆಗಳನ್ನು ಮೊಟಕು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಹಕ್ಕು ರಕ್ಷಣೆಗಾಗಿ ಹೈಕೋರ್ಟಿಗೆ ರಿಟ್ ಮೂಲಕ ಹೋಗಿ

ನಿಲ್ಲನಬೇಕೆಂದು ತಾವು ಭಾರತ ಸರ್ಕಾರದವರಿಗೆ ಶೀಘರವಾಗಿ ತಿಳಿಸಬೇಕೆಂದು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ. ಮರಣ ದಂಡನೆ ಎನ್ನುವುದು ಇನ್ನು ಕೆಲವು ಮುಂದುವರಿದ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಇದೆ. ಆದರೆ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಈ capital punishment ಏನಿವೆ ಇದನ್ನು ನೀಡುವ ತಪ್ಪಿನವರು ಒಳ್ಳೆಯದು ಎಂದು ನನಗೆ ಅನಿಸುತ್ತದೆ.

ಇನ್ನು ಒಂದು ವಿಷಯವನ್ನು ನಾನು ಪೋಲೀಸ್ ಬಗ್ಗೆ ಹೇಳಬೇಕಾಗಿದೆ ಮೊನ್ನೆ ಹೇಳಿದ್ದೇನೆ. ಪೋಲೀಸ್ ಇಲಾಖೆಯಲ್ಲಿ ಏಕಮುಖವಾದ ವ್ಯವಹಾರ ನಡೆಯುತ್ತದೆ. ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಇರುವ ಕಾನ್ಸ್ಟೇಬಲ್ 'underdog' ಎಂದು ಹೇಳಬಹುದು. ಬಾಯಲ್ಲಿ, ಕೈಯಲ್ಲಿ, ಅವನ ದೂರು ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ ಅವನಿಗೆ ಒಂದು ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಇಲ್ಲದೆ ಅವನು ಯಾವಾಗಲೂ ವಿಧೇಯನಾಗಿರಬೇಕು. ತನ್ನ ಅಹವಾಲನ್ನು ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶವಿಲ್ಲದೆ ಇರತಕ್ಕ ಒಂದು ಸ್ಥಿತಿ, ನೋಡು ಅವನಿಗೆ ಇದೆ. ಉಸಿರು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಬದುಕಿದೆ ಎಂದು ಅವನು ಭಾವ ಅವನದು. ದೊಡ್ಡವರು ಏನೇ ಅನ್ಯಾಯ ಮಾಡಿದರೂ ಅವನಿಗೆ ಹೇಳಲು ಬಾಯಿಜಿಲ್ಲ. ಇದು ಸುಧಾರಣೆಯಾಗಬೇಕು. ಉದಾಹರಣೆ ಕೊಡಬಹುದು. ರಾಯಚೂರಿನ ಪೆರುಮಾಳ್ ಕೇಸು ಏನಿದೆ ಅದರ ಮೆರಿಟ್ ನಾನು ಹೋಗಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಅವನ ಒಂದು ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆ ಎಷ್ಟು ಹಿಂಸಾತ್ಮಕವಾಗಿಬಿಂತು, ಅದಕ್ಕೆ ಏನಾದರೂ ಅಷ್ಟೊಂದು ಬಲವತ್ತರವಾದ ಕಾರಣಗಳು ಇದ್ದವೇ ಎಂಬುದನ್ನು ನಾವು ಹುಡುಕಬೇಕು. ಇನ್ನೊಂದು ಏನೆಂದರೆ ಈ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷೆ ಅನೇಕ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ತಪ್ಪಿಗೆ ಅನುಸಾರವಾಗಿ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ನ್ಯಾಯಕ್ಕೆ ಅಂಥತೆ ಅಥವಾ ಕುರುಡು ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನಿಗೆ ದುರ್ಯೋಧನನನ್ನು ಕಂಡಾಗ ಅದಂಥ ಮಮತೆ, ಅಭಿಮಾನ, ಭೀಮನನ್ನು ಕಂಡಾಗ ಅದಂಥ ರೋಷ, ಕಿಚ್ಚು ಆಗಬಾರದು. ಕಾನೂನು ಇದೆ ಒಂದು ತಿಂಗಳಿನಿಂದ 6 ತಿಂಗಳಿನವರೆಗೆ ಶಿಕ್ಷೆ ವಿಧಿಸಬಹುದು ಎಂದು ಡಿಸ್ಟ್ರಿಕ್ಟ್ ಕಾಂಟ್ರಿಬೂಟರಿನ ನಾನು ನೋಡಿದ್ದೇನೆ. ಇವನು ಯಾರು, ಗೋಪಾಲಗೌಡ ಹಾಗಾದರೆ 6 ತಿಂಗಳು ಹಾಕು ಎಂದು ಹೇಳುವ ಸಂಭವ ಇರುತ್ತದೆ. ಅದಕ್ಕೆ ಒಂದು ಉದಾಹರಣೆ ಕೊಡುತ್ತೇನೆ. ಇದು ಒಬ್ಬ ಕಾನ್ಸ್ಟೇಬಲ್ ಕೇಸು, ಹನುಮಂತಶೆಟ್ಟಿ ಅಂತ ಅವನ ಹೆಸರು.

ಅಧ್ಯಕ್ಷರು.—ಕೇಸು ಕೋರ್ಟಿನಲ್ಲಿದೆಯೇ ?

ಶ್ರೀ ಎಸ್. ಗೋಪಾಲಗೌಡ.—ಇಲ್ಲ ಎಲ್ಲ ಮುಗಿದು ಹೋಯಿತು. ಆ ಮನುಷ್ಯನ ನಂ. 843. (a) ಕಾನ್ಸ್ಟೇಬಲ್ ಅವನು. ಏನಪ್ಪಾ ದೊಡ್ಡ ತಪ್ಪು ಮಾಡಿದ ಎಂದರೆ ತನ್ನ ಕೆಲವು ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳನ್ನು ಈ ದೇಶದ ಪ್ರಧಾನ ಮಂತ್ರಿಯವರಿಗೆ ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ಅವನಿಗೆ ಆಸೆ. ಅವನು ದುಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿದ್ದಾಗ ಹೋಗಿ ಅವರು ಕಾರಿನಲ್ಲಿ ಬರುವಾಗ ಅವರನ್ನು ತಡೆದ ಅಂತ, ನೀನು ಆ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ರಾಯಚೂರಿನಲ್ಲ ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಈ ರೀತಿ ಒಬ್ಬ ಕಾನ್ಸ್ಟೇಬಲ್ ಅವನು ಮಾಡಿದ್ದು ಸರಿಯೇ, ತಪ್ಪೇ ಅಂತ ಮೇಲಿನ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೆ ತನ್ನ ಭಾವನೆಗೆ ಏನು ತೋರುತ್ತದೆ ಅದನ್ನು ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಯಾವನಾದರೂ ಒಬ್ಬ ನನ್ನ ಹತ್ತಿರ ಬಂದು ಮಾತನಾಡಿದರೆ ಗೋಪಾಲಗೌಡನ ಹತ್ತಿರಹೋಗಿ ಏನು ಹೇಳಿಕೊಂಡ, ಎಂತಲೋ ಅಥವಾ ಮಂತ್ರಿಗಳ ಹತ್ತಿರ ಹೋಗಿ ಏನೋ ಹೇಳಿದ ಅಂತಲೋ ಹೇಳಿ ಈ ರೀತಿ ಅವನನ್ನು ಪ್ರತಿ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲೂ ಸಂಶಯ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನೋಡುವುದಾದರೆ ಅವನ ಗತಿ ಏನು ? ಕಾನ್ಸ್ಟೇಬಲ್ಲೂ ಕೂಡ ಒಬ್ಬ ಮನುಷ್ಯ, ಒಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿ, citizen ನ್ಯಾಯವಾದ ಹಕ್ಕು ಬಾಧ್ಯತೆಗಳು ಅವನಿಗೂ ಇವೆ, ಅವನು ಪೂರ್ತಿಯಾಗಿ ಕಸಿದು ಕೊಂಡಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವನಿಗೂ ಅವಕಾಶ ಕೊಡಬೇಕು. ಒಂದು ಬೆಕ್ಕಾದರೂ ರಾಜನನ್ನು ನೋಡಬಹುದು ಎಂದಿದೆ. ಅಂದಮೇಲೆ ಕಾನ್ಸ್ಟೇಬಲ್ಲೂ ಪ್ರಧಾನ ಮಂತ್ರಿಯನ್ನು ನೋಡಬಹುದು. ತನ್ನ ಅಹವಾಲನ್ನು ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಈ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟಿಷ್ಟಿಷ್ಟಿ ಎಲ್ಲರೂ ಸರಿತಮಾನ, ಯಾರೂ ಒಬ್ಬನಿಗಿಂತ ಇನ್ನೊಬ್ಬ ದೊಡ್ಡವನಲ್ಲ. ಕೆಳಗಡೆ ಇರತಕ್ಕವನನ್ನು ನಾವು ಬಹಳ ನಿಕೃಷ್ಟವಾಗಿ ನೋಡುವುದು, ಅವರ ಮಾತುಗಳಿಗೆ ಬೆರೆ ಕೊಡದೇ ಇರುವುದು, ಅವರಿಗೆ ಯಾವತ್ತೂ ಸಂದರ್ಶನ ನೀಡದೇ ಇರುವುದು, ಅವರನ್ನು ಹೆಚ್ಚು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ದುಡಿಸುವುದು, ಇಂತಹ ಕಾರ್ಯಗಳಿಂದಾಗಿ ಅದು ಅಶಿಸ್ತಿನಲ್ಲಿ ಬಹಳ ಹಿಂತೆಗೆ ತಿರುಗಿ ಆ ಪೆರುಮಾಳ್ ಕೇಸಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರಯತ್ನವಾಗುವುದಂತೆ ಆಗಬಹುದು. ಆದುದರಿಂದ ಈ ಪೋಲೀಸ್ ನವರಲ್ಲಿ ಒಳ್ಳೆಯ ನಡೆ, ನಡೆ, ಸೌಜನ್ಯತೆ ಬರುವಂತೆ ಈ ಇಲಾಖೆಯನ್ನು ಸ್ವಚ್ಛಂದಪಡಿಸಬೇಕು. ಈ ಇಲಾಖೆಗೆ ಒಳ್ಳೆಯ ಕಣ್ಣು ಹೃದಯಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಇವರಿಗೆ ಜನರ ಬಗ್ಗೆ ಒಂದು ಭ್ರಾತೃತ್ವ ಬಿಡುವ ಹಾಗೆ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ. ಆದರೆ ಇವರನ್ನು ನಾವು ಇಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ಟೀಕೆ ಮಾಡುತ್ತಾ, ಹೋರಾಡುತ್ತಾ ಅದರಂತೆ ಅವರಮೇಲೂ ಕೆಟ್ಟ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ, ಸಮಾಜದಮೇಲೂ ಕೆಟ್ಟ ಪರಿಣಾಮವಾಗುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ವರೊಂದು ಒಳ್ಳೆಯ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಮಾರ್ಪಾಡಾಗುವಹಾಗೆ ಮಾಡಬೇಕು ಎಂತ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ.

(ಶ್ರೀ ಎಸ್. ಗೋಪಾಲಗೌಡ)

3-00 P.M.

ಇನ್ನು ಕೊನೆಯದಾಗಿ ಪೋಲೀಸಿನವರು ಈ ಮೈಸೂರು ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಹಾಕತಕ್ಕ ಕೆಲವು ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ಕೇಸುಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು ಡ್ರೈಟಿಂಗ್ ಮರ್ಡರ್ ಕೇಸ್ ಮತ್ತು ತಲವಾಟ ಕೇಸು ಇಂಥಾ ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಕೊರೆಯಾಗಿದೆ. ಅದಕ್ಕೆ ಕಾರಣಗಳಿರಬಹುದು. ಆದರೆ ಇಂಥಾ ಕೆಲವು ಕೃತ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ವೇಳೆ ರಾಜಕೀಯ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನ್ಯಾಯ ಸರಿಯಾಗಿ ದೊರೆತಿಲ್ಲ. ನನಗೆ ಗೊತ್ತಿರುವಂತೆ ಮಹದೇವಪ್ಪ ಮುರುಗೋಡು ಇವರ ಕೇಸಿನ ಒಂದು ಉದಾಹರಣೆ ಕೊಟ್ಟರೆ ಅರ್ಥವೆಂಬುದು ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೂ ಗೊತ್ತಿದೆ. ಹೀಗೆ ವಿರೋಧ ಪಕ್ಷದವರ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಸರ್ಕಾರದವರು ಯಾವುದೋ ಒಂದು ರೀತಿ ಕ್ರಮ ಕೈಗೊಳ್ಳತಕ್ಕದ್ದು. ಇಲ್ಲವೇ ಅನವಶ್ಯಕವಾದ ಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳತಕ್ಕದ್ದು ದುರ ವ್ಯಾಪಾರವಾಗುತ್ತದೆ. ನಾನು ಈ ಹಿಂದೆ ಬಿಜಾಪುರ್ ಎಂಬ ಒಬ್ಬ ಸಬ್-ಇನ್ಸ್ಪೆಕ್ಟರ್ ವಿಚಾರವಾಗಿ ಮಾನ್ಯ ಮಂತ್ರಿಗಳ ಅವಗಾಹನೆಗೆ ತಂದಿದ್ದೇನೆ. ಆದರೆ ಅವರೇನು ವಿಚಾರಣೆ ಮಾಡಿದ್ದಾ ರೋ ಇಲ್ಲವೋ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ. ಇನ್ನು ಬಂದೂಕು ಲೈಸೆನ್ಸ್ ಕೊಡುವ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ಅಶ್ವಣ್ಣನವರೇನೋ ಕೊಡಗಿನ ಬಗ್ಗೆ ಒಂದು ಅಶ್ವಾನವನ್ನೇನೋ ತೆಗೆದುಕೊಂಡರು. ಹಾಗೇ ನಾವುನಕ ಮರನಾಡಿನ ಲ್ಲರತಕ್ಕವರು, ಆ ಮರನಾಡಿನಲ್ಲೂ ಫನಲು ಸಂರಕ್ಷಣೆ ಮತ್ತು ಆತ್ಮ ಸಂರಕ್ಷಣೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಬಂದೂಕು ಲೈಸೆನ್ಸ್‌ಗಳನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಅವುಗಳನ್ನು ರಿನ್ಯೂ ಮಾಡಿಸಲು ಈಗೇನೋ ಘರಂಗಳು ಬೇರೆ ಬಂದಿವೆಯಂತೆ, ನಾವು ರಿನ್ಯೂವರ್‌ಗೆ ಡಿ.ಸಿ. ಹೆತ್ತಿರವೇ ಹೋಗಬೇಕು. ರಿನ್ಯೂ ಆಗುವತನಕ ಈ ಬಂದೂಕುಗಳನ್ನು ಡೆಪಾಜಿಟ್‌ನಲ್ಲಡಬೇಕಾಗಿದೆ. ಇದರಿಂದ ನಿಧಾನವೂ ಜನರಿಗೆ ಹೆಚ್ಚು ತೊಂದರೆಯೂ ಆಗುತ್ತಿದೆ. ಇದರ ಕಡೆಗೆ ಮಾನ್ಯ ಗೃಹಸಚಿವರು ಸ್ವಲ್ಪ ಗಮನ ಕೊಡಬೇಕು.

ಇನ್ನು ಕೊನೆಯದಾಗಿ ಒಂದು ಮಾತು ಹೇಳಿ ನಾನು ನನ್ನ ಭಾಷಣವನ್ನು ಮುಗಿಸುತ್ತೇನೆ ನಮ್ಮ ತೀರ್ಥಹಳ್ಳಿ ತಾಲ್ಲೂಕಿಗೆ ಎರಡು ಪೋಲೀಸ್ ಸ್ಟೇಷನ್‌ಗಳನ್ನು ಹೊಸದಾಗಿ ಕೇಳಲಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಯಾರೂ ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಪೋಲೀಸ್ ಸ್ಟೇಷನ್‌ಗಳನ್ನು ಕೊಡಬೇಕೆಂದು ಕೇಳಿ ಕೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲ. ಆದಾಗ್ಯೂ ನಮ್ಮ ತಾಲ್ಲೂಕಿನಲ್ಲಿ ಮಂಡಗಡ್ಡೆ ಮತ್ತು ಎಡೆಯೂರು ಎಂಬ ಎರಡು ಗ್ರಾಮಗಳಿಗೆ ಪೋಲೀಸ್ ಸ್ಟೇಷನ್‌ಗಳು ಬೇಕೆಂತ ಅಲ್ಲವು ಜನ ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಆ ಎರಡು ಸ್ಥಳ ಗಳಿಗೂ ಪೋಲೀಸ್ ಸ್ಟೇಷನ್‌ಗಳನ್ನು ಕೊಡುವುದು ಒಳ್ಳೆಯದಂತ ಹೇಳಿ ನಾನು ನನ್ನ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಮುಗಿಸುತ್ತೇನೆ.

Mr. SPEAKER.—The House will now rise to meet again half an hour later.

The House adjourned for recess at Five Minutes past Three of the Clock and re-assembled at Thirty-Five Minutes past Three of the Clock.

[Mr. DEPUTY SPEAKER in the Chair]

† ಶ್ರೀ ವೀರಭದ್ರಪ್ಪ ಈರಪ್ಪ ನಿರೂಪ (ಎಲ್ಯು.ಗೌ.)—ಮಾನ್ಯ ಸಭಾಪತಿಗಳೇ: ನಮ್ಮ ಮಾನ್ಯ ಮಂತ್ರಿಗಳು ಈಗ ಸಭೆಯೊಂದು ಮಂಡಿಸಿರತಕ್ಕ ನ್ಯಾಯಾಂಗ, ಜೈಲು ಮತ್ತು ಪೋಲೀಸ್ ಬೇಡಿಕೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಚರ್ಚೆ ನಡೆಯುತ್ತಿರುವುದರಲ್ಲಿ ನಾನುಕೂಡ ಕೆಲವು ನನ್ನ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳನ್ನು ಹೇಳಬಯಸುತ್ತೇನೆ.

ನಮ್ಮ ಹೈದ್ರಾಬಾದ್ ಪ್ರದೇಶವು ಬಹಳ ಹಿಂದುಳಿದ ಪ್ರದೇಶ ಎಂಬುದು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಗೊತ್ತಿದೆ, ಎಲ್ಲರೂ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಆದುದರಿಂದ ಆ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಅದರಲ್ಲೂ ನಮ್ಮ ಕೊಪ್ಪಾಳ—ಎಂಬುರ್ಗಿ ಈ ಕೋರ್ಟುಗಳ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಯಾವ ಕೆಲವೊಂದು ಅನುಕೂಲವೂ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಈಗ ಕೋರ್ಟು ರುವ ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಈ ಎಂಬುರ್ಗಿ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಜನರು 8-10 ಮೈಲಿಗಳನ್ನು ಸುತ್ತಿಕೊಂಡು

ಬರಬೇಕಾಗಿದೆ. ಎಂಬುರ್ಗಿಯಲ್ಲಿ ಈಗ ಕೋರ್ಬು ಸ್ಥಾಪನೆಯಾಗಿರತಕ್ಕದ್ದು ಒಂದು ಹೇಳಿ ಮನೆಯಲ್ಲಿ. ಅದು ಯಾವಾಗ ಬಿದ್ದು ಹೋಗುತ್ತದೋ, ಏನಾಗುತ್ತದೋ ಅದನ್ನು ಯಾವಾಗ ದುರಸ್ತು ಮಾಡುತ್ತಾರೋ ಇವೆಲ್ಲವೂ ಅನಿಶ್ಚಿತವಾಗಿ ಯಾವಾಗ ಏನಾಗುತ್ತದೆಂಬುದನ್ನು ಯಾರೂ ಹೇಳುವುದಕ್ಕಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲದೆ ಅಲ್ಲಿರತಕ್ಕ ಮುನಿಸಿಪಲ್‌ರಿಗೂ ಮಾಜಿಸ್ಟ್ರೇಟರಿಗೂ ಪಾಸಮಾಡಲು ಮನೆಗಳಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಆ ಕೊಪ್ಪಳದಲ್ಲಿ ಹೀಗೆ ಒಂದು ಜೈಲೂ ಸಹ ಇಲ್ಲ. ಈ ವಿಷಯ ಆರೋಪಿಗಳನ್ನು ಪೊಲೀಸರು ಕುಪ್ಪಳಿ ತಾಲ್ಲೂಕಿಗೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಬೇಕಾಗಿದೆ. ಈ ಕೆಲಸದಿಂದ ಪೊಲೀಸನ ಸರಿಗೂ ತುಂಬಾ ತೊಂದರೆಯುಂಟಾಗಿದೆ. ಮೇಲಾಗಿ ಆ ಕೋರ್ಟಿರುವ ಕಡೆ ವಕೀಲರಿಗೆ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳಲು ಸ್ಥಳವಿಲ್ಲ. ವಕೀಲರಿಗೆ ಒಂದು ಲೈಬ್ರರಿ ಸಹ ಇಲ್ಲ. ಕಕ್ಷಿಗಾರರಿಗೂ ಕೂಡಲು ಸ್ಥಳವಿಲ್ಲ. ಇಷ್ಟೆಲ್ಲ ತೊಂದರೆಗಳಿವೆ. ಅದುದರಿಂದ ಸರ್ಕಾರದವರು ಈ ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಅನುಕೂಲತೆಗಳನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸುವ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡಬೇಕು.

ಇದೂ ಅಲ್ಲದೆ ಪೊಲೀಸ್ ಅಧಿಕತೆ ಬಗ್ಗೆ ಎಲ್ಲ ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಲಂಚಗೂಳಿತನದ ಆರೋಪಗಳು ಕೇಳಿಬರುತ್ತಿವೆ. ಆದರೆ ಆ ಆರೋಪಣೆಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ನಿಜವಿ-ಬಹುದು, ಕೆಲವು ನಿಜವಿಲ್ಲದೆ ಇರಬಹುದು. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ನಿಜವಿರಬಹುದು ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಬಗ್ಗೆ ನನ್ನ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಹೀಗಿದೆ—ಏನಂದರೆ ಪೊಲೀಸ್ ಇಲಾಖೆಯಲ್ಲಿರತಕ್ಕ ಕೆಲವರನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೆ ಉಳಿದ ಹೆಚ್ಚುಮಂದಿ ಅವಿಧ್ಯಾವಂತರಾದವರನ್ನು ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಸೇರಿಸಿಕೊಂಡಿರುವುದು ಒಂದು ಕಾರಣ. ಅದರ ಜೊತೆಗೆ ಮತ್ತೊಂದು ಕಾರಣವೆಂದರೆ ಈಗ ಅವರಿಗೆ ಕೊಡುತ್ತಿರುವ ಪಗಾರ ಬಹಳ ಕಡಿಮೆಯಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಅವರಲ್ಲಿ ಈ ಲಂಚಗೂಳಿತನ ಬೆಳೆಲೆಕ್ಕೆ ಹತ್ತಿದೆ. ಆದರೆ ಈಗ ಕೆಲವ ಜನರು ಸಾಕಷ್ಟು ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ನಿಗುತ್ತಾರೆ. ಅಂಥಾ ವಿಧ್ಯಾವಂತರನ್ನು ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಸೇರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಒಳ್ಳೆಯದು. ಅವರು ಈ ಕೆಲಸಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಒಳ್ಳೆ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ನಡೆಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತಾರೆ. ಇದರಿಂದ ನಮ್ಮ ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೂ ಪೊಲೀಸ್ ಖಾತೆಗೂ ಒಳ್ಳೆಯ ಕೀರ್ತಿ-ಗೌರವಗಳು ಹೆಚ್ಚಾಗುತ್ತವೆಂಬುದಾಗಿ ನನ್ನ ಅಭಿಪ್ರಾಯವಿದೆ. ಸರ್ಕಾರದವರು ಮುಂದಕ್ಕೆ ಇಂಥಾ ಉತ್ತಮ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡದೆ ಇರಬಾರದೆಂದು ನಂಬಿದ್ದೇನೆ. ಈ ವಿಷಯ ಕುಪ್ಪಳಿ ತಾಲ್ಲೂಕಿನಲ್ಲಿ ಪೊಲೀಸ್ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಿದ್ದಾರೆ. ಈ ತಾಲ್ಲೂಕನ್ನು ಎಂಬುರ್ಗಿಗೆ ಸೇರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ಸ್ಥಳೀಯ ಸರ್ವೆಕ್ಷನ್ಸ್‌ರ ಬುಟ್ಟಿಗಳನ್ನು ವಿಚಾರಮಾಡಿದರೆ ಎಂಬುರ್ಗಿ ಪೊಲೀಸಿನವರು ಕೇಸುಗಳನ್ನು ಕಾಕುತಿದ್ದಾರೆ. ಇದರಿಂದ ಪಾರ್ಷ್ವಗಳು 25-30 ಮೈಲಿ ಸುತ್ತಾಡಬೇಕಾಗಿದೆ. ಇದರಿಂದ ಪೊಲೀಸಿನವರಿಗೆ ಸಹ ಹೆಚ್ಚು ತೊಂದರೆಯಾಗಲಿಕ್ಕೆ ಹತ್ತಿದೆ. ಈ ತೊಂದರೆಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಸರ್ಕಾರದವರು ದೂರಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಹೇಳಬಹುದು ಸುತ್ತುತ್ತೇನೆ. ನನಗೆ ಸಭಾ ಪತಿಯವರು ಇಷ್ಟು ಮಾತನಾಡಲು ಅವಕಾಶ ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಟ್ಟಿದ್ದಕ್ಕೆ ಅವರಿಗೆ ನನ್ನ ವಂದನೆಗಳನ್ನರ್ಪಿಸಿ ನನ್ನ ಮಾತನ್ನು ಮುಗಿಸುತ್ತೇನೆ.

† ಶ್ರೀ ಎಂ. ಶ್ರೀನಿವಾಸನಾಯಕ (ಮಂಗಳೂರು 1).—ಮಾನ್ಯ ಸಭಾಪತಿಗಳೇ, ನ್ಯಾಯಾಂಗ ಖಾತೆ, ನ್ಯಾಯಾಂಗ ಅಧಿಕಾರಿ, ಬಂದಿಖಾನೆಗಳು ಮತ್ತು ಪೊಲೀಸ್ ಈ ಮೂರು ಬಾಬುಗಳ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಮಾನ್ಯ ಮಂತ್ರಿಗಳು ಇಷ್ಟು ಭೇದಿಕೆಗಳನ್ನು ಸಮರ್ಥಿಸಿ ಒಂದೆರಡು ಮಾತುಗಳನ್ನಾಡಬೇಕೆಂದು ಆಸೆಪಡುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಪೊಲೀಸ್ ವಿಷಯವಾಗಿ ಹಲವು ಮಾನ್ಯ ಸದಸ್ಯರು ಹಲವು ವಿಷಯವಾಗಿ ಟೀಕೆಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ನಾನು ಒಂದು ಮಾತು ಹೇಳಲಿಕ್ಕೆ ಬಯಸುತ್ತೇನೆ. ಏನಂದರೆ ಪೊಲೀಸ್ ವರ್ಗವನ್ನೇ ನಾವು ಲಂಚಕ್ಕೋರರು ಎಂದು ಭಾವಿಸಿದರೆ ತಪ್ಪಾಗುವುದು. ಪೊಲೀಸ್ ಖಾತೆಯಲ್ಲಿ ಕೂಡ ಉತ್ತಮರೀತಿಯ ನಡವಳಿಕೆಯುಳ್ಳವರಿದ್ದಾರೆ. ಅದುದರಿಂದ ಇಡೀ ಪೊಲೀಸ್ ವರ್ಗವನ್ನೇ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಅವರು ಲಂಚಕ್ಕೋರರಾಗಿದ್ದಾರೆ ಎಂದು ನುಡಿಯುವುದು ಉತ್ತಮರೀತಿಯಿಂದ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುವವರಿಗೆ ತುಂಬಾ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ವ್ಯಥೆಯಾಗುತ್ತದೆ ಎನ್ನುವುದರಲ್ಲಿ ಸಂದೇಹವಿಲ್ಲ. ಹೀಗಿರುವಾಗ ಪೊಲೀಸ್ ಖಾತೆಯವರಿಗೆ, ಪೊಲೀಸ್ ಇಲಾಖೆಯವರಿಗೆ ಯಾವರೀತಿಯಿಂದ ಸರ್ಕಾರ ಸವಲತ್ತುಗಳನ್ನು ಕೊಡುತ್ತದೆ ಎಂಬ ವಿಷಯವಾಗಿ ನಾವು ಸ್ವಲ್ಪ ಆರೋಪಿಸಬೇಕಾದುದು ಅಗತ್ಯವಿದೆ.

ಮಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ಪೊಲೀಸ್ ಖಾತೆಯವರಿಗೆ ಮನೆಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸಬೇಕೆಂದು ಹೆಂಡರುಗಳನ್ನು ಕರೆದು ಕಂಟ್ರಾಕ್ಟ್‌ದಾರರಿಗೆ ಆ ಕೆಲಸವನ್ನು ವಹಿಸಿಕೊಟ್ಟರು. ಈಗಿನವರೆಗೂ ಆ ಕೆಲಸ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗದೆ ಬಾಕಿ ಉಳಿದುದು ಬಹಳ ವಿಷಾದಕರವಾಗಿದೆ. ಪೊಲೀಸಿನವರಿಗೆ ಈಗ ಇರುವ ಮನೆಗಳು ಬಹಳ ಗಂಭೀರವಾದ ಸನ್ನಿತಿ ಯನ್ನೊಳಗೊಂಡಿದೆ. ಅಲ್ಲಿ ಗಾಳಿ ಬೆಳಕು ಇಲ್ಲ, ಅಡಿಗೆಕ್ಕೋಯಿಲ್ಲ ಹೊಗೆಯನ್ನು ಹೊರಗೆ ಕಳಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಯಾವ ವಿಧಾನವೂ ಇಲ್ಲ. ಇವರ ಆರೋಗ್ಯ, ಕುಟುಂಬದ ಆರೋಗ್ಯ ತುಂಬಾ ಹಾಳಾಗಿದೆ ಎಂದು ಹೇಳಬಹುದು. ಹೀಗಿರುವಾಗ ಅವರಿಗೆ ಮನೆಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸುವ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಅದಷ್ಟು ತ್ವರಿತಗತಿಯಿಂದ ಕಾರ್ಯಗತಗೊಳಿಸಬೇಕೆಂದು ಮಾನ್ಯ ಮಂತ್ರಿಗಳಲ್ಲಿ ನಾನು ಮನೆಯ ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಬೇಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ.

(ಶ್ರೀ ಎ. ಶ್ರೀನಿವಾಸನಾಯಕ್)

ದಕ್ಷಿಣಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಮದ್ರಾಸ್ ಸಂಸ್ಥಾನದ ಭಾಗವಾಗಿದ್ದಾಗ ರಿಸರ್ವ್ ಪೊಲೀಸ್‌ನವರನ್ನು ಪೊಲೀಸ್‌ ಖಾತೆಗೆ ವರ್ಗಾಯಿಸುವ ಕ್ರಮವಾಗಿರುತ್ತಿತ್ತು. ಈ ಭಾಗ ಮೈಸೂರುಸಂಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಸೇರಿದನಂತರ ಅಂಥ ಒಂದು ಸವಲತ್ತು ರಿಸರ್ವ್ ಖಾತೆಯ ಪೊಲೀಸಿನವರಿಗೆ ನಿರಾಕರಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ರಿಸರ್ವ್ ಖಾತೆಯ ಪೊಲೀಸಿನವರಿಗೆ ಕವಾಯತು, ಡ್ರಿಲ್, ಹೆರೇಡ್ ಇಂಥವಿಧಾನಗಳು ಪ್ರತಿದಿವಸ ಇದ್ದುದರಿಂದ ನಲವತ್ತು ವರ್ಷಕ್ಕಿಂತ ಮೇಲ್ಪಟ್ಟವರಿಗೆ ಡ್ರಿಲ್ ಅಥವಾ ಕಷ್ಟತರವಾದ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಮಾಡಲಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯವಾಗದೇ ಇರುವುದರಿಂದ ಅಂಥವರನ್ನು ರಿಸರ್ವ್ ಖಾತೆಯಿಂದ ಸಾಮಾನ್ಯ ಪೊಲೀಸ್‌ ಖಾತೆಗೆ ವರ್ಗಾಯಿಸಿಕೊಂಡು, ಟ್ರಾಫಿಕ್ ಅಥವಾ ಇನ್ನು ಇತರ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಈ ಬದಪಾಯಿಗಳಿಗಿದ್ದ ಸವಲತ್ತನ್ನು ದೊರಕಿಸಿಕೊಡಬೇಕೆಂದು ಮಾನ್ಯಮಂತ್ರಿಗಳ ಗಮನವನ್ನು ಇತ್ತಸೆಳೆಯುತ್ತಿದ್ದೇನೆ.

ಮದ್ರಾಸ್ ಪ್ರಾಂತದಲ್ಲಿ ಎಕ್ಸ್‌ಪ್ರೆಸ್ ಇರಾಖೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಈಗ ನಮ್ಮ ಮೈಸೂರು ಪೊಲೀಸಿಗೆ ಸೇರಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಅನೇಕ ಸಿಬ್ಬಂದಿಗಳ eqvation of posts ಇನ್ನೂ ಆಗದೆ ಬಾಕಿ ಉಳಿದಿದೆ. ಇದನ್ನು ನಮ್ಮ ಮಾನ್ಯಮಂತ್ರಿಗಳು ಪರಿಶೀಲಿಸಿ ಅವರಿಗೆ ಅಗತ್ಯ ಪರಿಹಾರವನ್ನು ಶೀಘ್ರವಾಗಿ ಕೊಡಬೇಕೆಂದು ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ನಾನು ವಿನಂತಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದೇನೆ.

ಜೈಲುಗಳ ವಿಷಯವಾಗಿ ಅನೇಕ ಮಾನ್ಯ ಸದಸ್ಯರು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಜೈಲುಗಳು ಬದಲಾವಣೆಯಾಗುತ್ತಿವೆ. ಜೈಲಿನಲ್ಲಿದ್ದ ಪೈದಿಗಳಿಗೆ ಒಳ್ಳೆಯ ರೀತಿಯ ಸವಲತ್ತುಗಳನ್ನೂ ಒದಗಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅವರು ಜೈಲಿನಿಂದ ಹೊರಗೆ ಬಂದಾಗ ಯೋಗ್ಯ ಪ್ರಜೆಗಳಾಗಿ ಬಾಳುವಂತೆ ಶ್ರಮಿಸುತ್ತಿರುವುದು ಒಹಳ ಸುತ್ತವಾದುದು.

ಗುಡಿಕೈಗಾರಿಕೆಗಳ ವಿಷಯವಾಗಿ ಪೈದಿಗಳಿಗೆ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಇದರ ಜೊತೆಗೆ ಇತರ ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಕೊಡುವುದಕ್ಕೂ ಜೈಲಿಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ಥಳವಿರುತ್ತದೆ. ಅದರಲ್ಲಿ ಕೋರ್ಟುಕಾಣೆ, ಹೆಂಡಿಸಾಕಾಣೆ ಅಥವಾ ದನಪಾಲನೆ ಈ ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ ಕೂಡ ಪೈದಿಗಳಿಗೆ ಅನುಭವವನ್ನು ಇತ್ತರೆ, ಅವರು ಜೈಲಿನಿಂದ ಹೊರಗೆ ಬಂದನಂತರ ಯೋಗ್ಯ ರೀತಿಯಿಂದ ಅವರ ಜೀವನವನ್ನು ನಡೆಸುವ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಅವರಿಗೆ ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಟ್ಟಂತಾಗುತ್ತದೆ. ಇಂಥ ದಾರಿಯನ್ನು ಅವರಿಗೆ ತೋರಿಸಿದರೆ ಇಂಥ ಒಂದು ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಅವರಿಗೆ ಅಭಿರುಚಿಯನ್ನು ಹುಟ್ಟಿಸಿದಂತಾಗುತ್ತದೆಂದು ನಾನು ಅಭಿಪ್ರಾಯಪಡುತ್ತೇನೆ.

ಸಾಪಾರಣವಾಗಿ ಹೆಚ್ಚು ಜೈಲಿವಾಸಮಾಡುವ ಪೈದಿಗಳಿಗೆ adult education ಸಹ ನಮ್ಮ ಜೈಲಿಗಳಲ್ಲಿ ಕೊಡುವ ಅಗತ್ಯವಿದೆ. ಅವರಿಗೆ ಒಳ್ಳೆಯ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸವನ್ನು ಕೊಟ್ಟರೆ, ಬಂಧಿತವಾಗಿಯೂ ಅವರ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಮಾರ್ಪಾಡು ಆಗಲಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯವಿದೆ. ಇದಲ್ಲದೆ ಪೈದಿಗಳಿಗೆ ವರ್ಷಕ್ಕೆ ಒಂದು ಬಾರಿ, ಆಟಪಾಟಗಳನ್ನು ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ ನಡೆಸಿ ಬಹುಮಾನ ವಿತರಣೆ ಮಾಡುವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ನಾಟಕ ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ಅವರಿಂದ ಆಡಿಸಿ ಅವರಿಗೆ ಮಾನಸಿಕ ವಿಕಾಸವಾಗುವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಕೆಲಸಮಾಡಿ, ಕಳವು, ದರೋಡೆ ಇಂಥ ಹೇಯಕೃತ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾಡದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಅವರ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಪರಿವರ್ತಿಸುವ ಕಡೆಗೆ ಗಮನಕೊಡುವುದು ಸೂಕ್ತವೆಂದು ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಹೇಳಲು ಬಯಸುತ್ತೇನೆ.

ಪಾನನಿರೋಧವು ಸ್ಥಳೀಯ ಜನತೆಯಿಂದ ಯಾವುದೇ ರೀತಿಯ ಸಹಕಾರವಿಲ್ಲದೆ ಯಶಸ್ವಿಯಾಗುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ಪೊಲೀಸಿನವರು ಹೇಳುವ ಮಾತನ್ನು ನಾವು ಆಗಾಗ ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದೇವೆ. ಆದರೆ ಸ್ಥಳೀಯ ಜನತೆ ಮುಂದೆ ಬಂದು ಪಾನನಿರೋಧ ಸಂಬಂಧದ ಕೇಸುಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಕ್ಷಿ ಒದಗಿಸಿಕೊಟ್ಟರೆ ಅವರು ಬಹಳ ಕಷ್ಟಕ್ಕೆ ಗುರಿಯಾಗುತ್ತಾರೆ. ಇಂಥವರಿಗೆ ಸರ್ಕಾರದಿಂದ ಅಥವಾ ಪೊಲೀಸ್‌ ಖಾತೆಯಿಂದ ಯಾವ ತರಹ ಸಹಾಯವೂ ದೊರಕುವದಿಲ್ಲವೆನ್ನುವ ಮಾತನ್ನು ಹೇಳಬೇಕಾಗಿದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ನಿರ್ದರ್ಶನರೂಪವಾಗಿ ಒಂದೆರಡು ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ. ಮಂಗಳೂರು ನಗರದಲ್ಲಿ ವಿಲಂಚಿಯ ಎನ್ನುವುದು ಒಂದು municipal ward. ಪ್ರತಿದಿವಸ ಈ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ boot beggars ಕಾಡುಕರಿದೆ ತುಂಬ ಹಾವಳಿ ಜನತೆಗೆ ಆಗುತ್ತಿದೆ. ಒಂದು ದಿವಸ, ಕೆಲವು ಕಾಲದ ಹಿಂದೆ ಒಬ್ಬ ಮಹಿಳೆಯನ್ನು ಒಂದು ಮನೆಯಿಂದ ರಾತ್ರಿ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಒಂದೆ ಒಂದು boot beggars ಎಳೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ತುಂಬ ರೀತಿಯಿಂದ ಅತ್ಯಾಚಾರ ನಡೆಸಿ ಬೆಳಗ್ಗೆ ಬೀದಿಯ ಬದಿಯಲ್ಲಿ ಹಾಕಿ ಹೋಗಿದ್ದರು. ಪೊಲೀಸಿನವರಿಗೆ ಅರ್ಜಿಕೊಟ್ಟಾಗ ಅರ್ಜಿ ಕೊಟ್ಟವನನ್ನು ರಾಕಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಹಾಕಿ, ಬೆದರಿಸಿ, ಆ ಅರ್ಜಿಯನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳದೆ ಹಾಗೆಯೇ ಕಳಿಸಿದಾಗ ಅಲ್ಲಿಯ ನಗರ ಸಮಿತಿಯವರು ಆ ವಿಷಯವನ್ನು ತಾವು ನಿರ್ವಹಿಸಿಕೊಂಡು ಸರ್ಕಾರದ ಗಮನವನ್ನು ಸೆಳೆದರು. ಆಗ ಇಲ್ಲಿದೆ

ಪೊಲೀಸ್ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಬಂದು investigation ಮಾಡಿ ಅದನ್ನು ಈಗ session trial ಗೆ ತಂದಿದ್ದಾರೆ. ಹೀಗಿರುವಾಗ ಆ ಕೇಸಿನಲ್ಲಿ ಸಾಕ್ಷಿ ಒದಗಿಸಿಕೊಟ್ಟ ನಗರ ಸಮಿತಿ ಅಧ್ಯಕ್ಷರು ಮತ್ತು ಇತರ ಸದಸ್ಯರ ಮೇಲೆ ಈಗ ಅದೇ ತಂಡದವರು ನಮ್ಮನ್ನು ಹೊಡೆದರು, ನಮಗೆ ತಂಟೆ ಮಾಡಿದರು ಎನ್ನುವ ರೀತಿಯಿಂದ ಸುಳ್ಳು ಫಿರ್ಯಾದಿಯನ್ನು ಮ್ಯಾಜಿಸ್ಟ್ರೇಟ್ ಕೋರ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಪೊಲೀಸಿನವರಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟಾಗ ಪೊಲೀಸಿನವರು ಮತ್ತು ಕೋರ್ಟಿನವರು ಯಾವುದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ತನಿಖೆಯನ್ನು ನಡೆಸದೆ ಅವರ ಮೇಲೆ non-bailable warrant ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆಂದರೆ ಯಾವ ರೀತಿ ಮರಾಠ್ಯದವರು ಇರಬೇಕು, ಪ್ರೊಸಿಜುಟ್ ಕೇಸುಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವ ರೀತಿ ಮರಾಠ್ಯದವರು ಇರುವರು ಮುಂದೆ ಬಂದು ಸಾಕ್ಷಿ ಸಿದ್ಧಾಂತವನ್ನು ಒದಗಿಸಬೇಕು ಎಂಬುದನ್ನು ಸರ್ಕಾರ ಗಮನಿಸಬೇಕು ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಪೊಲೀಸಿನವರೂ, ಕೋರ್ಟಿನವರೂ ವಿಚಾರಣೆ ನಡೆಸಿ ಇಂಥವರು ಇದಕ್ಕೆ ಜವಾಬ್ದಾರಾರಾಗಿದ್ದರೆಂದು ಕ್ರಮ ತೆಗೆದುಕೊಂಡರೆ ನಮ್ಮದು ಅಡ್ಡಿಯಿಲ್ಲ. ಯಾರ ಮೇಲೆ ಆಪಾದನೆ ಹೊರಿಸಿದ್ದಾರೆಂದೂ ಅವರು ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ Assistant Public Prosecutor ನಂಗೆ ಬೆಂಗಳೂರಿಗೆ ಬಂದು ಉಡ್ಡು ಪೊಲೀಸ್ ಅಧಿಕಾರಿಗಳೊಡನೆ ವಿಚಾರ ವಿಮೆಯಮಾಡಿಕೊಂಡು, ಅದೇ rape case ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಮಾಹಿತಿ ಮತ್ತು ಪುರಾವೆ ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಪೊಲೀಸಿನವರಾಗಲೀ ಕೋರ್ಟಿನವರಾಗಲೀ ವಿಚಾರಣೆ ನಡೆಸದೆ non-bailable warrant ಕೊಟ್ಟು ಬಂಧಿಸುವುದು ಎಂದರೆ bootleggers ಗೆ ಇದೇ ಬೇಕಾಗಿದೆ. ಒಬ್ಬ ಮರಾಠ್ಯದವನನ್ನು ಒಂದು ದಿವಸವಾದರೂ ಜೈಲಿನಲ್ಲಿಟ್ಟರೆ ಇನ್ನು ಮುಂದಕ್ಕೆ ಯಾರೂ ಸಾಕ್ಷಿಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸಿಕೊಡುವುದಿಲ್ಲ, ಅವರನ್ನೆಲ್ಲ ಬೆರಿಸಿ ಬಹುದು ಎಂದು ಜಯಪೀಠರಾಗಿರುವಂತೆ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

ಇದೇ ವಿಲಂಚಿಯ ಬಡಾವಣೆಯಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ರಿಟೈರ್ಡ್ ಪೊಲೀಸ್ ಸೂಪರಿಂಟೆಂಡೆಂಟ್ ಹೆಂಡ್ತಿಯ ನೇತೃತ್ವದಲ್ಲಿ ಕಳ್ಳಧಟ್ಟಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ನಡೆಯುತ್ತಿದೆ. ಇದರ ಬಗ್ಗೆ ಪೊಲೀಸಿನವರು ಯಾವ ರೀತಿಯ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳುತ್ತ ಇಲ್ಲ. ಆ ವಠಾರದಲ್ಲಿ ಹಗಲು ಆರು ಗಂಟೆಯ ನಂತರ ಹೋಗಲಕ್ಕೆ ಜನತೆ ಹೆದರುತ್ತಾರೆ, ಅದುದರಿಂದ prohibitionನ್ನು ಯೋಗ್ಯರೀತಿಯಿಂದ ಪರಿವಾಲಿಸಬೇಕಾದರೆ ನಾವು ಸೂಕ್ತವಾದ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳಬೇಕು. ಅಲ್ಲದೆ ಸಾಕ್ಷಿ ಕೊಡಲು ಮುಂದೆ ಬಂದವರ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಸರ್ಕಾರ ಶುಂಭಿ ನಿಗಾಕೊಟ್ಟು, ಅವರ ಮೇಲೆ ಕ್ರಮ ಕೈಕೊಳ್ಳುವಾಗ ಪರಿಶೀಲಿಸಿ ಕ್ರಮ ಕೈಕೊಳ್ಳಬೇಕು ನಾಡ್ಯವಾದದ್ದು ಟಿಗೂ ಯಾವುದೇ ಕ್ರಮವನ್ನು ಕೈಕೊಳ್ಳಬಾರದೆಂದು ನಾನು ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೆ ವಿನಂತಿಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದೇನೆ.

ಕೋರ್ಟುಗಳ ವಿಚಾರವಾಗಿ ಮಾತನಾಡುವುದಾದರೆ, ನ್ಯಾಯಾಲಯಗಳಲ್ಲಿ litigants ಗೆ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ ಸ್ಥಳವಿಲ್ಲ, ಕುಡಿಯುವುದಕ್ಕೆ ನೀರಿನ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಇಲ್ಲ, ಕ್ಯಾಂಟೀನ್ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಇಲ್ಲ, ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಹನ್ನೊಂದು ಗಂಟೆಗೆ ಹೋದವರು ಸಾಯಂಕಾಲ ಆರು ಗಂಟೆಯವರೆಗೆ ಮರದಡಿಯಲ್ಲಿದ್ದು ಕೊಂಡು ಕಾಲಹರಣಮಾಡಬೇಕಾಗಿದೆ. ಅದುದರಿಂದ ಸರ್ಕಾರ ವಿಷಯವನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸಿ ಎಲ್ಲ ಕೋರ್ಟುಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ ಸ್ಥಳ, ಕುಡಿಯುವುದಕ್ಕೆ ನೀರು ಮತ್ತು ಕ್ಯಾಂಟೀನ್ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ನುಡ್ಯವಸ್ಥಿತ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಜನತೆಗೆ ಒದಗಿಸಿಕೊಡುವಂತೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಕಟ್ಟಡಗಳಲ್ಲಿ ಇರುವ ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಡಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸಿಕೊಡುವಾಗ ಈ ಸೌಕರ್ಯಗಳೆಲ್ಲ ಇರುವಂತೆ ಮಾಡಿ litigant public ಗೆ ಸೌಕರ್ಯಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸಿಕೊಡಬೇಕೆಂದು ನಾನು ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದೇನೆ.

ಅಲ್ಲದೇ ಮುನ್ಸಿಪಲ್ ಮ್ಯಾಜಿಸ್ಟ್ರೇಟು ಕೋರ್ಟುಗಳಲ್ಲಿ ಲಿಟಿಗಂಟ್ಸ್ ಬಂದರೆ ಅವರಿಗೆ ಕೂತು ಕೊಳ್ಳಲಕ್ಕೆ ಸ್ಥಳವಿಲ್ಲ, ಕುಡಿಯುವ ನೀರಿನ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಇಲ್ಲ, ಇದಕ್ಕೆ ರಾಜ್ಯಸರಿಯಾದ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಈ ಕೋರ್ಟುಗಳಲ್ಲಿ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಮಾನ್ಯಮಂತ್ರಿಗಳು ಇಲ್ಲಿ ತಂದಿರುವ ಬೇಡಿಕೆಗಳನ್ನು ಸಮರ್ಥಿಸಿ ನನ್ನ ಎರಡು ಮಾತುಗಳನ್ನು ಮುಕ್ತಾಯ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ.

[Sri L. B. BIRJE (Khanapur).—spoke in Marathi.]

†ಶ್ರೀ ಎಚ್. ಆರ್. ಕೇಶವಮೂರ್ತಿ (ಗಂಡಸಿ).—ಮಾನ್ಯ ಸಭಾಪತಿಗಳೇ, ಇಲ್ಲಿ ಜೈಲುಗಳು ಪೊಲೀಸು, ಜಸ್ಟಿಸ್ ಈ ಮೂರು ಬೇಡಿಕೆಗಳ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಈಗಾಗಲೇ ಅನೇಕ ಸದಸ್ಯರುಗಳು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ನಾನು ಕೇವಲ ಒಂದೆರಡು ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ತಮ್ಮ ಮುಂದೆ ಹೇಳಬೇಕಾಗಿದೆ.

ಜಸ್ಟಿಸ್ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಗವನ-ಮೆಂಟು ಪೀಠದರುಗಳಾಗಿರುವವರು ಈಗ ಪ್ರೈವೇಟು ಪ್ರಾಕ್ಟೀಸ್, ಸರಕಾರದ ಕೆಲಸ ಇವೆರಡನ್ನೂ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ಸರಕಾರದ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ನೋಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಸಜ್ಜಿತ ಗಮನ ಕೊಡಬೇಕಾದ್ದು ಅವಶ್ಯಕವಾಗಿರುವುದರಿಂದ, ವಾತ್ಸವೇಶದ ಹಿತದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನನಗನಿಸುವುದು ಈ ಪ್ರೈವೇಟು ಪ್ರಾಕ್ಟೀಸ್ ಮಾಡುವುದನ್ನು ಬಿಡಿಸಿ

(ಶ್ರೀ ಹೆಚ್. ಆರ್. ಕೇಶವಮೂರ್ತಿ)

ಬಿಟ್ಟು ಅದಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಅವರಿಗೆ ಸಂಬಳ ಮತ್ತು ಇನ್ನಿತರ ಅನುಕೂಲಗಳನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಡುವುದು ಸೂಕ್ತ ಎಂದು ತೋರುತ್ತದೆ. ಮತ್ತು ಸರಕಾರ ಯಾವ ರೀತಿಯಾದ ಸಂಬಳ ಸಾರಿಗೆ ಇರಬೇಕು ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಅವರೇ ನೋಡಿಕೊಂಡು ಈ ಪ್ರೈವೇಟು ಪಾರ್ಟ್ನಿನ್ನು ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ಮಾಡದಂತೆ ಮಾಡುವುದು ಅಗತ್ಯ. ಇದರಿಂದ ದೇಶದ ಜನತೆಗೆ ಸರಿಯಾದ ನ್ಯಾಯ ದೊರಕುವಂತಾಗುತ್ತದೆ.

ಕ್ರಿಮಿನಲ್ ಕೋರ್ಟುಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಪೊಲೀಸಿನವರ ಕೈವಾಡವೇ ಜಾಸ್ತಿಯಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಕ್ರಿಮಿನಲ್ ಕೇಸುಗಳು ಯಾವ ತರಹ ಕೋರ್ಟಿಗೆ ದಾಖಲು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ, ಅದೇ ಆಧಾರವಾಗಿ ಅದರಂತೆ ನಡೆಯುತ್ತದೆ. ಕ್ರಿಮಿನಲ್ ಕೇಸುಗಳನ್ನು "Prevention is better than cure" ಎನ್ನುವಂತೆ, ಹೆಚ್ಚು ವಿಚಾರ ಮಾಡಿ ನಮ್ಮ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಕ್ರಿಮಿನಲ್ ಕೇಸುಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಕ್ರೈಮ್‌ಗಳನ್ನು ಸಾಧ್ಯವಾದಷ್ಟು ತಪ್ಪಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ.

[Mr. SPEAKER in the Chair]

ಕ್ರೈಮ್ಸ್ ಏಕೆ ಜಾಸ್ತಿಯಾಗುತ್ತವೆ, ಅದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವೇನು ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಶೋಧನೆ ಮಾಡಿ ಕಂಡುಹಿಡಿಯಬೇಕು. ಮತ್ತು ತಡೆಗಟ್ಟಲು ಉಪಾಯ ಕಂಡುಹಿಡಿಯಬೇಕು. ಇದನ್ನು ಸಂಶೋಧನೆ ಮಾಡಲು ಒಂದು ಸಮಿತಿ ರಚನೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಇದರಿಂದ ದೇಶಕ್ಕೆ ಒಳ್ಳೆಯದಾಗುತ್ತದೆ. ಶಿಕ್ಷೆ ಹೊಂದಿ ಜೈಲುಗಳಲ್ಲಿ ಕೊಳೆಯುತ್ತಿರುವ ಕ್ರಿಮಿನಲ್ಸ್ ಇದ್ದಾರೆ. ಈ ಕ್ರಿಮಿನಲ್ ಬ್ರೇನ್ಸ್‌ನ್ನು ಕ್ರೈಮ್ಸ್‌ಪ್ ಬ್ರೇನ್ಸ್ ಆಗಿ ಪರಿವರ್ತನೆ ಮಾಡಲು ಪ್ರಯತ್ನ ನಡೆಸಬೇಕಾದುದು ಅಗತ್ಯ.

4-00 P.M.

ಈ ಮಾರ್ಪಾಡು ಮಾಡಲು ಯಾವ ವಿಧಾನ ಉಪಯೋಗಿಸಬೇಕು ಎನ್ನುವುದು ಸರಕಾರಕ್ಕೆ ಗೊತ್ತಿದೆ. ಈ ರೀತಿ ಮಾಡಿದರೆ ಅಂಥವರಿಗೆ ಒಂದು ಸರಿಯಾದ ಮಾರ್ಗ ತೋರಿಸಿದಂತಾಗುತ್ತದೆ. ಜೈಲುಗಳಲ್ಲಿ ಕೈಗಾರಿಕೆಯ ಕೆಲಸ ಕೊಟ್ಟು ಅಂಥವನು ಮಾಡಿದ ಕೆಲಸದಿಂದ ಬರುವ ಉತ್ಪತ್ತಿಯನ್ನು ಕೊಡಲಾಗುವುದು. ಅವನು ಹೊರಗಡೆ ಬಂದಮೇಲೆ ಅದರಿಂದ ಜೀವನ ಮಾರ್ಗ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಅನುಕೂಲವಾಗುತ್ತದೆ. ಇದು ಒಳ್ಳೆಯ ದೈನಂದಿನ, ವಿದ್ಯಾವಂತರಾದವರಿಗೆ ಫಿಜುಕೇಷನ್ ಇನ್‌ಸ್ಟಿಟ್ಯೂಷನ್‌ಗಳಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸ ಮುಂದುವರಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಎಸ್ಟಾಟ್ ಕೊಟ್ಟು ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸದ ಏರ್ಪಾಡು ಮಾಡಬೇಕು. ಇದಕ್ಕೆ ಏನೂ ತೊಂದರೆ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಅವನು ಮುಂದೆ ಒಳ್ಳೆ ನಾಗರಿಕನಾಗುತ್ತಾನೆ. ಕೋರ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಎವಿಡನ್ಸ್ ಮೂಲಕವೋ, ಲಾಯರುಗಳ ಆಗ್ಯುಮೆಂಟ್ ಮೂಲಕವೋ ಶಿಕ್ಷೆ ಹೊಂದಿರುತ್ತಾನೆ. ಆದುದರಿಂದ ವಿದ್ಯಾವಂತ ರಾದವರಿಗೆ ಕೂಡ ಸರಿಯಾದ ಜೀವನ ನಡೆಸುವುದಕ್ಕೆ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸದ ಅನುಕೂಲ ಮಾಡಿಕೊಡುವ ಏರ್ಪಾಡು ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ನಾನು ಸೂಚನೆ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ. ಈ ಜನ ಕ್ರಿಮಿನಲ್ಸ್ ಏಕೆ ಆದರು ಎಂಬುದನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸಬೇಕು constructive brains ಆಗಿ ಮಾರ್ಪಾಡು ಮಾಡಲು ಆಲೋಚನೆ ಮಾಡಬೇಕು, ಇದಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ನಿಗಾ ಕೊಟ್ಟರೆ ದೇಶಕ್ಕೆ ಒಳ್ಳೆಯದಾಗುತ್ತದೆ.

Criminal tribes ನವರಲ್ಲಿ ಈ ಕೃತ್ಯಗಳು hereditary ಯಾಗಿ ಅಂಥರೆ ವಂಶಪಾರಂಪರ್ಯವಾಗಿ ನಡೆಯುತ್ತದೆ. ಇದನ್ನು ತಡೆಗಟ್ಟಲು ಒಂದು ಉಪಾಯ ಸೂಚಿಸುತ್ತೇನೆ. ಈಗ ದೇಶಾದ್ಯಂತ ಬರ್ಥಕಂಟೋರಲ್ ಫ್ಯಾಮಿಲಿ ಪ್ಲಾನಿಂಗ್ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೀರಿ. ಇದರಿಂದ ದೇಶಕ್ಕೆ ಒಳ್ಳೆಯದಾಗುತ್ತದೆ. ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ಕ್ರಿಮಿನಲ್ ಬ್ರೇನ್ಸ್ ಕಡಿಮೆ ಮಾಡಲು ಈ ಜನರಲ್ಲಿ ಬರ್ಥಕಂಟೋರಲ್ ಪ್ರಯೋಗ ನಡೆಸಬೇಕೆಂದು ಸಲಹೆ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ.

ಇನ್ನು ಗ್ರಾಮಾಂತರ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ತಪ್ಪು ಅಂಕಿಅಂಶಗಳ ಮೇರೆ ಕೇಸು ಹಾಕುತ್ತಾರೆ. ಪೊಲೀಸ್ ಇಲಾಖೆಯಲ್ಲಿರತಕ್ಕ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ನಿಷ್ಣಾವಂತರೂ, ವಿದ್ಯಾವಂತರೂ ಆಗಿರಬೇಕು. ಈ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಆದರ್ಶ ಜೀವನ ನಡೆಸುವವರಾಗಿರಬೇಕು. ಈ ರೀತಿ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಇವರೇ ತಪ್ಪು ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಜನ ಹೆದರುತ್ತಾರೆ. ದಕ್ಷಿಣದ ಪೊಲೀಸರ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಿದ್ದರೆ ಜನರು ತಪ್ಪು ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಹೆದರುತ್ತಾರೆ. ಪೊಲೀಸರ ಅಧಿಕಾರಿಗಳೇ ತಪ್ಪಾದರೆ ಹಿಡಿದರೆ ಎಲ್ಲರೂ ತಪ್ಪು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಆದುದರಿಂದ ವಿದ್ಯಾವಂತರಾದ್ದು ನಿಷ್ಣಯಿಂದ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವ ಅಧಿಕಾರಿಗಳನ್ನು ನೇಮಕ ಮಾಡಬೇಕು. ಗ್ರಾಜ್ಯುಯೇಟ್ ಆದವರನ್ನು ನೇಮಿಸಿ ಅವರಿಗೆ ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ಸಂಬಳ ಕೊಟ್ಟರೆ ಯಾವ ತೊಂದರೆಯಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಕ್ರೈಮ್ಸ್ ಆಗುವುದಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶವಿರುವುದಿಲ್ಲ.

ಇನ್ನೊಂದು ಸಲಹೆ ಮಾಡಲು ಇಚ್ಛಿಸುತ್ತೇನೆ. ಸಿವಿಲ್ ಡಿಫೆನ್ಸ್ ಬಗ್ಗೆ ಬೆಂಚ್ಚಿನಲ್ಲಿ ಧುದು ಕೇಳಿದ್ದೀರಿ. ಈ ಸಿವಿಲ್ ಡಿಫೆನ್ಸ್ ಬಗ್ಗೆ ಹೆಚ್ಚು ವಿವರ ಕೊಡಬೇಕೆಂದು ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ.

Justice ಇರಾಪೆಯ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಮಲ್ಲಪ್ಪ ನಮಿತಿಯವರು ಚನ್ನರಾಯಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಒಂದು ಕೋರ್ಟು ಕೊಡುತ್ತೇವೆಂದು ಹೇಳಿದ್ದರು. ಹಾಸನ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಚನ್ನರಾಯಪಟ್ಟಣ ಒಂದು ಬೊಡ್ಡ ಪಟ್ಟಣವಾಗಿದೆ. ಇಲ್ಲಿಯ ಜನರ ಬೇಡಿಕೆ ಬಹಳ ದಿವಸಗಳಿಂದ ಇದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಒಂದು ಕೋರ್ಟು ಪ್ರಾರಂಭಿಸುವುದರಿಂದ ಜನರಿಗೆ ಅನುಕೂಲವಾಗುತ್ತದೆ. ಅದುದರಿಂದ ಜನರ ಈ ಬೇಡಿಕೆಯನ್ನು ಈಡೇರಿಸಿಕೊಡಬೇಕೆಂದು ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ.

†Sri D. VENKATARAMIAH. (Robertsonpet).—If the ordinary or common man has any full faith or implicit confidence in any department of Government, it is the administration of justice, the impartiality and the efficiency of the Judicial Department. All Over India and in Mysore, we have a very efficient, capable set of judges from the lowest cadre of the Munsif's Court to the High Court I was not present yesterday but I saw in the newspapers today that some Members pleaded for getting a Chief Justice from outside the state.

Mr. SPEAKER.—It was both ways. Some wanted it and others opposed it.

Sri D. VENKATARAMIAH.—I am one of those who feel that we have got the highest intellect and efficiency among our Judges and a Mysorean should continue to be the Chief Justice of Mysore.

I want to bring to the notice of the Hon'ble Law Minister the need for having District Judges in almost every district. Particularly in Kolar there are more than 327 appeals before the civil Judge. There are 38 criminal sessions cases on the file of the 3rd Additional District Judge.

Mr. SPEAKER.—Is the Hon. Member aware of the provisions of the Civil Courts Bill?

Sri D. VENKATARAMIAH.—I am coming to that. As I said there are 38 sessions cases pending disposal on the file of the Third Additional District Judge of Bangalore who comes once a month for five or six days as an internary court. There are about 60 to 70 persons awaiting trial for murder since more than 1½ years. They are in lock-up. The Hon. Minister is aware of the circular of the Government of India that when once a person has to take trial, he has to be committed within 2 months. The spirit of it is that dispensation of justice should be as early as possible but unfortunately for 1½ years and more if persons are kept without trial, only the persons concerned can understand the misery. I request the Law Minister kindly to implement the Bill, i. e., the Civil Courts Bill. Knowing as I do the limitations of finance, still I request the Law Minister to see his way to see that the District Courts are instituted almost in every District.

Regarding the administration of the Police Department, here, in one respect, I must compliment the Home Minister for the way in which he handled the things in K. G. F. As a matter of fact, often questions came up before this House regarding the stray cases of stabbing and other things. From 1st May onwards in K. G. F., there is absolutely no fear

(SRI D. VENKATARAMIAH)

and peace is prevailing. The Police Department at the higher cadre of Superintendents of Police and Deputy Inspectors-General, is quite all right. But, in the lower cadre of Inspectors and Sub-Inspectors, there is certain amount of corruption. It may be for want of proper education or some other thing, but still it must be remedied and the evil must be got rid of. So, I am requesting the Home Minister to implement the Police Bill. The 'Administration of Justice' by the Police, in the sense that from using section 107 of the criminal Procedure Code, is far from satisfactory. Why I did not come yesterday is for this reason. Day-before-yesterday, on an allegation that some man assaulted a particular person, the Police people took a man to the Jail - an old Congress worker and put him in the Police Lockup for more than 12 hours and then brought him to the Ex-officio First-Class Magistrate at about 11 'O' Clock. of course, the Magistrate came to know of this immediately and he rebuked the Police and I got him released.

Mr. SPEAKER.—Is the case pending ?

SRI D. VENKATARAMIAH.—Yes, Sir, it is pending.

Mr. SPEAKER.—Then, please don't refer to it.

SRI D. VENKATARAMIAH.—I am not going in to the merits of the case. Under Section 107 of the Criminal Procedure Code my submission to the Chair is this; there is absolutely no case as such - it is after a preliminary order is passed under Section 112.

Mr. SPEAKER.—The Hon'ble member should not go into the merits of the case.

SRI D. VENKATARAMIAH.—I am not going into the merits of the case. What I am emphasizing is that these Police people, the Sub-Inspectors and the Inspectors require a particular kind of education. We say that they are the servants of the people. The Police people should serve the public at large and if certain persons do not feel like that, the department itself will go. I request the Home Minister to see that the guidance, education and training is given to the Police people. If at all the Criminal Lawyers get success in many cases, it is entirely on account of the inefficiency on the part of the prosecution - on the part of the Police people. That department should be given the proper guidance.

Coming to the buildings, the Special Magistrate's Court in K. G. F. is a rented building. For want of rent not being paid or some other reason, a suit is pending on the file of the Kolar Munsiff's Court. An estimate was prepared about 10 years back to construct a Court building at K. G. F., but still nothing has been done. The buildings in which the Courts were conducted fell down on account of rock-burst, as a result of which the Magistrate's Court is run in the Travellers' Bungalow and the Munsiff's Court in a rented building. It is a sorry state of affairs - particularly for Lawyers absolutely no space - lung space even to sit for some time in the K. G. F. Court. I request the Law Minister, the Home

Minister and the persons concerned to see to this. As a matter of fact, the matter came up to the Law Department, but still nothing has been done. When I go to K. G. F., the first question that I would be asked is about the Court building. My submission to the Ministers concerned, through you Sir, is to kindly see for the implementation of the Civil Courts Bill and to establish a District Court in every District and provide buildings as far as possible in every place where there are Courts.

Just as a sort of a cut-motion, my friend Mr. Venktagiriappa, referred to the District Lock-up at Kolar. Provision is made in the Lock-up for about 56 persons, but there are 102 persons. Where should they be put during nights? It is very difficult even for the Watch and Ward people to guard them. It will be very difficult to give them the necessary requirements. As such, I once again request the Ministers concerned to have their way and see that these things are remedied.

Thank you.

Sri V. S. PATIL (Belgaum I).—So far as the procedure in this House is concerned, for a guidance, I want a clarification from you, Sir. Whenever I speak or any other Hon'ble Member speaks here, is he to be allowed to make contradictory remarks as stated by my friend Sri D. Venkataramiah? He said that the 'Administration of Justice' is very good, very efficient and at the same time he has cited examples where there are delays of 10 years, 5 years and so on, and criticised the judiciary. Similarly, he praised the Police and ultimately he has criticised the whole of the administration of the Police. Is it reasonable on the floor of the House to praise in one sentence and to condemn in another sentence is that the way we are expected to behave on the floor of the House?

Mr. SPEAKER.—The responsibility for allowing all that is mine and I say, I have done it more carefully and properly even further I want to say wholeheartedly and wholly, since I did not find it contradictory to each other.

(Sri P. Venkatagiriappa rose)

Mr. SPEAKER.—How much time would be required? Yesterday I said that it would be over by 4 P.M.

Sri SIDDIAH KASIMATH (Shirhatti).—I will mention new points and after that, if there is need, we can sit half an hour extra.

Mr. SPEAKER.—May I know what time the Minister for Law will require for his reply?

Sri M. V. RAMA RAO.—Yesterday, I submitted that I would take about 45 minutes.

Mr. SPEAKER.—The Minister for Home said that he would take one hour.

Sri R. M. PATIL.—Sir, it can also be finished early and it can also be extended.

Mr. SPEAKER.—I do not want it to be extended. I call upon the Minister for Law to begin.

†Sri M. V. RAMA RAO (Minister for Law).—Sir, In making a reply to the Debate which has taken place on Demand No. 11, relating to 'Administration of Justice'. I should first of all express on the floor of the House, my sincere and deep appreciation of the genuine anxiety which most of the Members who spoke have expressed, for improving the quality of the 'Administration of Justice' generally speaking.

After having said that, I should like to deal specifically with some of the propositions which have been canvassed on the floor of this House in relation, firstly to the High Court, secondly, in the matter of district judges, and thirdly, with reference to the subordinate courts like the Munsiff's courts and Magistrates' courts.

Sir, Hon'ble Members are aware that the State under the Constitution functions mainly through the three organs which are components of the State—the executive, the legislature and the judiciary. There is, or at any rate ought to be, a sufficient appreciation of the natural relation which should prevail as between these three component parts or organs of the State. It is assumed that the executive Government functions with a sufficient awareness and understanding of its responsibility in exercising the executive authority which belongs to the State. Similarly, it is assumed that the legislature in the State of Mysore, the Mysore Legislative Assembly as well as the Mysore Legislative Council—it is assumed that the legislature functions with sufficient understanding of its own rights and duties and its proper and legitimate functions and its own responsibility. It is also to be assumed that the judiciary in particular, the High Court which is the symbol of entire system of judicial administration, functions with a sense of responsibility and knows what is right and what is wrong; and is to be trusted to uphold what is right in all manner of ways.

Sir, yesterday certain observations were made on the floor of this House which tend to deflect from sufficient understanding in relation to these three matters. Yesterday what was said was, there has been a heavy pendency of matters before the High Court and there were certain observations which went to say that certain judges of the High Court having heard arguments in matters which came up before them, have not pronounced judgements for, as Hon'ble Members said it, as long as two years or more. I am clear in my own mind that this is not the forum where such matters can be at all discussed. If any Hon'ble Member is in doubt in regard to this matter, he will, I hope, look at article 211 of the Constitution of India to which every Hon'ble Member has taken the oath of allegiance before he entered upon his duties in this House as a Member of the Legislature; and there he will find that article 211 states categorically that no discussion shall take place in the legislature of a State with respect to the conduct of any judge of the Supreme Court or the High Court in the discharge of his duties. The

manner in which a judge of the High Court hears his case, the time he takes to pronounce the judgement in a case, is entirely a matter for the High Court. The High Court, as Hon'ble Members will appreciate is a court of Record, like the Supreme Court. A court of record is a court which is accountable to itself in regard to both the procedure it follows and in a very broad way, it may be said that the High Court keeps its own conscience. It is not subject, except in a judicial sense, it is not subject to any controlled supervision of the Supreme Court of India. These are some of the facts which we have to constantly bear in mind when we wish to make observations in regard to the work of the High Court generally or in respect of the functioning of individual judges whoever they may happen to be.

There is, I regret to have to say, a tendency noticed in some quarters to make sweeping observations in relation to the functions of others whoever they may be. There is a tendency for people to seek to prescribe qualifications for others. Very recently, a high functionary took up upon himself to make certain observations in regard to the qualification of the Members of the Legislature. These qualifications I should like to say on this occasion, have been laid down in the Constitution and in the Representation of the Peoples Act; and these qualifications cannot be improved by pronouncements *ex cathedra* at public meetings, and it is good that every body howsoever highly placed he may happen to be, to remember that these are matters on which casual pronouncements will not improve matters. Qualifications of legislators are matters which are already decided and it is not as if Hon'ble Members of this House or the other House possess only the minimum qualification required under the Constitution. It is not as if they are only of 25 years of age and no more, and it is not as if they possess no other qualification. These, as I was saying, are matters in regard to which a certain perspective and a certain, if I may say so without any ...

Mr. SPEAKER.—Would the Hon'ble Minister for Law tell me—to the extent that I was present I do not know which Hon'ble Member said that after hearing a case for two years judgement was pending. I do not think it was mentioned on the floor of this House.

Sri M. V. RAMA RAO.—It was mentioned, Sir, with due deference to the chair.

Mr. SPEAKER.—May be. If I had been present, I would not have allowed other details to go into the debate. I would have said at once that it was not within the scope of the debate. It does not matter, I will have it verified.

Sri M. V. RAMA RAO.—I am quite certain that it has been said, Sir. I have made a note of it. I shall be able to point out who actually made that observation.

As I was saying Sir, it is regarded fashionable to seek to prescribe qualification for others without reflecting upon ones authority for making speeches. That tendency is to be deprecated whether the

(SRI M. V. RAMA RAO)

person making that speech is a Member of the Legislature or is a member of the Judiciary or is a member of the executive Government. It is for everybody to realise what is not a proper function or to seek to perform them to the best of his ability and with good conscience. That I think is what the people of the State are entitled to at the hands of the State as a whole.

Sir, having said this, I should like to say that in regard to the appointment of the Chief Justice of the High Court of Mysore, certain observations were made, actually suggesting who should be appointed next Chief Justice to the High Court of Mysore without mentioning the name. That function I should like to say, does not devolve on the legislature. It certainly does not lie within our competence. It is not within the domain of our responsibility to determine who the Chief Justice of the Mysore High Court should be. The authorities whose responsibility it is to choose and to appoint the Chief Justice of the High Court are all determined and it does not lie in our hands to suggest how it should be done or who should be selected for the place and so forth. And it does not lie in our hands to suggest how it should be done or who should be selected to the place and so on and so forth. In regard to the proposition that was sought to be canvassed that the Chief Justice of the High Court of Mysore should be a judge who belongs to the State of Mysore on the one hand and per contra the other proposition that it would be a good thing if the Chief Justice of the High Court were a judge belonging to some other State, all that I wish to say is, that the best thing for all of us who have the responsibility to reflect before speaking is to leave this matter in the hands of those on whom this responsibility devolves and not to seek to make propositions which, in the ultimate sense, can do no good to anybody.

4-30 P.M.

Sir, certain other observations were made regarding the rate of progress in the disposal of cases before the High Court. That is a matter again in respect of which the authority either of the Legislature or of the State Government is restricted and circumscribed within well recognised limits. We are within our rights in seeking to elicit information in regard to the volume of litigation, the disposal actually made in the High Court and such other matters appertaining to such things. But, it is not within our competence to ask why the disposal of a case takes so much time, whether it could not be disposed of earlier. Matters of that kind is not certainly within our competence to prescribe within what time a case shall be heard and decided. No authority in this House or in the State Government could determine the speed in which a case could be decided in the High Court.

(Sri V. S. Patil interrupted)

Sir, I am not yielding. I have heard with patience Hon'ble Members making their comments and I hope they have the patience to listen to what I say in reply. I do not expect them to agree with everything I say as they do not expect me to agree to everything which has been said by them.

Then, Sir, with regard to the appointment of District Judges, yesterday, certain observations were made that Government have a hand in the making of these appointments. Government certainly have a hand in making these appointments because under the Constitution, it is the Government that appoints District Judges. These appointments are made on the recommendation of the High Court. The Constitution lays down how these appointments should be made and it is entirely in conformity with the manner laid down under the Constitution that these appointments are made. It is amusing, if I may say so, to hear comments made on the floor of this House that District Judges ought to be appointed not by the Government but by the High Court. That is one way of looking at it and one suggestion that was made. The other suggestion made was that politics was playing a part in the appointment of District Judges. Sir, this is not merely an allegation against Government but an insinuation against the High Court which has called for applications from intending candidates for recruitment of suitable persons to be appointed as District Judges, to be recommended to the Government as required by the Constitution. These insinuations and accusations are not only not desirable but they are unfair.

Then, Sir, certain observations were made regarding the other subordinate courts like the Munsiff Courts and Magistrate Courts. The most important thing in relation to subordinate courts that was said was that delimitation of territorial jurisdiction in respect of certain upgraded courts in the districts of Bellary and South Kanara has been long delayed. I must inform the House on this occasion that in regard to this matter a certain amount of delay has, in fact, taken place. What is called Sub-Magistrate Courts were upgraded into Munsiff Magistrate Courts in Bellary and South Kanara districts and the territorial delimitation of the jurisdiction of these upgraded courts had to be done and notified to enable them to transact as Munsiff Courts and Magistrate Courts. What happened was, proposals in regard to these had to be received from the High Court and the High Court naturally wanted to satisfy themselves such proposals as it ought to make in this behalf were well considered and were suited to the requirements of the case for redistribution of territorial jurisdiction of existing and proposed new courts and consequently certain amount of time was necessarily taken before these proposals could be sent up by the High Court to the Government. These proposals, I would like to inform the Hon'ble Members of this House, have been received by Government about a couple of months back and they are under examination and scrutiny. Every step that Government can take to avoid delay and to issue the needed

(SRI M. V. RAMA RAO)

notification to redistribution of jurisdiction and set up additional courts would be taken.

Then, Sir, certain difficulties in the functioning of the courts at various courts were pointed out by Hon'ble Members who participated in the debate, the chief among them being, as one Hon'ble Member pointed out, insufficiency or inadequate supply of stationery such as forms required for the day to day use in the courts. The other difficulty was that common rules of practice had not been issued. These rules of practice are due to be issued shortly and the High Court is considering speedy issue of the rules of practice, which will have uniform application throughout the State, before all the courts to which they ought to be applicable. The other difficulties pointed out were that certain courts are not properly housed and while permanent buildings, the construction of which has been taken up at the instance of Government are due to be completed or in the state of partial construction and so on, the rented buildings in which the courts are at present are not suitable and instil various difficulties both to the practicing Advocates as well as the litigants and other persons whose business required them to attend court. Sir, I share the feelings as well as the anxiety of every Hon'ble Member who has pointed out these difficulties that such things should not be allowed to be and it will be the endeavour of the Government, as far as it is permitted by the finances which are available for being spent upon construction of buildings to house courts wherever they are needed, to make due provision and steps will be taken to provide suitable accommodation for courts wherever such accommodation is not at present found.

Certain suggestions were made that some shelter should be constructed to provide shelter from the weather, firstly and secondly that some accommodation, where they can sit down and rest while awaiting for their case to come before the Court. Such accommodation should be provided to litigants as well as witnesses. I have no reason whatever to take any exception to accepting the suggestion, subject to our ability to build these sheds at all the places where they are present not found. It may take several years before we shall be able to complete a programme of constructing more court houses, witnesses sheds, premises for Bar Associations and accommodation for law libraries and residential buildings for the occupation of judicial officers who have to preside over law courts. These are matters which involve considerable expenditure of money and we hope to be able to find some money every year in order to make a continuous and regular progress towards achieving this objective, which is common both to the critics of administration of justice as well as to the Government which is entrusted with this task.

Certain observations were made in regard to the appointment of law officers of Government. In that context, I would advert once again to certain observations which have been made here as well as elsewhere by

certain highly-placed persons in regard to the quality of the work done in the Law Department. It has been observed that bad laws have been made in the State of Mysore, that numerous legislative enactments made had to be struck down because of bad drafting. This is a most extraordinary statement. I do not know when the defect cropped into it. First of all, I would like to give the House the facts in regard to the justification or the warranty for the statement that has been made by critics of Government. It has been said that legislative enactments are defective and had to be struck down because of bad drafting. I would like to inform the House that the Mysore Legislature may well take pride or pat itself on the back because it can claim to have enacted legislative enactments right from the year 1950 down to the year 1963—a period of 13 years—during which just one enactment has been held to be unconstitutional, has been struck down by the High Court of Mysore. The Government have taken that matter before the Supreme Court where it is pending a final decision.

Sri B. HUTCHEGOWDA.—There are some judgments also.

Sri M. V. RAMA RAO.—There are hundreds of judgements but I am confining my remarks at the moment to legislative enactments and bad drafting of which Government has been accused. It must be remembered that advice in regard to legal matters is given to Government in the Law Department by officers who are all drawn from the judicial services of the State. The Law Secretary is a senior District Judge. He is essentially an officer who belongs to the judicial service. The Additional Law Secretary is again another District Judge. Then the Joint Secretary or the Senior Deputy Secretary in the Law Department is once again a District Judge who belongs to the judicial service. Another Deputy Secretary, who is the junior Deputy Secretary, is in his parent department, a civil judge and the 3 or 4 Under Secretaries, who function in the Law Department and deal with the work which pertains to the Law Department, both in the matter of giving opinion and advice and handling other matters like litigation to which Government is a party, are all officers who in their own parent departments are Munsiffs or civil judges of the junior division, as they are called in the Bombay district. Now, it is utterly amazing to me that any person, however critical he may be disposed to be of the functioning of departments of Government or of the administration of justice taken as a whole, should say that he can trust a munsiff presiding over a Court and write judgements in cases, but that he cannot trust him functioning as Under Secretary in the Law Department and to say that he is prepared to have his case or his appeal heard by a civil judge presiding over a Civil Judges Court and to call him not qualified to give legal opinion or advice functioning as Deputy Secretary in the Law Department. For Members to say or for anybody to say as a matter of fact, that a district and Sessions Judge, who presiding over the court is in a position to determine matters of life and death, to give judgements in those matters of unlimited pecuniary value, is not to be trusted functioning

(SRI M. V. RAMA RAO)

as Law Secretary to Government is a most preposterous stand to take. Whoever makes these criticisms should reflect whether these criticisms are justified, whether a District Judge presiding over a court can function in the Law Department and function differently. He brings to bear upon his work a judicial mind, the advantage and benefit of the legal training and habits of judicial work.

SRI G. V. GOWDA.—The Bills will be scrutinised by this House.

SRI M. V. RAMA RAO.—Hon'ble Sri Venkatai Gowda is entitled to his opinion that this House scrutinises the drafting. I have no objection to the House undertaking the task if it feels so inclined. What I have been trying to say is that this Legislature has not enacted bad laws and none of the legislation passed by the Mysore Legislature have at any time suffered from the defect of bad drafting. In that context to say that Legislators because they lack legal training, have not been able to enact proper laws is to say something which is not deserving and which is wholly torne out-of-context.

SRI B. HUTCHE GOWDA (Turuvekere).—The Minister would do better to speak about the cut motions.

SRI M. V. RAMA RAO.—The hon'ble Member who gave notice of the cut motions did not choose to speak upon it and he wants me to give a reply on the cut motions on which no speech was made.

A suggestion was made that a munsiff magistrate court should be established at taluk headquarters. In so far as the volume of work, the volume of litigation and other circumstances warrant the establishment of such courts, there can be no objection to do so but I must say on this question that this matter is being considered in the Joint Select Committee on the Civil Courts Bill and there naturally hon'ble Members who have been chosen to function in the Joint Select Committee will make all their valuable suggestions and enable a decision to be taken, which when the report of the Joint Select Committee comes before the House will lay the matter again open for discussion and it is entirely for the House to decide whether Courts should be established only with reference to the justification of the necessity for the location of particular Courts in the context of volume of litigation or availability of duly qualified and well-equipped bar to assist the litigants and the courts in the administration of justice or whether courts should be established because requests are formulated for their establishment at particular places. These again are matters in respect of which the joint consideration of the High Court as well as the Government would be necessary before establishing or disestablishing a court of law.

Certain suggestions were made in regard to how Public Prosecutors should be appointed. I would like to assure the House that the method of appointing, the system, the rules which provide for the manner of appointment of Public Prosecutors and Government Pleaders, have been issued quite some time back and are being conformed to whenever

such appointments are deemed to be made consequent upon the expiry of the term of the incumbent holding that office or when a vacancy occurs whatever; ordinarily an appointment to the office of Public Prosecutor or Government Pleader would be made only of a person, who in the opinion of the District Judge and the Deputy Commissioner of the District, whether the Public Prosecutor has to function or whether the Government Pleader has to function, happens to be an Advocate suited for the discharge of the duties which such a position would entail and who is duly qualified by reason of standing in the Bar as well as his general equipment to handle Government litigation before the Criminal and Civil Courts. The ordinary practice with the Government has always been to appoint duly qualified members from among those who are available. While speaking on this matter, I would like to remind the Hon'ble Members of this House that an Advocate with a well-established practice, generally, is disinclined to apply to a Public Prosecutor's place or for that matter to a Government Pleader's place. Reasons are obvious. Every being knows what it is and that if all the money is to be made in the exercise of the legal talents, it is only on the defence side, and therefore this disinclination to well-established Advocates to accept the office of Public Prosecutor or Government Pleader, must also be borne in mind when we make comments upon the quality of persons chosen to fill these offices. It is not as if Government have anything to gain by making unsuitable appointments.

SRI B. HUTCHE GOWDA.—Has Government applied all these tests while making selections for Tumkur Court?

SRI M. V. RAMA RAO.—I do not know to what particular appointment the Hon'ble Member is referring.

SRI B. HUTCHE GOWDA.—The appointment of Public Prosecutor and Government Pleader.

SRI M. V. RAMA RAO.—I must say that these considerations must have been taken into consideration. Since they were made quite some time back, I am not in a position to say anything, but I must say that these considerations must have prevailed with the Law Minister, who made these appointments at the time.

Sometimes, it is necessary to make an appointment for just one year in order to satisfy for the Government to satisfy itself that the person chosen is suited for the duties of the office to which he is appointed. There is nothing wrong in making an appointment for just one year and nothing prevents to extend the time to a further term, if Government is satisfied that he should be continued. No inference need necessarily be drawn because an appointment is made in one case for one year, in another case for two years and in another case for three years.

SRI B. HUTCHE GOWDA.—Is the Government aware that in one case the Public Prosecutor and the Government Pleader is one and the same person?

Sri M. V. RAMA RAO.—The Advocate can function as Public Prosecutor, as Government Pleader and he can function as both without being either. It all depends upon the volume of work which justifies or does not, the separate appointment of a Government Pleader in addition to Public Prosecutor. Circumstances vary from District to District.

Sri V. S. PATIL.—Why Government is not increasing their salaries in order to get better personnel?

Sri M. V. RAMA RAO.—There are a number of limitations upon the actual emoluments that can be made available to the incumbent in the office of Public Prosecutor or Government Pleader. Those are all matters which would not bear a detail discussion on the floor of the House, but I may assure the Hon'ble Members that the emoluments which are not attached to these officers are sufficient, are reasonable and sufficient in the opinion of Government to enable the appointment of suitable candidates being made to these officers.

ಶ್ರೀ ಸಿ. ಜೆ. ಮುಕ್ಕಣ್ಣಪ್ಪ.—ಆಡ್ವೊಕೇಟ್ ಜನರಲ್ ಅಪಾಯಿಂಟ್‌ಮೆಂಟು ಪೊಲಿಟಿಕಲ್ ಅಪಾಯಿಂಟ್‌ಮೆಂಟ್ ಅಲ್ಲವೇ?

Sri M. V. RAMA RAO.—As long as a Political Party is in office, every appointment made by it is liable to be characterised as political.

The appointment of the Advocate-General is a political appointment. Every incoming party is entitled to appoint its own Advocate-General. It may or may not insist the removal of an Advocate-General. Different appointments by a provision must be in order to invest the appointments with the attributes of a political appointment.

Certain other suggestions have been made that Law Reports should be supplied to the Courts in mofussil places. These are matters for which certain sums of money are distributed to the various Bar Associations in the State to enable them to have a Library of their own.

Sri V. S. PATIL.—I had referred to that matter—regarding the books to be supplied to the Courts themselves. Several Courts have no books at all. That is the difficulty.

Sri M. V. RAMA RAO.—Wherever Courts are found not having a supply of the essential books—law books which are necessary for the Courts to the Presiding Officers, such books will be supplied.

Certain uncharitable comments were made yesterday that recruitment of Judicial Officers in Mysore is confined to one or two castes and that not a single recruit from outside the State has been appointed to any Judicial office in the State. Those observations are far from the truth though I would like to keep the time of the House in contradicting them.

Another suggestion was made that the Additional District Judge should be controlled by the Principal Judge. That, I think, is an arrangement which cannot be worked and the suggestion cannot be accepted. The District Judge is a District Judge, whether Principal or Additional, and he is subordinate and accountable to the High Court;

and, for one District Judge to be accountable to another would raise anomaly, which I think ought not to be permitted.

These, Sir, in brief, are some of the points which I have been able to deal with and which were raised during the course of the Debate.

5-00 P.M.

Yesterday, there was one other matter which was raised to which I will make a reply and that is with reference to the necessity for making provision to give legal aid to poor litigants. This is a matter in which Government is entirely in agreement with the views expressed by the Hon'ble Member who made that suggestion. Actually during the current year 1962-63, a provision of as much as Rs. 75,000/- has been made in the budget and a scheme for giving legal aid to poor litigants in the various courts was worked out and the concurrence of the Government of India was sought. The arrangement for giving legal aid to deserving poor litigants had to be worked according to the scheme propounded at a conference of Law Ministers held some time back and the conclusions at that conference were that the Government of India would bear 50 per cent of the expenditure to be incurred in this matter and the State Government should bear the other 50 per cent of the expenditure. Accordingly provision was made in the current year's budget but the other 50 per cent to be provided by the Central Government would, we are informed, take some more time to be finalised and that disabled us from making this provision actually available for providing legal aid to the poor litigants. It is the accepted view of the Government that this scheme for giving legal aid to the poor should be worked and that due provision should be made in the budget. In order to enable this to be done, we have in the budget proposals for the ensuing year made provision for providing legal aid and we hope that the Government of India would be able to participate and make their contribution so that this system will be given a chance of working and let us know how it would benefit the deserving litigants in its actual operation.

The system of having police prosecutors has had its own long background, and the matter has been as a matter of fact, under consideration for quite some time whether it may not be more desirable to have a duly qualified member of the Bar functioning as a prosecutor in all the courts. As soon as we are in a position to take a decision in regard to that matter, the suggestion will have found acceptance.

Sir, the other suggestions that were made during the course of today's debate were that there are 28 to 30 sessions cases pending in Kolar and that 60 to 70 per cent of the accused of various offences who are in custody continue to remain in custody because these cases are not being taken up for disposal by the Additional District and Sessions Judge who itinerates to Kolar. This in fact is a matter which must be of concern to all of us. No excuse can justify the accused persons being detained in custody for long and unreasonable terms before they can be brought to trial and all avoidable delays in bringing persons

(SRI M. V. RAMA RAO)

accused of offences to trial by competent authorities, must be avoided and persons brought to courts for trial speedily and cases disposed of. I am in perfect agreement with the Hon'ble Member Sri D. Venkataramaia in regard to that matter. A particular difficulty both in regard to district judges and in regard to the civil judges-junior division - what we would call compendiously—Munsiffs—is this. It is better that the House is fully aware of all the reasons which led to these anomalies and to these difficulties and delays.

The House is aware that some time back, more than a year back I should think, - large number of candidates were recruited for appointment as permanent munsiffs. Before the Public Service Commission even proceeded to recommend the names selected by them for appointment as munsiffs, a writ petition was filed before the High Court of Mysore and the High Court of Mysore after hearing the Counsel for the writ petitioners, struck down the list on certain grounds, and the State has taken up that matter in appeal and the matter is now before the Supreme Court. Meanwhile the rules of recruitment relating to the appointment of munsiffs were amended and recruitment was again taken up by the Public Service Commission and they proceeded to make recommendations for appointments to 62 posts of munsiffs. Of these 62 persons, three or four persons declined to accept the appointment, and consequently these places have to remain vacant or have to be filled up by appointment of temporary munsiffs. Recruitment of candidates for appointment as permanent munsiffs takes not less than 3 to 4 months. if it is taken up now, it will take at least 3 to 4 months to be completed; and it is necessary for the State Government to know how many vacancies in the posts of munsiffs are due to arise in the court in a year or two so that the Public Service Commission may be addressed to take steps for recruiting sufficient number of candidates for appointment to fill all the vacancies that are due to arise. When these vacancies arise, if there is any delay whatever the reasons may happen to be, in the recruitment of candidates for permanent appointments, the proposal for appointment of temporary munsiffs are made according to one of the other provisions in the same rules by the High Court; and it sometimes has happened that the persons who have been working as temporary munsiffs, they took the examination conducted for appointment of permanent munsiffs and they were found unsuitable by the Public Service Commission. The candidates who were found unsuitable for appointment as munsiffs are sometimes proposed for appointment as temporary munsiffs. This places the Government in certain difficulties, because as between the High Court on the one hand and the Public Service Commission on the other, both functioning authorities for determining the eligibility or suitability for appointment—in the case of Public Service Commission for permanent munsiffs, in the case of High Court, for appointment as temporary munsiffs—when these functions are performed by the two bodies to both of which the Government have to conform in the matter

of appointment of munsiffs, various difficulties arise; and as I was informing the House, certain existing vacancies have to be filled up as soon as possible and if these places still remain vacant, it is not because Government is indifferent to the vacancies existing, as Members suggested. Notwithstanding and in spite of the extreme anxiety of Government to fill these posts as early as possible, Government has met with two difficulties—one, certain candidates have been recommended for appointment to some of these vacancies—promotional vacancies, and that again is the subject matter of special leave petition before the Supreme Court, for taking it in appeal. Other proposals for the appointment of temporary munsiffs have been received. Government cannot give effect to these proposals, because temporary munsiffs appointment can be made only if the appointment of a permanent munsiff cannot be made. The appointment of permanent munsiffs can be made of those candidates who have been recommended by the Public Service Commission to the Government, and candidates in respect of whom a direction was issued to the Public Service Commission requiring them to recommend these names for appointment by the High Court and sitting as a constitution bench and disposing of certain writ petitions. Now the High Court exercises more than one function. First of all, it sits as a final court of judgment so far as certain matters go. It exercises judicial functions; when sitting as a constitution bench, if the High Court issues a direction to any public authority, be it Government or Public Service Commission, that direction has to be conformed to and carried out, unless of course, the matter can be taken up before the Supreme Court by way of appeal.

Subject only to that exception, the directions have to be conformed to. The Public Service Commission, in pursuance of the direction received from the Constitution Bench of the High Court, proceeded to recommend certain candidates as Munsiffs to Government. Government did not see fit to make these appointments. They have accordingly sought leave to take up the matter before the Supreme Court. Pending decision of that matter, the existing vacancies cannot be left unfilled. So, the High Court have made alternative proposals for filling up these vacancies and the appointment of temporary Munsiffs. These appointments can only be made when we are able to obtain a stay order from the High Court permitting us not to make appointments which were directed to be made in respect of the candidates who have been recommended by the Public Service Commission in pursuance of the direction issued by the Constitution Bench. These are some of the instances of the difficulties in filling up the existing vacancies in the judiciary services of the State. There are, in addition to what I have now furnished to the House by way of information, a number of other difficulties. I would not like to weary the House with the recital of those matters. But I may assure the House that Government fully share the desire and the anxiety of the Members that the administration of justice should not be meant expensive, the administration of justice should not entail avoidable delays and the administration of justice should be above comment or

(SRI M. V. RAMA RAO)

criticism. Sir, with these observations, I commend this Demand for the acceptance of the House.

Sri R. M. PATIL (Minister for Home).—Mr. Speaker, Sir, in respect of these two Demands which are the essential factors in the administration of Jails and Police, I beg to submit that my reply by way of justification of the Demands is in three ways. Firstly, reply to the cut motions; then, reply to the criticisms and then the positive answer as regards the work that is being done in each of these departments. If I enumerate the positive steps that have been taken and the reforms that have been augmented in gearing up the machinery in these departments, I suppose, that will answer the cut motions and also the criticisms levelled by the Hon'ble Members.

Sir, with great humility I submit that I must congratulate those Hon'ble Members who were kind enough to suggest ways and means to improve these two departments and who were kind enough to show the weak points, specially of the police, and who have taken pains to know the working of the department. But at the same time, I invite their kind attention to probe into the details of this department in order to know more things which are positive and which have been done for the benefit of the people at large in the State. Sir, human memory is very short. You will remember the Goa action. Mysore police did splendid work there. I would have appreciated the vigilance of the Hon'ble Members if they had said one good word about this. The other occasion where the police served at the risk of their life was during the floods at Ramanagar and during the floods in Bidar and Gangavathi. So, the police are doing their best. There may be some elements in the higher or the lower or the middle rank officers. That does not necessarily mean that the entire police department is hopeless or worthless. It is unfair to say so and I believe that many of the Members who criticised had not in mind that every police man was of that type. I only say that their observations were full of exaggeration.

Regarding the general observations in respect of Jails, I entirely agree with the views of the Hon'ble Members with regard to the reforms to be made in jails from humanitarian view in respect of the fallen men. It is not enough if we say that the fallen man is to be brought up but something more is required. In order to make the fallen man to become befitting himself into the society after he comes out of the jail, certain reforms are necessary in jails. They have been introduced and they are under force.

These reforms cover almost all the activities of a prisoner. I will firstly speak about the food they get. At 7 in the morning, they are given Gunji. At 11-30 they are given sumptuous food, 24 ounces for labour prisoners, 20 ounces for those who do not put in physical labour. No charges are made. There is a canteen. Then Vegetable salads are given and once a week, meat is also serviced to those who wish to have

it. There are no complaints so far as this aspect of the matter is concerned. In respect of the work that is allotted to each prisoner, it depends upon his psychology. Those with a bent of mind towards industry are brought to Bangalore and trained here. The training given is of a fairly high order. I am sure when they go out on release, they will be better able to meet the challenge of life and maintain themselves with their own industry. In the Shimoga jail, those who are inclined towards agriculture are housed and Belgaum and Gulbarga those who want to engage themselves in weaving and carpentry are given facilities. Thus we can say that the prisoners, whether they are hardened criminals or casuals, are given the work in keeping with their desire and avocations. Recently an "Earn as you learn" campaign has been introduced and prisoners are earning and sending a bit of their income to their family members. Thus a happy life is available to the prisoners.

Sri V. M. DEO (Gubbi).—What happens when they go out ?

Sri R. M. PATIL.—They become better citizens, well-educated, well-disciplined. They are more responsible to their families and to their avocations.

Sri V. M. DEO.—The Hon'ble Minister is aware that a stigma is attached to released convicts and employers are unwilling to engage them.

Sri R. M. PATIL.—Once a person has served his sentence, there should be no stigma attached to him. It all depends upon the psychology of the public at large. The public expresses all sympathy to the prisoners, they want him to be made a better citizen and once he returns as a free man, well-trained to lead a good life, the same people should not shun him and refuse him employment or a reasonable opportunity to live as a honourable man. If they do so, it would be self-contradictory.

In Bangalore and also in other important jails in the State, these industries have been instituted, *viz.*, weaving, carpentry, carpet-making, smithy, printing and ruling sections, dye, Ambar Charaka, manufacture of hand-made paper, leather industry, etc. In addition to these, vegetable growing is very popular and many prisoners have taken to it.

As regards things produced by prisoners, in the year 1959 Rs. 5,60,000 worth of articles were sold, in 1960, 6,25,000 and in 1961, 9,53,000. In respect of recreation and other facilities they are given radio, loudspeakers and such things, interviews and correspondence, literacy drive with the aid of paid teachers are provided. Prisoners' panchayats have been established. They are given training in panchayats so that they may become panchayatdars on release. We should not be surprised if some of them even become Legislators if only the Constitutional impediment in their way are removed. Special diet at Government cost in addition to existing diet are arranged on national and other festivals, numbering 7 days in a year. Indoor and outdoor games are provided, there is a prisoners' monthly magazine to which they can contribute in their mother tongue. Prisoners are allowed to give broadcasting

(SRI R. M. PATIL)

programmes in All India Radio, arrangements have been made in sanatorium for their treatment and sanction has been accorded for increasing the total remission earned from one-fourths of the sentence to one-third. The benefit of payment of wages to prisoners employed remuneratively has been extended to those working in kitchen and sanitation. Prisoners are given training in P.T. exercises and drill. An All-Mysore Prisoners' Sports Meet was held in 1960 and 1961. Recently they enacted a drama. In Gulbarga for the National Defence Fund they held a show and collected Rs. 9,000. A similar show in Bangalore yielded Rs. 7000.

Coming to the Demand relating to Police, during these 11 months many changes have been effected. Firstly, a Law Section has been created in the office of the I.G.P. in order to enlighten the head of the Department on various aspects of law and also to give instructions to the lower officers by way of guidance.

116 Circulars and Law Bulletins have been issued during these 11 months. By that, I can only say, that so far as legal knowledge is concerned it is communicated in a practical manner under the circumstances, because the Police officers in their hurry and during their daily routine work, they are not expected to go through all the Law Books. The rulings on important cases have been given to them through these Bulletins and Circulars in order to equip them to be up-to-date so far as knowledge of law is concerned. This is an important thing.

5-30 P.M.

Secondly, there are certain observations made by the Courts-Magistrates' Courts, Sessions Courts and also the High Court. In view of these, it was thought necessary to see to the implementation of the action in respect of these observations and after the pronouncement of the judgments, the copies of the judgments were obtained and action has been taken against number of officers who had taken investigation work in their charge in respect of those cases and it is effected in such a way that they are all alerted. Any reckless or any negligence or indifferent or any thoughtless act while investigating the case, will be brought to light and ultimately they will be punished. This is the second measure that has been taken up during these 11 months and I should say it has given good results. It is a continuous process and whoever commits mistake so far as investigation or in detecting a case, will be held responsible and enquiries will be held and they will be taken to task. This is the actual measure that has been implemented and it has given good results. Certain officers were found to be in the wrong and against such officers departmental enquiries were held and punishments are also awarded.

As regards the training of Police officers, I am happy to express that it is being augmented fully and it has received good response. The cadets to the posts of Police Sub-Inspectors, who have been selected are undergoing training, and four persons have been selected for the posts of Deputy Superintendents of Police and they are also under training. In addition, Police on Reserve as well as Civil police Constables, are also under training. This emergency has lead the Department to fill in all the vacant posts of constabulary in almost all the Districts so far as old Mysore is concerned. People are anxious to come in and be recruited; they are taken in, they are given training and all the posts have been filled in, and absolutely there is no want of a Police force so far as this State is concerned. In addition to this, we have sent one and a half company to Naga Lands. We have to send, as committed, still more force and the Government of India have requested us to train more persons so that they may call these trained persons as and when occasion arises.

There is also the Women Police started, which is a new thing so far as our State is concerned. That has been done this year and 30 Women Police have been trained and they are already appointed Police Constables. More educated women are required for recruitment, as Sub-Inspectors, Assistant Sub-Inspectors and Head Constables. Uptill now, they are not available.

As regards welfare activities, many Hon'ble Members expressed their sympathy for the welfare of the Police force on account of the meagre salary they get. Welfare measure is one of the main things that is absolutely necessary in order to maintain the integrity and the vitality of the Police. Many Welfare Centres have been opened wherein certain works are given to the families and women folk of the Police force in order to maintain their livelihood by way of Charaka, Tailoring, Stitching and all that. Further, their children are given free milk and they are also given vitamins in order to see that they maintain good health. These small measures have kept them in comfort. In addition to this, the more important factor is that the State Government is anxious to see that every Police Constable is housed in a good building. To-day, 46 per cent of the Police have been given houses and 53 per cent are to be housed still. During this year, uptill now, Rs. 1,25,00,000 have been spent on Police housing, and the works under construction amount to about Rs. 250 lakhs. Perhaps it may take two years more to complete these works. With all this, something has to be done with regard to the establishment of Police welfare activities, which is one of the major works, and this has to be done.

I would like to say one more thing. Since 1947, Bangalore City even though it grew enormously—nearly four times, but still the Police force is the same. During this year, recently, the Government have considered this aspect of the case and a provision also has been made in the Police Bill and by this, the reorganisation of the Bangalore City Police will take place shortly. A Commissioner will be appointed, who will be of the rank of a Deputy Inspector-General or a higher rank and

(SRI R. M. PATIL)

four Deputy Commissioners of the rank of Superintendents of Police will be under him. This is a thing which is necessary. It has been sponsored and ultimately it will come into existence shortly.

Similarly, a long cherished desire in order to see that the investigations and prosecutions are well strengthened and become more effective, scientific laboratory is very essential. This proposal is pending since a long time. The present laboratory equipped for the purposes of investigation in order to guide the investigation officers is not enough. In order to see that it is fully augmented and equipped it is necessary to establish a forensic laboratory on the lines recommended by the Government of India. It is under the active consideration of the Government. These are the measures Sir, and I do appreciate the criticisms or the comments so far as this department is concerned.

Only one thing that wish to submit is as regards a sort of complaint. I do not say it is a complaint, made by Sri Rame Gowda. Unfortunately, it so happened that credible information had been received by the police officer of that locality that an offence was suspected to have been committed under the provisions of the Suppression of Immoral Traffic Act.

Mr. SPEAKER.—Is the matter pending before a court?

SRI R. M. PATIL.—No, Sir. It has not been taken to court. On that information, the authority concerned who could act, raided the house and he found that the object for which he raided the House was not found, but he found other material. When it was noticed, necessarily they had to ask further questions and they requested the persons concerned who were there at that time to go to the police station. They went to the police station on their own and they made their statements.

After they made their statement, they went away. That is what has happened. But unfortunately, it so happened, it happened to be a day prior to the election to a certain institution and it coincided to make allegations against the opposite party. Any how, no offence has been committed, nobody has been detained and nothing has been done except drinking was there. That is the thing that has happened. Even drinking was no offence because Bangalore is a wet area.

SRI B. HUTCHE GOWDA.—Then what was the offence?

SRI R. M. PATIL.—There was no offence. That is why they were let off and they were not detained. After all, on particular occasions, when credible information was received, necessarily action has to be taken whether it be A or B.

SRI C. J. MUCKANNAPPA.—What was the source of information, Sir?

SRI R. M. PATIL.—Unfortunately it so happened that it was an election day or the day prior to the election. Therefore they have clubbed up that incident with politics. There is nothing beyond this

Sri C. J. MUCKANNAPPA.—They wanted to put them behind bars.

Sri R. M. PATIL.—Intention is not an offence. Materials were found on the spot and the occupants were there. Bottles of beer were found. Bottles of illicit drink were there.

An HON'BLE MEMBER.—Illicit drink?

Sri R. M. PATIL.—These articles were found. The main object was not there.

Sri G. RAME GOWDA (Doddaballapur).—Was there a written complaint about it, Sir?

Sri R. M. PATIL.—It is not necessary. Credible information is just sufficient to act upon. That is the duty of the officer on duty.

Sri G. RAME GOWDA.—What was the statement given by members there?

Sri R. M. PATIL.—I think it is not necessary. If my friend is anxious to know, he may come to my chambers and I will show him every thing—anybody as a matter of fact can come.

Sir, the next point is that Sri D. Rajagopal said that so far as political prisoners are concerned, the main trouble that I expressed yesterday is they are detained under the Defence of India Rules; and so far as MLAs and MLCs are concerned, they are given specially class I and their treatment is satisfactory. It is not correct to say that they are seeing behind bars. Separate arrangements have been made and they are meeting in a certain particular spot, not necessarily behind bars—in a separate room.

Mr. SPEAKER.—So far as MLAs are concerned, it was brought to my notice and I spoke to the Hon'ble Chief Minister and they were given all reasonable facilities.

Sri R. M. PATIL.—He also contended that they were purposely kept in the Belgaum Jail. They are kept in the Belgaum Jail on the ground of administrative convenience rather than with any other intention.

As regards allowances, there are no rules to give allowances to such prisoners.

Sri C. J. MUCKANNAPPA.—What about the selection of sub-inspectors?

Sri R. M. PATIL.—Appointments have been made and they are going to be made. The intention of the Government is that the Committee that is set up at present, the Selection Committee are to screen and ultimately they are to recommend.

With these few submissions Sir, I crave the indulgence of the House that these demands may kindly be passed and I can only assure that every pie which has been sanctioned will be utilised in the best possible manner.

ಶ್ರೀ ಜಿ. ರಾಮೇಗೌಡ.—ನದಸ್ಯರ ಹೇಳಿಕೆಯನ್ನೂ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳದೆ ಪೊಲೀಸ್ ಸ್ಪೆಷಲಿಸ್ಟ್ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವೇನು ಸ್ವಾಮಿ ?

ಶ್ರೀ ಆರ್. ಎಂ. ಪಾಟೀಲ್.—ಕಾಗದ ಇರಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ.

ಶ್ರೀ ಸಿ. ಜಿ. ಮುಕ್ಕಣ್ಣಪ್ಪ.—ಈಗತಾನೇ ಅಪ್ಪಣ್ ಕೊಡಿಸಿದರು ನಾನು ಹೇಳಿದ್ದು ಅಭಿಪ್ರಾಯದ ಮಾತು ಎಂದು. ಪಬ್ಲಿಕ್ ಸರ್ವಿಸ್ ಕಮಿಷನ್‌ನಲ್ಲಿ ಐದು ಜನ ಇರುವಾಗ ಒಂದು ಸೆರೆಕ್ಷೆ ಕಮಿಷನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದೀರಿ. ಅವರು ಸೆರೆಕ್ಷೆ ಮಾಡಿದ್ದರೆ ಆಗತಕ್ಕ ತೊಂದರೆ ಏನು, ಇವರು ಮಾಡಿದರೆ ಆಗತಕ್ಕ ಉಪಕಾರ ಏನು ಎಂದು ತಿಳಿಸಬಲ್ಲರಾ ಸ್ವಾಮಿ ?

ಶ್ರೀ ಆರ್. ಎಂ. ಪಾಟೀಲ್.—ಉಪಕಾರದ ಪ್ರಶ್ನೆಯಲ್ಲ, ಅವರಿಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಕೆಲಸವಿದೆ ಎಂದು ಇವರಿಗೆ ಕೊಟ್ಟಿದೆ. ಇವರೂ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

Sri V. S. PATIL.—About the jail reforms—is there any provision or anything under contemplation before the Government to resettle these long term prisoners when they go out of the jail ?

Sri R. M. PATIL.—Well Sir, there is a society here, which has to take care of such persons. But however, in view of the introduction of this scheme, during the course of their stay in the jail, they will earn. They will have more money and I presume that under the present circumstances, it is not necessary. But if it is felt that such a scheme is to be sponsored, another industry has to be started. It is a matter for consideration.

ಶ್ರೀ ಕೆ. ಪಿ. ರೇವಣ್ಣ ಸಿದ್ದಪ್ಪ.—ಪೊಲೀಸಿನಲ್ಲಿ corruption ಯಾವ ಮಟ್ಟದಲ್ಲತ್ತು, ಈ ಯಾವ ಮಟ್ಟಕ್ಕೆ ಬಂದಿದೆ ಸ್ವಾಮಿ ?

Mr. SPEAKER.—What is the yard-stick that you are having in your mind? It is too vague for clarification ?

Sri SANJEEVANATH AIKALA (Suratkal).—Sir, the Reserve Police of South Kanara are confined. to that section to which they were recruited. They may also be given facilities to go from one section to the other. That is what I said.

Sri R. M. PATIL.—Well, Sir, they were only meant for Reserve Police. There was no other alternative for them under the rules in existence. As such, nothing could be done.

Sri N. O. SAMAJI.—(Marathi).

Sri R. M. PATIL.—There is no question of introducing at present prohibition in Bangalore City; but the set up will be there. At the time when it is decided that Bangalore City should go dry, it will be worked up; there is no difficulty for that.

ಶ್ರೀ ಕೆ. ದೇವಯ್ಯ (ಮಲ್ಲೇಶ್ವರಂ).—ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ಪೊಲೀಸಿನವರು 24 ಗಂಟೆಗಳ ಕಾಲವು ಡ್ಯೂಟಿಯಲ್ಲೇ ಇರಬೇಕೆಂದಿದೆಯೇನು ?

ಶ್ರೀ ಆರ್. ಎಂ. ಪಾಟೀಲ್.—ಇದು ಪ್ರಶ್ನೆ vague ಆಯಿತು. ಯಾರಾದರೂ ಒಬ್ಬಬ್ಬರು ಕಷ್ಟದ ಕೆಲಸ ಮಾಡಬೇಕಾಗಿದ್ದರೆ ಅಂತಹವರು ಇರುತ್ತಾರೆ.

ಶ್ರೀ ಕೆ. ದೇವಯ್ಯ.—ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿರುವ ಪೊಲೀಸರು ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಕಡಿಮೆ ಇದ್ದಾರೆ. ಇದರ ಸಲುವಾಗಿ ಈಗಿರುವವರ ಸಂಖ್ಯೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚು ಮಾಡುತ್ತೀರಾ ?

ಶ್ರೀ ಆರ್. ಎಂ. ಪಾಟೀಲ್.—ಜನ ಕಡಮೆ ಇದ್ದಾರೆ ಅದರ ಸಲುವಾಗಿ ಹೆಚ್ಚು ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ. ಮುಂಚೆ ಕಾನೂನಿನಲ್ಲಿ ಹೇಗಿತ್ತೋ ಅದರಂತೆ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಅದರ ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಜನ ಬಹಳ ತೊಂದರೆಗಾರರಲ್ಲ, ಶಾಂತ ಜನ ಎಂದು ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ಇಲ್ಲಿಯವರೆಗೂ ಅದೇ ಪೊಲೀಸು

ಜನರು ಹಾಗೇ ಇಲ್ಲಯವರೆಗೂ ನಡೆದುಕೊಂಡು ಬಂದಿದ್ದಾರೆ. ಈಗೇನಾಗಿದೆ ಎಂದರೆ ಈಗಿರುವ ಜನನಂಬೆ ಪ್ರಕಾರ ಹೆಚ್ಚು ಮಾಡಬೇಕಾದ್ದು ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗಿದೆ. ಎಲ್ಲ ಇಂಡಸ್ಟ್ರೀಸ್‌ಗಳೂ ಇಲ್ಲ ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ಬೆಳೆಯುತ್ತಿರುವುದರಿಂದ ಪಾಪ್ಯುಲೇಷನ್ನು ಕೂಡ ಹೆಚ್ಚಾಗುತ್ತಿದೆ. ಇವೆಲ್ಲ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಈಗಿನ ಸಂಖ್ಯೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚು ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ನಿರ್ಣಯ ತೆಗೆದುಕೊಂಡಿದ್ದಾಗಿದೆ. ಅದರಂತೆ ಹೆಚ್ಚಿಗೆ Police Force ನ್ನು ಮಾಡಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ, ಮಾಡುತ್ತೇವೆ.

ಶ್ರೀ ಎಸ್. ಸುಬ್ಬಯ್ಯ ನಾಯಕ್.—ಪೊಲೀಸ್‌ನು ಸಿಬ್ಬಂದಿಯವರಿಗೆ ಕಟ್ಟಡ ಕಟ್ಟಿಸುತ್ತೇವೆಂದು ಹೇಳಿದಿರಿ. ಕಟ್ಟಡವನ್ನು ಬಾಕಿ ನೌಕರರುಗಳಿಗೆ ಕೊಡುವ ಹಾಗೆ ಶೇಕಡ ಹತ್ತರಷ್ಟು ರೆಂಟು ಕೊಡಬೇಕೆಂದು ಇದೆಯೋ, ಇಲ್ಲವೇ ಇವರಿಗೇ free ಆಗಿ ಕೊಡುತ್ತೀರೋ?

ಶ್ರೀ ಆರ್. ಎಂ. ಪಾಟೀಲ್.—ಇದು ಈಗಿರುವ ಪ್ರಕಾರ Free Housing ಎಂದಿದೆ.

ಶ್ರೀ ಎಸ್. ಗೋಪಾಲ ಗೌಡ.—ಹನುಮಂತಜಟ್ಟ ಎನ್ನುವ ಕಾನ್ಸ್ಟೇಬಲ್‌ರ ವಿಚಾರ ಹೇಳಿದ್ದೆ. ಮಹದೇವಪ್ಪ ಮುರುಗೋಡ್ ಕೇಸು ಹೇಳಿದ್ದೆ. ಸರ್‌ಇನ್ಸ್‌ಪೆಕ್ಟರ್ ವಿಚಾರಾನೂ ಹೇಳಿದ್ದೆ. ಇದರ ಬಗ್ಗೆ ಉತ್ತರಕೊಡದೆ ಮಾನ್ಯಮಂತ್ರಿಗಳು ಮೌನವಾಗಿದ್ದಾರಲ್ಲಾ ಕಾರಣ ವೇನು?

ಶ್ರೀ ಆರ್. ಎಂ. ಪಾಟೀಲ್.—ಇವಕ್ಕೆಲ್ಲಾ ಕಾರಣ ಹೇಳುವುದು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಹನುಮಂತಜಟ್ಟ ಹಾಗೂ ಮಹದೇವಪ್ಪನವರ ವಿಚಾರ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ. ಈ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಹೇಳದೇ ಇದ್ದರೆ ಈ ಬಡಜಟ್ಟನೊಳಗೆ ಸರಿ ಎಂದು ನಾನು ಭಾವಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ.

Sri ANNA RAO GANAMUKHI (Afzalpur).—There was a proposal before the Government to depute 2 or 3 police officers to foreign countries to study police methods obtaining there and how investigation is carried on in those countries and how police behave with the general public, etc. I think, Government has not accepted those proposals although in other departments like the Medical and Engineering, they have deputed many officers. So, why not take action in this regard and give them sufficient training?

ಶ್ರೀ ಆರ್. ಎಂ. ಪಾಟೀಲ್.—ಆ ಪ್ರಪೋಸಲನ್ನು accept ಮಾಡಿದೆ. ಆದರೆ ಇದರೊಳಗೆ ಒಂದು ಕಷ್ಟವಾಗಿದೆ. ಈಗ ಎಮರ್ಜೆನ್ಸಿಗಾಗಿ ಯಾರನ್ನೂ ಕಳುಹಿಸಿಲ್ಲ. ಒಬ್ಬಬ್ಬರು ಹೋಗಿ ಬೇಕೆಂದಿದ್ದರು. ಈಗ ಒರೆ ಎಂದರು. ಹೀಗಾಗಿ ಈ ವಿಚಾರ ಇನ್ನೂ ಆರ್ಲಿ ಉಳಿದಿದೆ.

ಶ್ರೀ ಆರ್. ಎನ್. ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿ (ಗೌರಿಬದನೂರು).—ಪೊದಿಗಳನ್ನು ಒಂದು ಸ್ಥಳದಿಂದ ಇನ್ನೊಂದು ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಕೋರ್ಟಿಗೆ ಹೋಗುವಾಗ ಬಸ್ಸುಗಳಲ್ಲಿ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಭರ್ಜರಿ ನಾಯಿಗಳಂತೆ ಎಳೆದುಕೊಂಡು ಬೇಡಿಗಳನ್ನು ಹಾಕಿ ತರುತ್ತಾರೆ. ಇಂತಹ ಅಮಾನುಷವಾದ ದೃಶ್ಯವನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಲು ಸರಕಾರದವರು ಏನಾದರೂ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆಯೇ?

ಶ್ರೀ ಆರ್. ಎಂ. ಪಾಟೀಲ್.—ಇದಕ್ಕೆ ಜೀಪುಗಳಿರುತ್ತವೆ.

ಶ್ರೀ ಆರ್. ಎನ್. ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿ.—ಕಳೆದ ವಾರ ನಾನು ಗೌರಿಬದನೂರಿನಿಂದ ಚಿಕ್ಕಬಳ್ಳಾಪುರಕ್ಕೆ ಬಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಈ ರೀತಿ ಪೊದಿಗಳನ್ನು ಬೇಡಿಹಾಕಿ ಪೊಲೀಸರು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬಂದು ಕೋರ್ಟಿಗೆ ಬಹುದೂರದಲ್ಲೇ ಬಸ್ಸನ್ನು ಇಳಿದು ಈ ಪೊದಿಗಳನ್ನು ಬೇಡಿಹಾಕಿ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗುವುದು ಅಮಾನುಷವಲ್ಲವೇ?

ಶ್ರೀ ಆರ್. ಎಂ. ಪಾಟೀಲ್.—ಅವರು ಒಡಹೋದರೆ ಏನು ಮಾಡಬೇಕು, ಸರಿಹ ಹೇಳದರೆ ಗೊತ್ತಾಗುತ್ತದೆ (ನಗು)

ಶ್ರೀ ಕೆ. ವಿ. ರೇವಣ್ಣ ಸಿದ್ದಪ್ಪ (ತಿಪಟೂರು).—ಪರದೇಶಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಟ್ರೇನಿಂಗು ಪಡೆದು ಬಂದವರಿಗೆ ಸರಿಯಾದ ಸ್ಥಾನಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದೀರಾ?

ಶ್ರೀ ಆರ್. ಎಂ. ಪಾಟೀಲ್.—ಯಾವ ಸ್ಥಳ ಕೊಡಬೇಕಾಗಿತ್ತೋ ಅದನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿದೆ. ಅವರೇನೂ ನಿರುದ್ಯೋಗಿಗಳಾಗಿಲ್ಲ.

Sri D. VENKATARAMIAH.—Is the Government contemplating to create a post of a D. I. G. for Gulbarga just as in Bangalore, Mysore and Belgaum?

Sri R. M. PATIL.—There is no idea.

Sri L. B. BIRJE.—(Spoke in Marathi) (Translated by Sri V. S. PATIL)—Sir, my friend says that there was a murder committed in Khanapur Taluka and the proper investigation has not been done because of the Police Sub-Inspector of that place. Unless the Police Sub-Inspector on the spot is transferred, the real offender will not come to light. That is the opinion of the higher officer. But, it appears that the said Police Sub-Inspector has got some influence and he is not transferred and so the investigation has become not possible.

Sri R. M. PATIL.—This is a matter for consideration, Sir.

ಶ್ರೀ ಕೆ. ಪಿ. ರೇವಣ್ಣನಿದ್ದಪ್ಪ.—ಯಾರನ್ನಾದರೂ ಟ್ರೇನಿಂಗಿಗಾಗಿ ಹೊರದೇಶಕ್ಕೆ ಕಳುಹಿಸಿ ಅಲ್ಲಿಂದ ತರಬೇತು ಹೊಂದಿ ವಾಪಸು ಬಂದಮೇಲೆ ಅವರಿಗೆ ಸರಿಯಾದ ಸ್ಥಾನಕೊಡಲು, ತಮಗೆ ಬೇಕಾದವರಲ್ಲ ಎಂದು ಇತರರಿಗೆ ಪ್ರಮೋಷನ್ನನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಮಾಡುತ್ತೀರೋ, ಹೇಗೆ ಇದರ ಉದ್ದೇಶ clear ಆಗಿ ತಿಳಿಸಿ.

ಶ್ರೀ ಆರ್. ಎಂ. ಪಾಟೀಲ್.—ತಾವು ತಪ್ಪಾಗಿ ತಿಳಿದುಕೊಂಡಿದ್ದೀರಿ. ಯಾರನ್ನಾದರೂ ಕೊರಗಿ ಕಳುಹಿಸುವ ಉದ್ದೇಶ ಅವರನ್ನು ಟ್ರೇನಿಂಗು ಮಾಡಿಸಿ, ಅವರ ಸೇವೆಯನ್ನು ಪಡೆಯುವುದಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಎಂದು ಇದೆ.

ಶ್ರೀ ಕೆ. ಪಿ. ರೇವಣ್ಣನಿದ್ದಪ್ಪ.—ತಿಪಟೂರಿನ ವಿಚಾರ ಏನಾಗಿದೆ.

ಶ್ರೀ ಆರ್. ಎಂ. ಪಾಟೀಲ್.—ಅದೇನೂ ಆಗಿಲ್ಲ; ಇದನ್ನು ವಿಚಾರಮಾಡುವಾಗ ಹಿಂದೆ ತಪ್ಪಾಗಿದ್ದುದನ್ನು ಈಗ ಸರಿ ಮಾಡಿದೆ ಎಂದು ಇಷ್ಟು ಹೇಳುತ್ತೇವೆ.

ಶ್ರೀ ಕೆ. ದೇವಯ್ಯ.—ಬೆಂಗಳೂರು ಕಾರ್ಪೊರೇಷನ್ನು ಏರಿಯಾದಲ್ಲಿ ಮೊಬೈಲ್ ಕೋರ್ಟನ್ನು ಹೈವಸ್ತು ಮಾಡುವ ಯೋಜನೆ ಇದೆಯೇ?

ಶ್ರೀ ಆರ್. ಎಂ. ಪಾಟೀಲ್.—ಮೊಬೈಲ್ ಕೋರ್ಟನ್ನು ತರುವ ಯೋಜನೆ ಇಲ್ಲ.

Mr. SPEAKER.—Now, I will put the question to the vote of the House.

The question is :

“That the respective sums not exceeding the amounts shown in the list of Demands circulated to the Members be granted to the Government for defraying the several charges that will come in the course of payment during the year ending the 31st day of March 1964 in respect of Demands Nos. 11, 12 and 13.”

The motion was adopted.

[As directed by the Speaker, the motions for Demands for Grants which were adopted by the House, are reproduced below:—]

DEMAND No. 11.—ADMINISTRATION OF JUSTICE.

21. Administration of Justice.

“That a sum not exceeding Rs. 89,92,000 be granted to the Government to defray the charges which will come in course of payment during the financial year for the period ending 31st day of March 1964, in respect of ‘Administration of Justice’.”

DEMAND NO. 12.—JAILS.

22. *Jails.*

“That a sum not exceeding Rs. 43, 80, 500 be granted to the Government to defray the charges which will come in course of payment during the financial year for the period ending 31st day of March 1964, in respect of ‘Jails’.”

DEMAND NO. 13.—POLICE.

23. *Police.*

“That a sum not exceeding Rs. 4, 53, 69, 000 be granted to the Government to defray the charges which will come in course of payment during the financial year for the period ending 31st day of March 1964, in respect of ‘Police’.”

Mr. SPEAKER.—The House will now rise to meet again at one of the clock tomorrow.

The House adjourned at Six of the Clock to meet again at One of the Clock on Wednesday, the 13th March 1963.
